De wegwijzer naar informatie en diensten van alle overheden
Overheid.nl

Kieswet

Geldend van 01-01-2016 t/m heden

Wet van 28 september 1989, houdende nieuwe bepalingen inzake het kiesrecht en de verkiezingen

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is nieuwe bepalingen inzake het kiesrecht en de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer der Staten-Generaal, alsmede van de leden van provinciale staten en de gemeenteraden, vast te stellen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Afdeling I. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Hoofdstuk A. Inleidende bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 1. Begripsbepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

Artikel A 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

algemeen bestuur: vertegenwoordigend orgaan van een waterschap voor zover het leden betreft van de categorie, bedoeld in artikel 12, tweede lid, onderdeel a, van de Waterschapswet;

dagelijks bestuur: dagelijks bestuur van een waterschap.

§ 2. De Kiesraad

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

Artikel A 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

01-07-2014		**Vernummering**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-1997		Wijziging	12-12-1996	Stb. 1996, 623	24616	12-12-1996	Stb. 1996, 623	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Er is een Kiesraad, gevestigd te 's-Gravenhage.

Artikel A 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Vernummering**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-1997		Vervallen	12-12-1996	Stb. 1996, 623	24616	12-12-1996	Stb. 1996, 623	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De Kiesraad treedt op als centraal stembureau in de gevallen waarin de wet dat voorschrijft.

2 De Kiesraad heeft voorts tot taak de regering en de beide kamers der Staten-Generaal van advies te dienen in uitvoeringstechnische aangelegenheden die het kiesrecht of de verkiezingen betreffen.

Artikel A 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Vernummering**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-1997		Vervallen	12-12-1996	Stb. 1996, 623	24616	12-12-1996	Stb. 1996, 623	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is van toepassing op de Kiesraad, met uitzondering van de artikelen 12, 21 en 22.

Artikel A 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Vernummering**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-1997		Vervallen	12-12-1996	Stb. 1996, 623	24616	12-12-1996	Stb. 1996, 623	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De Kiesraad bestaat uit een voorzitter en zes andere leden. De Kiesraad kan uit de leden ondervoorzitters aanwijzen.

2 Artikel 11 van de Kaderwet adviescolleges is van toepassing op de Kiesraad.

3 De leden van de Kiesraad worden benoemd op grond van hun deskundigheid op het gebied van het kiesrecht en de verkiezingen. Artikel 12, derde lid, van de Kaderwet adviescolleges is van toepassing.

4 De leden van de Kiesraad worden op eigen aanvraag door Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ontslagen. Zij kunnen voorts bij koninklijk besluit worden geschorst en ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid dan wel wegens andere zwaarwegende in de persoon van de betrokkene gelegen redenen. De voordracht voor schorsing of ontslag wordt niet gedaan dan nadat de Kiesraad daarover is gehoord.

Artikel A 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Vernummering**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1997		Vervallen	12-12-1996	Stb. 1996, 623	24616	12-12-1996	Stb. 1996, 623	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De artikelen 15, eerste, derde, vierde en vijfde lid, en 16 van de Kaderwet adviescolleges zijn van toepassing op de Kiesraad.

2 De artikelen 21 en 29 van de Kaderwet adviescolleges zijn niet van toepassing op de Kiesraad.

Afdeling II. De verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van provinciale staten, van de algemene besturen en van de gemeenteraden

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Hoofdstuk B. Het kiesrecht

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel B 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Wijziging**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	
01-01-1998		Wijziging	17-12-1997	Stb. 1997, 660	25407	19-12-1997	Stb. 1997, 746	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden gekozen door degenen die op de dag van de kandidaatstelling Nederlander zijn en op de dag van de stemming de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, met uitzondering van degenen die op de dag van de kandidaatstelling hun werkelijke woonplaats hebben in Aruba, Curaçao of Sint Maarten.

2 Deze uitzondering geldt niet voor:

a. de Nederlander die gedurende ten minste tien jaren ingezetene van Nederland is geweest;

b. de Nederlander die in Nederlandse openbare dienst in Aruba, Curaçao of Sint Maarten werkzaam is, alsmede zijn Nederlandse echtgenoot, geregistreerde partner of levensgezel en kinderen, voor zover dezen met hem een gemeenschappelijke huishouding voeren.

Artikel B 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De leden van provinciale staten worden gekozen door degenen die op de dag van de kandidaatstelling ingezetenen zijn van de provincie, mits zij Nederlander zijn en op de dag van de stemming de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt.

Artikel B 2a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

1 De leden van het algemeen bestuur worden gekozen door degenen die op de dag van de kandidaatstelling ingezetenen zijn van het waterschap en op de dag van de stemming de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt.

2 Artikel B 3, tweede lid, aanhef en onderdeel a, en derde lid, is van toepassing.

Artikel B 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-04-2001		Wijziging	23-11-2000	Stb. 2000, 496	26975	20-03-2001	Stb. 2001, 144	
01-01-1998		Wijziging	17-12-1997	Stb. 1997, 660	25407	19-12-1997	Stb. 1997, 746	
		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
17-07-1996		Wijziging	03-07-1996	Stb. 1996, 392	24664	03-07-1996	Stb. 1996, 392	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De leden van de gemeenteraden worden gekozen door degenen die op de dag van de kandidaatstelling ingezetenen zijn van de gemeente en op de dag van de stemming de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt.

2 Zij die geen onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie zijn, dienen om kiesgerechtigd te zijn op de dag van de kandidaatstelling tevens te voldoen aan de vereisten dat:

a. zij rechtmatig in Nederland verblijven op grond van artikel 8, onder a, b, c, d, e of l, van de Vreemdelingenwet 2000 of op grond van een verdrag tussen een internationale organisatie en de Staat der Nederlanden inzake de zetel van deze organisatie in Nederland, en

b. zij onmiddellijk voorafgaand aan de dag van de kandidaatstelling gedurende een onafgebroken periode van ten minste vijf jaren ingezetene van Nederland waren en beschikten over een verblijfsrecht als bedoeld onder a, dan wel op grond van artikel 3 of artikel 6 van de Wet toelating en uitzetting BES.

3 Niet kiesgerechtigd zijn zij die geen Nederlander zijn en, als door andere staten uitgezonden leden van diplomatieke of consulaire vertegenwoordigingen, in Nederland werkzaam zijn, alsmede hun niet-Nederlandse echtgenoten, geregistreerde partners of levensgezellen en kinderen, voor zover dezen met hen een gemeenschappelijke huishouding voeren.

Artikel B 4

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
06-01-2014		Wijziging	10-07-2013	Stb. 2013, 316	33555	28-11-2013	Stb. 2013, 494	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Onder ingezetenen van Nederland, van de provincie, van het waterschap en van de gemeente verstaat deze wet hen die onderscheidenlijk in Nederland, in de provincie, in het waterschap en in de gemeente werkelijke woonplaats hebben.

2 Zij die als ingezetene met een adres in een gemeente zijn ingeschreven in de basisregistratie personen, worden voor de toepassing van deze wet, behoudens bewijs van het tegendeel, geacht werkelijke woonplaats te hebben in die gemeente.

3 Zij die als ingezetene met een adres zijn ingeschreven in de basisregistratie personen, worden voor de toepassing van deze wet, behoudens bewijs van het tegendeel, geacht werkelijke woonplaats te hebben in het waterschap waaronder dat adres valt.

Artikel B 5

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
06-01-2014		**Wijziging**	**10-07-2013**	**Stb. 2013, 316**	**33555**	**28-11-2013**	**Stb. 2013, 494**	
17-10-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Van het kiesrecht zijn uitgesloten zij die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak van het kiesrecht zijn ontzet. De uitsluiting wordt beoordeeld naar de toestand op de dag van de kandidaatstelling.

2 Onze Minister van Justitie draagt zorg, dat van elke onherroepelijke rechterlijke uitspraak als bedoeld in het eerste lid zo spoedig mogelijk mededeling wordt gedaan. Indien de betrokkene als ingezetene is ingeschreven in de basisregistratie personen wordt mededeling gedaan aan de burgemeester van de gemeente waar betrokkene volgens de basisregistratie zijn adres heeft. In andere gevallen wordt mededeling gedaan aan de burgemeester van de gemeente 's-Gravenhage en aan Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In de mededeling worden naam, voorletters of voornamen, adres en geboortedatum van de betrokkene alsmede de duur van de uitsluiting vermeld.

3 De burgemeester stelt na ontvangst van de in het tweede lid bedoelde mededeling betrokkene in kennis van zijn uitsluiting en de duur daarvan.

Artikel B 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Kiesgerechtigde personen aan wie op de dag van de stemming rechtmatig hun vrijheid is ontnomen, oefenen hun kiesrecht uit door bij volmacht te stemmen.

2 Deze beperking geldt niet:

a. voor hen die op de dag van de stemming een zodanige feitelijke bewegingsvrijheid genieten dat zij in persoon aan de stemming kunnen deelnemen;

b. voor hen die op grond van het regime van de inrichting waarin zij verblijven aanspraak hebben op periodiek verlof.

3 Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld betreffende het stemmen bij volmacht door de in het eerste lid bedoelde personen.

Hoofdstuk C. De zittingsduur van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van provinciale staten, van de algemene besturen en van de gemeenteraden

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel C 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De leden van de Tweede Kamer worden gekozen voor vier jaren.

2 Zij treden tegelijk af op de donderdag op een door de Voorzitter van de Tweede Kamer te bepalen tijdstip in de periode van 23 tot en met 29 maart.

Artikel C 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-12-2001		**Wijziging**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	**27673**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	
04-04-2001		Wijziging	15-03-2001	Stb. 2001, 163	27009	15-03-2001	Stb. 2001, 163	
01-11-1989		Wijziging	25-10-1989	Stb. 1989, 480	21151	26-10-1989	Stb. 1989, 481	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De leden van de Tweede Kamer, gekozen na ontbinding van de kamer, treden tegelijk af op een door de Voorzitter van de Tweede Kamer te bepalen tijdstip op de eerstvolgende donderdag in de in artikel C 1, tweede lid, bedoelde periode nadat vier jaren zijn verstreken sedert de zitting van het centraal stembureau waarin de uitslag van de verkiezing is bekendgemaakt.

2 Indien deze vier jaren eindigen in een periode, aanvangend met het in artikel C 1, tweede lid, bedoelde tijdstip en op een door de Voorzitter van de Tweede Kamer te bepalen tijdstip eindigend op de donderdag in de periode van 19 tot en met 25 mei, treden zij af met ingang van de eerstvolgende donderdag in de in dat lid bedoelde periode nadat drie jaren zijn verstreken sedert de zitting van het centraal stembureau.

Artikel C 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-12-2001		**Wijziging**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	**27673**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
04-04-2001		Wijziging	15-03-2001	Stb. 2001, 163	27009	15-03-2001	Stb. 2001, 163	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien het in artikel C 1, tweede lid, of in artikel C 2 bepaalde tijdstip valt in een jaar waarin de verkiezingen van de leden van provinciale staten onderscheidenlijk de gemeenteraad worden gehouden, treden de leden van de Tweede Kamer tegelijk af op een door de Voorzitter van de Tweede Kamer te bepalen tijdstip op de donderdag in de periode van 19 tot en met 25 mei.

2 De leden van de Tweede Kamer die zijn gekozen ter vervulling van de plaatsen van leden die op het in het eerste lid genoemde tijdstip zijn afgetreden, treden, tenzij zich opnieuw het geval als bedoeld in het eerste lid voordoet, tegelijk af op een door de Voorzitter van de Tweede Kamer te bepalen tijdstip op de eerstvolgende donderdag in de in artikel C 1, tweede lid, bedoelde periode nadat drie jaren zijn verstreken sedert de zitting van het centraal stembureau waarin de uitslag van de verkiezing is bekendgemaakt.

Artikel C 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
07-03-2002		Wijziging	28-02-2002	Stb. 2002, 111 samen met Stb. 2002, . 2001/705	27751	28-02-2002	Stb. 2002, 112	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De leden van provinciale staten, de algemene besturen, onderscheidenlijk gemeenteraden worden gekozen voor vier jaren.

2 Zij treden tegelijk af met ingang van de donderdag in de periode van 23 tot en met 29 maart.

Artikel C 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Degene die ter vervulling van een opengevallen plaats tot lid is benoemd, treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd, zou hebben moeten aftreden.

Hoofdstuk D. De registratie van de kiesgerechtigdheid

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel D 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
06-01-2014		**Wijziging**	**10-07-2013**	**Stb. 2013, 316**	**33555**	**28-11-2013**	**Stb. 2013, 494**	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-04-1994		Wijziging	09-12-1993	Stb. 1993, 725	23088	07-01-1994	Stb. 1994, 27	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Burgemeester en wethouders registreren de kiesgerechtigdheid van de ingezetenen van de gemeente.

Artikel D 2 [Vervallen per 01-01-1998]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1998		**Vervallen**	**06-11-1997**	**Stb. 1997, 527**	**25343**	**02-12-1997**	**Stb. 1997, 633**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel D 3

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
12-11-1997		Wijziging	10-10-1997	Stb. 1997, 491	25306	30-10-1997	Stb. 1997, 509	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage registreren voor elke verkiezing van de Tweede Kamer de kiesgerechtigdheid van personen, bedoeld in artikel B 1, eerste lid, die op de dag van kandidaatstelling hun werkelijke woonplaats buiten Nederland hebben, indien dezen daartoe een schriftelijk verzoek hebben ingediend.

2 Het verzoek wordt ingediend bij burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage of bij het hoofd van de consulaire post waaronder de woonplaats van verzoeker ressorteert. Het hoofd van de consulaire post zendt het verzoekschrift zo spoedig mogelijk door naar burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage.

Artikel D 3a

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
12-11-1997		Nieuw	10-10-1997	Stb. 1997, 491	25306	30-10-1997	Stb. 1997, 509	

1 Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties registreert voor elke verkiezing van de Tweede Kamer de kiesgerechtigdheid van personen, bedoeld in artikel B 1, tweede lid, indien zij daartoe een schriftelijk verzoek hebben ingediend.

2 De persoon, bedoeld in artikel B 1, tweede lid, onder a, dient het verzoekschrift in bij de vertegenwoordiger van Nederland in het land waar hij op de dag van kandidaatstelling zijn werkelijke woonplaats heeft.

3 De persoon, bedoeld in artikel B 1, tweede lid, onder b, die niet gedurende ten minste tien jaren zijn werkelijke woonplaats in Nederland heeft gehad, dient het verzoek in bij Onze Minister onder wiens ministerie de werkzaamheden van de betrokken functionaris ressorteren. Deze zendt het verzoekschrift zo spoedig mogelijk door naar de vertegenwoordiger van Nederland in het land waar de functionaris op de dag van kandidaatstelling zijn werkelijke woonplaats heeft.

Artikel D 3b

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
17-10-2013		Nieuw	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	

1 Het verzoek, bedoeld in de artikelen D 3 en D 3a, wordt niet eerder ingediend dan zes maanden voor de dag van stemming.

2 Het verzoek dient uiterlijk zes weken voor de dag van stemming te zijn ontvangen door het orgaan waarbij het moet worden ingediend.

3 Het verzoek wordt beoordeeld naar de vermoedelijke toestand op de dag van de kandidaatstelling.

4 Op het verzoek wordt uiterlijk op de zevende dag na ontvangst beslist.

5 Uitsluitend bij burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage of bij de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten kan het verzoek elektronisch worden ingediend.

6 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de verzoeken, kosteloos, voor de kiezers verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor de formulieren een model vastgesteld.

Artikel D 3c

Datum van inwerking- treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking- treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Vernummerd-wijziging**	**03-07-2013**	Stb. 2013, 289	33268	**30-09-2013**	Stb. 2013, 378	

1 Burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage houden een bestand bij van personen aan wie voor elke verkiezing van de leden van de Tweede Kamer zonder een afzonderlijk daartoe strekkend verzoek een formulier tot registratie van de kiesgerechtigdheid wordt toegezonden. Ingezetenen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten worden niet in het bestand opgenomen.

2 Onze Minister van Binnenlandse en Koninkrijksrelaties houdt een bestand bij van ingezetenen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten aan wie voor elke verkiezing van de leden van de Tweede Kamer zonder een afzonderlijk daartoe strekkend verzoek een formulier tot registratie van kiesgerechtigdheid wordt toegezonden.

3 Opname in het bestand geschiedt op verzoek van de desbetreffende persoon of na een verzoek tot registratie van de kiesgerechtigdheid voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, ongeacht of dat verzoek is ingewilligd.

4 De geregistreerde gegevens worden uit het bestand verwijderd, wanneer:

a. de geregistreerde daarom verzoekt;

b. er geen verzoek tot registratie is ingediend voor de laatstgehouden verkiezing van de leden van de Tweede Kamer.

5 Bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld welke gegevens in het bestand geregistreerd worden.

Artikel D 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking- treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Burgemeester en wethouders delen aan een ieder op zijn verzoek onverwijld mede of hij als kiezer is geregistreerd. Indien de verzoeker niet als kiezer is geregistreerd, worden hem uiterlijk op de zevende dag na de ontvangst van het verzoek de redenen daarvan meegedeeld.

Artikel D 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking- treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Een ieder kan schriftelijk om herziening van de registratie verzoeken op de grond dat hij niet of niet op de juiste wijze als kiezer is geregistreerd.

Artikel D 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking- treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
06-01-2014		**Wijziging**	**10-07-2013**	**Stb. 2013, 316**	**33555**	**28-11-2013**	**Stb. 2013, 494**	
17-10-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Op het verzoek om herziening wordt uiterlijk de zevende dag na ontvangst beslist. Zo nodig worden de registers bedoeld in de artikelen D 3, eerste lid, en D 3a, hiermee in overeenstemming gebracht.

Artikel D 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking- treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-1994		Nieuw	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1994		Vervallen	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De beslissing wordt onverwijld aan de verzoeker bekendgemaakt.

Artikel D 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage, dan wel Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, verwijderen een persoon uit het register, bedoeld in artikel D 3, eerste lid, respectievelijk artikel D 3a, indien aan hen omstandigheden bekend worden op grond waarvan de desbetreffende persoon niet als kiezer behoort te zijn geregistreerd. De verwijdering wordt onverwijld aan deze persoon bekend gemaakt.

Artikel D 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2013		Wijziging	20-12-2012	Stb. 2012, 682	32450	20-12-2012	Stb. 2012, 684	
01-01-1994		Nieuw	16-12-1993 samen met 23-12-1993	Stb. 1993, 650 samen met Stb. 1993, 690	22495 samen met 23258	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1994		Vervallen	16-12-1993 samen met 23-12-1993	Stb. 1993, 650 samen met Stb. 1993, 690	22495 samen met 23258	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1993		Wijziging	23-12-1992	Stb. 1992, 722	22665	23-12-1992	Stb. 1992, 723	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Titel 8.3 van de Algemene wet bestuursrecht is niet van toepassing op beschikkingen als bedoeld in de artikelen D 3b, vierde lid, D 6 en D 8.

2 In afwijking van artikel 8:41, vijfde lid, van de Algemene wet bestuursrecht bedraagt de termijn binnen welke de bijschrijving of storting van het verschuldigde bedrag dient plaats te vinden, twee weken. De voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State kan een kortere termijn stellen.

3 De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State behandelt de zaak met toepassing van afdeling 8.2.3 van de Algemene wet bestuursrecht. Afdeling 8.2.4 blijft buiten toepassing. Aan burgemeester en wethouders wordt terstond een afschrift van het beroepschrift gezonden.

Artikel D 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld betreffende de registratie van de kiesgerechtigdheid.

Hoofdstuk E. Kieskringen en stembureaus

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 1. De kieskringen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel E 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer wordt Nederland verdeeld in kieskringen, overeenkomstig de bij deze wet gevoegde tabel.

2 De kieskringen voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, voor zover gelegen in het Europese deel van Nederland, vormen tevens de kieskringen voor de verkiezing van de leden van provinciale staten. Provinciale staten kunnen voor de verkiezing van de leden van provinciale staten deze kieskringen in meer kieskringen verdelen.

3 Voor de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur vormt elk waterschap één kieskring.

4 Voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad vormt elke gemeente één kieskring.

Artikel E 2 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 2. De stembureaus

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vernummering**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
		Vervallen	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel E 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Burgemeester en wethouders stellen één of meer stembureaus in de gemeente in.

2 De stembureaus voor de verkiezing van de leden van provinciale staten zijn tevens de stembureaus voor de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur.

3 Een stembureau bestaat uit een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen aantal leden, van wie er één voorzitter is.

Artikel E 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Burgemeester en wethouders benoemen tijdig voor elke verkiezing de leden van elk stembureau en een voldoend aantal plaatsvervangende leden.

2 Als lid en plaatsvervangend lid van het stembureau kunnen worden benoemd degenen die op de dag van de stemming de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt en na het volgen van een training naar het oordeel van burgemeester en wethouders over

voldoende kennis en vaardigheden beschikken op het terrein van het verkiezingsproces, met uitzondering van degenen:

a. die op de dag van de kandidaatstelling bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak van het kiesrecht zijn ontzet;

b. die als lid van het hoofdstembureau dan wel het centraal stembureau voor de desbetreffende verkiezing zijn benoemd;

c. die als stembureaulid bij een vorige verkiezing hebben gehandeld of een handeling hebben nagelaten in strijd met het bij of krachtens deze wet bepaalde.

3 Het lidmaatschap van het stembureau eindigt van rechtswege nadat over de toelating van de gekozenen is beslist.

4 Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de training, waaronder regels over een toets. Hierbij kan worden bepaald dat uitsluitend degenen die de toets met goed gevolg hebben afgelegd als lid of plaatsvervangend lid van het stembureau kunnen worden benoemd.

§ 3. De hoofdstembureaus

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vernummering**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel E 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-12-2001		**Wijziging**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	**27673**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer wordt voor elke kieskring een hoofdstembureau ingesteld. Het is gevestigd in de gemeente, daartoe aangewezen in de tabel, genoemd in artikel E 1, eerste lid.

2 Het hoofdstembureau bestaat uit vijf leden, van wie er één voorzitter en één plaatsvervangend voorzitter is.

3 Voorzitter is de burgemeester van de gemeente waar het hoofdstembureau is gevestigd. De plaatsvervangend voorzitter en de andere leden, alsmede drie plaatsvervangende leden, worden benoemd en ontslagen door Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Artikel E 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Voor de verkiezing van de leden van provinciale staten wordt voor elke kieskring een hoofdstembureau ingesteld. Het is gevestigd in de gemeente, daartoe aangewezen door provinciale staten.

2 Het hoofdstembureau bestaat uit vijf leden, van wie er één voorzitter en één plaatsvervangend voorzitter is.

3 Voorzitter is de burgemeester van de gemeente waar het hoofdstembureau is gevestigd. De plaatsvervangend voorzitter en de andere leden, alsmede drie plaatsvervangende leden, worden benoemd en ontslagen door gedeputeerde staten.

Artikel E 6a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

1 Voor de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur wordt een hoofdstembureau ingesteld. Het is gevestigd in de gemeente, daartoe aangewezen door het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap.

2 Het hoofdstembureau bestaat uit vijf leden, van wie er één voorzitter en één plaatsvervangend voorzitter is.

3 Voorzitter is de voorzitter van het waterschap. De plaatsvervangend voorzitter en de andere leden, alsmede drie plaatsvervangende leden, worden benoemd en ontslagen door het dagelijks bestuur.

Artikel E 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad wordt een hoofdstembureau ingesteld, bestaande uit vijf leden, van wie er één voorzitter en één plaatsvervangend voorzitter is.

2 De burgemeester is voorzitter van het hoofdstembureau. De plaatsvervangend voorzitter en de andere leden, alsmede drie plaatsvervangende leden, worden door burgemeester en wethouders benoemd en ontslagen.

Artikel E 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De in de artikelen E 5, E 6, E 6a en E 7 bedoelde benoemingen geschieden voor vier kalenderjaren. Degene die ter vervulling van een opengevallen plaats is benoemd, treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd, zou hebben moeten aftreden.

Artikel E 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Voor het houden van de zittingen van het hoofdstembureau wijzen burgemeester en wethouders een geschikte ruimte aan.

2 In afwijking van het eerste lid wijst het dagelijks bestuur een geschikte ruimte aan voor het houden van de zittingen van het hoofdstembureau voor de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur.

Artikel E 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels gesteld worden omtrent inrichting, samenstelling en werkwijze van het hoofdstembureau.

§ 4. De centrale stembureaus

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vernummering**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel E 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Er is voor de verkiezing van elk vertegenwoordigend orgaan een centraal stembureau.

2 Voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer treedt de Kiesraad als centraal stembureau op.

3 Voor de verkiezing van de leden van provinciale staten treedt het hoofdstembureau van de kieskring waarin de gemeente is gelegen waar de vergadering van de staten wordt gehouden, tevens als centraal stembureau op.

4 Voor de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur treedt het hoofdstembureau tevens als centraal stembureau op.

5 Voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad treedt het hoofdstembureau tevens als centraal stembureau op.

Hoofdstuk F. Het tijdstip van de kandidaatstelling

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel F 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
07-03-2002		Wijziging	28-02-2002	Stb. 2002, 111 samen met Stb. 2002, . 2001/705	27751	28-02-2002	Stb. 2002, 112	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
04-04-2001		Wijziging	15-03-2001	Stb. 2001, 163	27009	15-03-2001	Stb. 2001, 163	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kandidaatstelling voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, provinciale staten, het algemeen bestuur en de gemeenteraad vindt plaats op de maandag in de periode van 30 januari tot en met 5 februari of, in een schrikkeljaar, op de maandag in de periode van 31 januari tot en met 6 februari.

2 In het geval, bedoeld in artikel C 3, eerste lid, vindt de kandidaatstelling voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer plaats op de maandag in de periode van 28 maart tot en met 3 april.

3 Bij koninklijk besluit kan, indien zwaarwichtige redenen verband houdend met de dag van kandidaatstelling of met de dag van stemming daartoe nopen, worden bepaald dat de kandidaatstelling plaatsvindt op de maandag, dinsdag, woensdag, donderdag of vrijdag vóór de in het eerste onderscheidenlijk tweede lid genoemde dag. Het koninklijk besluit wordt bekend gemaakt uiterlijk zes maanden vóór de in het eerste onderscheidenlijk tweede lid genoemde dag.

Artikel F 2

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

In geval van ontbinding van de Tweede Kamer vindt de kandidaatstelling plaats op een bij het koninklijk besluit tot ontbinding te bepalen dag.

Hoofdstuk G. De registratie van de aanduiding van een politieke groepering

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel G 1

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-07-2014		Wijziging	29-01-2014	Stb. 2014, 63	33719	21-05-2014	Stb. 2014, 184	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-2011		Wijziging	16-12-2010	Stb. 2010, 830	32428	16-12-2010	Stb. 2010, 831	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-07-2008		Wijziging	22-03-2007	Stb. 2007, 153	30656	18-06-2008	Stb. 2008, 242	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-01-2002		Wijziging	27-09-2001	Stb. 2001, 481	27472	27-09-2001	Stb. 2001, 481	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Een politieke groepering die een vereniging is met volledige rechtsbevoegdheid kan aan het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer schriftelijk verzoeken de aanduiding waarmee zij voor die verkiezing op de kandidatenlijst wenst te worden vermeld, in te schrijven in een register dat door het centraal stembureau wordt bijgehouden. De verzoeken die zijn ontvangen of aangevuld als bedoeld in artikel 4:5, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, na de tweeënveertigste dag voor de kandidaatstelling, blijven voor de daaropvolgende verkiezing buiten behandeling.

2 Voor de in het eerste lid bedoelde registratie moet een waarborgsom van € 450 dan wel, indien het een groepering betreft die blijkens de statuten haar zetel heeft in Bonaire, Sint Eustatius of Saba, een waarborgsom van USD 450 worden betaald aan de Staat. Degene die de betaling heeft verricht, ontvangt een bewijs daarvan. Na inlevering van een geldige kandidatenlijst voor de eerstkomende verkiezing na de beslissing op het verzoek wordt hem de waarborgsom teruggegeven.

3 Bij het verzoek worden overgelegd:

- **a.** een afschrift van de notariële akte waarin de statuten van de vereniging zijn opgenomen;
- **b.** een bewijs van inschrijving in het handelsregister, bedoeld in artikel 2 van de Handelsregisterwet 2007 dan wel artikel 2 van de Handelsregisterwet 2009 BES;
- **c.** het in het tweede lid bedoelde bewijs van betaling;
- **d.** een verklaring van de politieke groepering, houdende aanwijzing van haar gemachtigde en plaatsvervangend gemachtigde bij het centraal stembureau, welke geldt zolang zij niet door een andere is vervangen.

4 Het centraal stembureau beschikt slechts afwijzend op het verzoek, indien:

- **a.** de aanduiding strijdig is met de openbare orde;
- **b.** de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met een reeds geregistreerde aanduiding van een andere politieke groepering, of met een aanduiding waarvoor reeds eerder op grond van dit artikel een registratieverzoek is ontvangen, en daardoor verwarring te duchten is;
- **c.** de aanduiding anderszins misleidend is voor de kiezers;
- **d.** de aanduiding meer dan 35 letters of andere tekens bevat;
- **e.** de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met die van een rechtspersoon die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak verboden is verklaard en deswege is ontbonden;
- **f.** het verzoek op dezelfde dag bij het centraal stembureau is ingekomen als een ander verzoek, strekkende tot inschrijving van een geheel of in hoofdzaak gelijkluidende aanduiding, tenzij dat andere verzoek reeds op een der onder *a* tot en met *e* genoemde gronden moet worden afgewezen.

5 De beslissing van het centraal stembureau op het verzoek wordt aan de gemachtigde bekendgemaakt. Van de beslissing wordt mededeling gedaan in de Staatscourant.

6 Een politieke groepering waarvan de aanduiding is ingeschreven in het register, kan schriftelijk een verzoek tot wijziging van deze aanduiding indienen bij het centraal stembureau. De laatste volzin van het eerste lid, alsmede het vierde en vijfde lid zijn op verzoeken tot wijziging van overeenkomstige toepassing.

7 Het centraal stembureau schrapt de aanduiding in het register en doet hiervan mededeling in de Staatscourant, wanneer:

- **a.** de politieke groepering heeft opgehouden te bestaan;
- **b.** de politieke groepering een verzoek daartoe heeft gedaan;
- **c.** de politieke groepering als vereniging bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak verboden is verklaard en deswege is ontbonden;
- **d.** voor de laatstgehouden verkiezing van de leden van de Tweede Kamer geen geldige kandidatenlijst is ingeleverd.

8 Op de veertigste dag voor de kandidaatstelling voor de verkiezing van de leden van provinciale staten, van het algemeen bestuur of van de gemeenteraad, brengt het centraal stembureau de door hem geregistreerde aanduidingen van politieke groeperingen, voor zover de registratie daarvan onherroepelijk is, alsmede de namen van de gemachtigden en hun plaatsvervangers ter openbare kennis in de Staatscourant.

Artikel G 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-2011		Wijziging	16-12-2010	Stb. 2010, 830	32428	16-12-2010	Stb. 2010, 831	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-07-2008		Wijziging	22-03-2007	Stb. 2007, 153	30656	18-06-2008	Stb. 2008, 242	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2002		Wijziging	27-09-2001	Stb. 2001, 481	27472	27-09-2001	Stb. 2001, 481	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Een politieke groepering die een vereniging is met volledige rechtsbevoegdheid en waarvan de aanduiding niet reeds bij het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer is geregistreerd, kan aan het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van provinciale staten schriftelijk verzoeken de aanduiding waarmee zij voor die verkiezing op de kandidatenlijst wenst te worden vermeld, in te schrijven in een register dat door het centraal stembureau wordt bijgehouden. De verzoeken die zijn ontvangen of aangevuld als bedoeld in artikel 4:5, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, na de tweeënveertigste dag voor de kandidaatstelling, blijven voor de daaropvolgende verkiezing buiten behandeling.

2 Voor de in het eerste lid bedoelde registratie moet een waarborgsom van € 225 dan wel, indien het een groepering betreft die blijkens de statuten haar zetel heeft in Bonaire, Sint Eustatius of Saba, een waarborgsom van USD 225 worden betaald aan de gemeente waar het centraal stembureau is gevestigd. Degene die de betaling heeft verricht, ontvangt een bewijs daarvan. Na inlevering van een geldige kandidatenlijst voor de eerstkomende verkiezing na de beslissing op het verzoek wordt hem de waarborgsom teruggegeven.

3 Bij het verzoek worden overgelegd:

- **a.** een afschrift van de notariële akte waarin de statuten van de vereniging zijn opgenomen;
- **b.** een bewijs van inschrijving in het handelsregister, bedoeld in artikel 2 van de Handelsregisterwet 2007 dan wel artikel 2 van de Handelsregisterwet 2009 BES;
- **c.** het in het tweede lid bedoelde bewijs van betaling;
- **d.** een verklaring van de politieke groepering, houdende aanwijzing van haar gemachtigde en plaatsvervangend gemachtigde bij het centraal stembureau, welke geldt zolang zij niet door een andere is vervangen.

4 Het centraal stembureau beslist slechts afwijzend op het verzoek, indien:

- **a.** de aanduiding strijdig is met de openbare orde;
- **b.** de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met een reeds op de voet van dit artikel of artikel G 1 geregistreerde aanduiding van een andere politieke groepering of met een aanduiding waarvoor reeds eerder op grond van dit artikel een registratieverzoek is ontvangen, en daardoor verwarring te duchten is;
- **c.** de aanduiding anderszins misleidend is voor de kiezers;
- **d.** de aanduiding meer dan 35 letters of andere tekens bevat;
- **e.** de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met die van een rechtspersoon die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak verboden is verklaard en deswege is ontbonden;
- **f.** het verzoek op dezelfde dag bij het centraal stembureau is ingekomen als een ander verzoek, strekkende tot inschrijving van een geheel of in hoofdzaak gelijkluidende aanduiding, tenzij dat andere verzoek reeds op een der onder *a* tot en met *e* genoemde gronden moet worden afgewezen.

5 De beslissing van het centraal stembureau op het verzoek wordt aan de gemachtigde bekendgemaakt. Van de beslissing wordt mededeling gedaan in de Staatscourant.

6 Een politieke groepering waarvan de aanduiding is ingeschreven in het register, kan schriftelijk een verzoek tot wijziging van deze aanduiding indienen bij het centraal stembureau. De laatste volzin van het eerste lid, alsmede het vierde en vijfde lid zijn op verzoeken tot wijziging van overeenkomstige toepassing.

7 Het centraal stembureau schrapt de aanduiding in het register en doet hiervan mededeling in de Staatscourant, wanneer:

- **a.** de politieke groepering heeft opgehouden te bestaan;
- **b.** de politieke groepering een verzoek daartoe heeft gedaan;
- **c.** de politieke groepering als vereniging bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak verboden is verklaard en deswege is ontbonden;
- **d.** voor de laatstgehouden verkiezing van de leden van provinciale staten geen geldige kandidatenlijst is ingeleverd.

8 Op de veertigste dag vóór de kandidaatstelling voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad, brengt het centraal stembureau de door hem geregistreerde aanduidingen van politieke groeperingen, voor zover de registratie daarvan onherroepelijk is, alsmede de namen van de gemachtigden en hun plaatsvervangers ter openbare kennis in de Staatscourant.

Artikel G 2a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-07-2014		Nieuw	29-01-2014	Stb. 2014, 63	33719	21-05-2014	Stb. 2014, 184	

1 Een politieke groepering die een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid of een stichting is, en waarvan de aanduiding niet reeds bij het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer is geregistreerd, kan aan het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur, schriftelijk verzoeken de aanduiding waarmee zij voor die verkiezing op de kandidatenlijst wenst te worden vermeld, in te schrijven in een register dat door het centraal stembureau wordt bijgehouden. De verzoeken die zijn ontvangen of aangevuld als bedoeld in artikel 4:5, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, na de tweeënveertigste dag voor de kandidaatstelling, blijven voor de daaropvolgende verkiezing buiten behandeling.

2 Voor de in het eerste lid bedoelde registratie moet een waarborgsom van € 225 dan wel, indien het een groepering betreft die blijkens de statuten haar zetel heeft in Bonaire, Sint Eustatius of Saba, een waarborgsom van USD 225 worden betaald aan het waterschap. Degene die de betaling heeft verricht, ontvangt een bewijs daarvan. Na inlevering van een geldige kandidatenlijst voor de eerstkomende verkiezing na de beslissing op het verzoek wordt hem de waarborgsom teruggegeven.

3 Bij het verzoek worden overgelegd:

- **a.** een afschrift van de notariële akte waarin de statuten van de vereniging of stichting zijn opgenomen;
- **b.** een bewijs van inschrijving in het handelsregister, bedoeld in artikel 2 van de Handelsregisterwet 2007 dan wel artikel 2 van de Handelsregisterwet 2009 BES;
- **c.** het in het tweede lid bedoelde bewijs van betaling;
- **d.** een verklaring van de politieke groepering, houdende aanwijzing van haar gemachtigde en plaatsvervangend gemachtigde bij het centraal stembureau, welke geldt zolang zij niet door een andere is vervangen.

4 Het centraal stembureau beslist slechts afwijzend op het verzoek, indien:

- **a.** de aanduiding strijdig is met de openbare orde;
- **b.** de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met een reeds op de voet van dit artikel of artikel G 1 geregistreerde aanduiding van een andere politieke groepering of met een aanduiding waarvoor reeds eerder op grond van dit artikel een registratieverzoek is ontvangen, en daardoor verwarring te duchten is;
- **c.** de aanduiding anderszins misleidend is voor de kiezers;
- **d.** de aanduiding meer dan 35 letters of andere tekens bevat;
- **e.** de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met die van een rechtspersoon die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak verboden is verklaard en deswege is ontbonden;
- **f.** het verzoek op dezelfde dag bij het centraal stembureau is ingekomen als een ander verzoek, strekkende tot inschrijving van een geheel of in hoofdzaak gelijkluidende aanduiding, tenzij dat andere verzoek reeds wordt afgewezen op een van de gronden, genoemd in de onderdelen a tot en met e.

5 De beslissing van het centraal stembureau op het verzoek wordt aan de gemachtigde bekendgemaakt, alsmede ter openbare kennis gebracht op de in het waterschap gebruikelijke wijze.

6 Een politieke groepering waarvan de aanduiding is ingeschreven in het register, kan schriftelijk een verzoek tot wijziging van deze aanduiding indienen bij het centraal stembureau. De laatste volzin van het eerste lid, alsmede het vierde en vijfde lid zijn op verzoeken tot wijziging van overeenkomstige toepassing.

7 Het centraal stembureau schrapt de aanduiding in het register en brengt dit ter openbare kennis op de in het waterschap gebruikelijke wijze, wanneer:

- **a.** de politieke groepering heeft opgehouden te bestaan;
- **b.** de politieke groepering een verzoek daartoe heeft gedaan;
- **c.** de politieke groepering als vereniging of stichting bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak verboden is verklaard en deswege is ontbonden;
- **d.** voor de laatstgehouden verkiezing van de leden van het algemeen bestuur geen geldige kandidatenlijst is ingeleverd.

Artikel G 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-2011		Wijziging	16-12-2010	Stb. 2010, 830	32428	16-12-2010	Stb. 2010, 831	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-07-2008		Wijziging	22-03-2007	Stb. 2007, 153	30656	18-06-2008	Stb. 2008, 242	
01-01-2002		Wijziging	27-09-2001	Stb. 2001, 481	27472	27-09-2001	Stb. 2001, 481	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Een politieke groepering die een vereniging is met volledige rechtsbevoegdheid en waarvan de aanduiding niet reeds bij het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, onderscheidenlijk provinciale staten, is geregistreerd, kan aan het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad schriftelijk verzoeken de aanduiding waarmee zij voor die verkiezing op de kandidatenlijst wenst te worden vermeld, in te schrijven in een register dat door het centraal stembureau wordt bijgehouden. De verzoeken die zijn ontvangen of aangevuld als bedoeld in artikel 4:5, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, na de tweeënveertigste dag voor de kandidaatstelling, blijven voor de daaropvolgende verkiezing buiten behandeling.

2 Voor de in het eerste lid bedoelde registratie moet een waarborgsom van € 112,50 worden betaald aan de gemeente. Degene die de betaling heeft verricht, ontvangt een bewijs daarvan. Na inlevering van een geldige kandidatenlijst voor de eerstkomende verkiezing na de beslissing op het verzoek wordt hem de waarborgsom teruggegeven.

3 Bij het verzoek worden overgelegd:

a. een afschrift van de notariële akte waarin de statuten van de vereniging zijn opgenomen;

b. een bewijs van inschrijving in het handelsregister, bedoeld in artikel 2 van de Handelsregisterwet 2007 dan wel artikel 2 van de Handelsregisterwet 2009 BES;

c. het in het tweede lid bedoelde bewijs van betaling;

d. een verklaring van de politieke groepering, houdende aanwijzing van haar gemachtigde en plaatsvervangend gemachtigde bij het centraal stembureau, welke geldt zolang zij niet door een andere is vervangen.

4 Het centraal stembureau beschikt slechts afwijzend op het verzoek, indien:

a. de aanduiding strijdig is met de openbare orde;

b. de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met een reeds op de voet van dit artikel of de artikelen G 1, onderscheidenlijk G 2, geregistreerde aanduiding van een andere politieke groepering, of met een aanduiding waarvoor reeds eerder op grond van dit artikel een registratieverzoek is ontvangen, en daardoor verwarring te duchten is;

c. de aanduiding anderszins misleidend is voor de kiezers;

d. de aanduiding meer dan 35 letters of andere tekens bevat;

e. de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met die van een rechtspersoon die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak verboden is verklaard en deswege is ontbonden;

f. het verzoek op dezelfde dag bij het centraal stembureau is ingekomen als een ander verzoek, strekkende tot inschrijving van een geheel of in hoofdzaak gelijkluidende aanduiding, tenzij dat andere verzoek reeds op een der onder *a* tot en met *e* genoemde gronden moet worden afgewezen;

5 De beslissing van het centraal stembureau op het verzoek wordt aan de gemachtigde bekendgemaakt, alsmede ter openbare kennis gebracht op de in de gemeente gebruikelijke wijze.

6 Een politieke groepering waarvan de aanduiding is ingeschreven in het register, kan schriftelijk een verzoek tot wijziging van deze aanduiding indienen bij het centraal stembureau. De laatste volzin van het eerste lid, alsmede het vierde en vijfde lid zijn op verzoeken tot wijziging van overeenkomstige toepassing.

7 Het centraal stembureau schrapt de aanduiding in het register en brengt dit ter openbare kennis op de in de gemeente gebruikelijke wijze, wanneer:

a. de politieke groepering heeft opgehouden te bestaan;

b. de politieke groepering een verzoek daartoe heeft gedaan;

c. de politieke groepering als vereniging bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak verboden is verklaard en deswege is ontbonden;

d. voor de laatstgehouden verkiezing van de leden van de gemeenteraad geen geldige kandidatenlijst is ingeleverd.

Artikel G 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Onverminderd het bepaalde in het tweede lid geldt een geregistreerde aanduiding die overeenkomstig het bepaalde in het achtste lid van artikel G 1 of G 2 ter openbare kennis is gebracht, tevens voor de verkiezing van de leden van provinciale staten, van het algemeen bestuur en van de gemeenteraad, onderscheidenlijk voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad.

2 Het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van provinciale staten, het algemeen bestuur, onderscheidenlijk de gemeenteraad, bepaalt, dat de in het eerste lid bedoelde doorwerking van de registratie voor die verkiezing niet plaatsvindt, indien de geregistreerde aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met een reeds op de voet van artikel G 2, artikel G 2a, onderscheidenlijk artikel G 3, geregistreerde aanduiding van een andere politieke groepering, en daardoor verwarring te duchten is.

3 Een beschikking als bedoeld in het tweede lid wordt genomen uiterlijk op de veertiende dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin de openbare kennisgeving, bedoeld in artikel G 1, achtste lid, onderscheidenlijk artikel G 2, achtste lid, is gedaan. De beschikking wordt terstond aan de gemachtigde van de desbetreffende groepering bekendgemaakt.

Artikel G 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-2013		Wijziging	20-12-2012	Stb. 2012, 682	32450	20-12-2012	Stb. 2012, 684	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1994		Nieuw	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1994		Vervallen	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 In afwijking van de artikelen 6:7 en 6:8, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht wordt een beroepschrift tegen:

a. een beschikking als bedoeld in de artikelen G 1 en G 2 ingediend uiterlijk op de zesde dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin die beschikking is medegedeeld;

b. een beschikking als bedoeld in de artikelen G 2a en G 3 ingediend uiterlijk op de zesde dag na de dagtekening van de openbare kennisgeving, bedoeld in het vijfde lid van dat artikel;

c. een beschikking als bedoeld in artikel G 4 ingediend uiterlijk op de zesde dag na de dagtekening waarop die beschikking is bekendgemaakt.

2 Artikel D 9 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel G 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld betreffende het betalen van waarborgsommen ten behoeve van de registratie.

2 Bij ministeriële regeling worden modellen vastgesteld voor de registers waarin de aanduidingen voor politieke groeperingen worden vermeld, de openbare kennisgevingen inzake de geregistreerde aanduidingen en de namen van de gemachtigden en hun plaatsvervangers, alsmede voor de bewijzen van betaling van de waarborgsom.

Hoofdstuk H. De inlevering van de kandidatenlijsten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel H 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Op de dag van de kandidaatstelling kunnen bij het centraal stembureau van negen tot zeventien uur kandidatenlijsten worden ingeleverd.

2 Ten minste drie weken voor de kandidaatstelling brengt het centraal stembureau ter openbare kennis waar en wanneer kandidatenlijsten, alsmede de daarbij horende stukken, kunnen worden ingeleverd.

3 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de kandidatenlijsten, kosteloos, voor de kiezers verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

Artikel H 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Op de kandidatenlijst wordt vermeld voor welke kieskring of kieskringen zij wordt ingeleverd.

Artikel H 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-07-2014		Wijziging	29-01-2014	Stb. 2014, 63	33719	21-05-2014	Stb. 2014, 184	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De inlevering van de lijst geschiedt persoonlijk door een kiezer, bevoegd tot deelneming aan de desbetreffende verkiezing. De inleveraar identificeert zich met een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht. De kandidaten kunnen bij de inlevering aanwezig zijn.

2 Aan degene die de lijst inlevert, kan door de gemachtigde, bedoeld in het derde lid van de artikelen G 1, G 2, G 2a of G 3, de bevoegdheid worden verleend boven de lijst de aanduiding van de desbetreffende groepering te plaatsen, zoals deze door het centraal stembureau is geregistreerd. Een verklaring van de gemachtigde waaruit deze bevoegdheid blijkt, wordt bij de lijst overgelegd.

3 Degene die de lijst inlevert, is bevoegd daarboven een aanduiding te plaatsen, gevormd door samenvoeging van voor de desbetreffende verkiezing geregistreerde aanduidingen of afkortingen daarvan, indien hem daartoe de bevoegdheid is verleend door de gemachtigden van de onderscheidene groeperingen. Verklaringen van de gemachtigden waaruit deze bevoegdheid blijkt, worden bij de lijst overgelegd. Een aldus gevormde aanduiding mag niet meer dan 35 letters of andere tekens bevatten.

4 Degene die de lijst heeft ingeleverd, ontvangt daarvan een bewijs.

5 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de verklaringen met betrekking tot het plaatsen van aanduidingen van politieke groeperingen boven kandidatenlijsten, kosteloos, verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor de formulieren een model vastgesteld.

Artikel H 4

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Bij de lijst worden, voor iedere kieskring waarvoor de lijst wordt ingeleverd, schriftelijke verklaringen van ondersteuning overgelegd, waarop de kandidaten op dezelfde wijze en in dezelfde volgorde worden vermeld als op de lijst. Het minimum aantal te overleggen verklaringen bedraagt:

- **a.** voor kieskring 20 (Bonaire): tien.
- **b.** voor de kieskring bij de verkiezing van de leden van een gemeenteraad waarbij het aantal te verdelen zetels minder dan negentien is: tien.
- **c.** voor de kieskring bij de verkiezing van de leden van een gemeenteraad waarin het aantal te verdelen zetels minder dan negenendertig, doch minimaal negentien is: twintig.
- **d.** voor iedere andere kieskring: dertig.

2 Verklaringen van ondersteuning voor een kieskring kunnen slechts worden afgelegd door personen die binnen die kieskring als kiezer zijn geregistreerd voor de desbetreffende verkiezing.

3 De kiezer die een verklaring van ondersteuning wenst af te leggen, ondertekent binnen een termijn van veertien dagen voorafgaand aan of op de dag van de kandidaatstelling deze verklaring in het gemeentehuis van de gemeente waar hij als kiezer is geregistreerd, in aanwezigheid van de burgemeester of een door deze daartoe aangewezen ambtenaar. De kiezer overhandigt aan de burgemeester of de ambtenaar een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht.

4 De burgemeester of de door hem daartoe aangewezen ambtenaar gaat onverwijld na of de ondertekenaar als kiezer in zijn gemeente is geregistreerd. Indien hem blijkt dat dit het geval is, tekent hij dit op de verklaring aan.

5 Een kiezer mag niet meer dan één verklaring van ondersteuning ondertekenen.

6 Een overgelegde verklaring van ondersteuning kan niet worden ingetrokken.

7 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de verklaringen van ondersteuning, kosteloos, voor de kiezers verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

8 De in het eerste lid bedoelde verplichting geldt niet voor een kandidatenlijst van een politieke groepering, indien de aanduiding daarvan was geplaatst boven een kandidatenlijst waaraan bij de laatstgehouden verkiezing van de leden van het desbetreffende vertegenwoordigende orgaan een of meer zetels zijn toegekend. De vorige volzin is mede van toepassing ten aanzien van:

- **a.** samenvoeging van aanduidingen van twee of meer groeperingen, indien bij de laatstgehouden verkiezing van de leden van het desbetreffende orgaan, hetzij aan de gezamenlijke groeperingen, hetzij aan tenminste één daarvan, één of meer zetels zijn toegekend;
- **b.** een nieuwe aanduiding indien twee of meer groeperingen als één groepering onder een nieuwe naam samen aan de verkiezingen deelnemen en bij de laatstgehouden verkiezingen van de leden van het desbetreffende orgaan, aan ieder van

de afzonderlijke groeperingen één of meer zetels zijn toegekend;

c. een nieuwe aanduiding indien twee of meer groeperingen als één groepering onder een nieuwe naam samen aan de verkiezingen deelnemen en bij de laatstgehouden verkiezingen van de leden van het desbetreffende orgaan onder een samengevoegde aanduiding met een gezamenlijke lijst deelnamen en daaraan één of meer zetels zijn toegekend.

Artikel H 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Op de lijst kunnen een gemachtigde en desgewenst diens plaatsvervangers worden aangewezen, bevoegd tot het verbinden van de lijst met andere lijsten tot een lijstencombinatie. Voorts worden op de lijst een of meer personen vermeld die bij verhindering van de inleveraar bevoegd zijn tot het herstel van verzuimen, bedoeld in artikel I 2.

Artikel H 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-2011		**Wijziging**	**13-12-2010**	**Stb. 2011, 4**	**32456**	**11-02-2011**	**Stb. 2011, 79**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De namen van de kandidaten worden op de lijsten geplaatst in de volgorde waarin aan hen de voorkeur wordt gegeven.

2 Op dezelfde lijst mogen de namen van ten hoogste vijftig kandidaten worden geplaatst. Op dezelfde lijst van een politieke groepering wier aanduiding was geplaatst boven een kandidatenlijst waaraan bij de laatstgehouden verkiezing van de leden van het desbetreffende vertegenwoordigend orgaan meer dan vijftien zetels zijn toegekend, mag een aantal namen worden geplaatst dat ten hoogste tachtig bedraagt. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van samenvoeging van aanduidingen van twee of meer groeperingen.

Artikel H 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De naam van een kandidaat mag niet voorkomen op een lijst, indien de kandidaat tijdens de zittingsperiode van het orgaan waarvoor de verkiezing zal plaatshebben, niet de voor het zitting nemen in dat orgaan vereiste leeftijd zal bereiken.

2 De naam van eenzelfde kandidaat mag niet voorkomen op meer dan één van de lijsten welke voor eenzelfde kieskring zijn ingeleverd.

3 Indien voor de verkiezing van de leden van provinciale staten, de leden van het algemeen bestuur of de gemeenteraad op een lijst de naam voorkomt van een kandidaat die geen ingezetene is van de provincie, het waterschap, onderscheidenlijk de gemeente, dient bij de lijst te worden overgelegd een door die kandidaat ondertekende verklaring, waaruit blijkt, dat hij voornemens is zich bij benoeming te vestigen in de provincie, het waterschap, onderscheidenlijk de gemeente.

Artikel H 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De wijze waarop kandidaten op de lijst worden vermeld, wordt geregeld bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel H 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Bij de lijst wordt overgelegd een schriftelijke verklaring van iedere daarop voorkomende kandidaat dat hij instemt met zijn kandidaatstelling op deze lijst voor de kieskring of de kieskringen waarvoor zij is ingeleverd. Tenzij een gemachtigde, bedoeld in de artikelen H 10, eerste lid, of H 10a, eerste lid, wordt aangewezen, wordt op deze verklaring vermeld op welk adres de kandidaat de kennisgeving van zijn benoeming, bedoeld in artikel V 1, wil ontvangen.

2 Een overgelegde verklaring van instemming kan niet worden ingetrokken.

3 Bij de lijst wordt van iedere kandidaat die geen zitting heeft in het vertegenwoordigend orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden, tevens een kopie van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht overgelegd. Indien van een dergelijke kandidaat een kopie van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht ontbreekt, wordt de verklaring van instemming van de betreffende kandidaat geacht te ontbreken.

4 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de verklaringen van instemming, kosteloos, voor de kiezers verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

Artikel H 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
11-10-2006		Wijziging	07-09-2006	Stb. 2006, 418	30229	26-09-2006	Stb. 2006, 449	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kandidaat wiens woonplaats buiten het Europese deel van Nederland is gelegen, wijst in de verklaring van instemming tevens een in het Europese deel van Nederland wonende gemachtigde aan met vermelding van diens naam, voorletters, woonplaats en adres. Indien de kandidaat voorkomt op meer dan één lijst, moet in iedere verklaring dezelfde gemachtigde worden aangewezen. Deze gemachtigde is met uitsluiting van de kandidaat bevoegd tot de handelingen, bedoeld in de artikelen V 2, eerste, vierde en vijfde lid, V 3, eerste en derde lid, en W 2, eerste lid, onder f. Indien de kandidaat woonachtig is in één van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, is de gemachtigde met uitsluiting van de kandidaat bevoegd tot de handelingen, bedoeld in de artikelen V 2, eerste, vierde en vijfde lid, V 3, eerste en tweede lid, en W 2, eerste lid, onder f.

2 De kandidaat is bevoegd de overeenkomstig het eerste lid gegeven volmacht in te trekken. Hij geeft hiervan schriftelijk kennis aan de voorzitter van het centraal stembureau, zo nodig met aanwijzing van een nieuwe gemachtigde. Indien geen nieuwe gemachtigde wordt aangewezen, vermeldt de kandidaat op welk adres hij de kennisgeving van zijn benoeming, bedoeld in artikel V 1, wil ontvangen.

Artikel H 10a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Wijziging**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	
11-10-2006		Wijziging	07-09-2006	Stb. 2006, 418	30229	26-09-2006	Stb. 2006, 449	
01-12-1997		Nieuw	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	

1 De in het Europese deel van Nederland wonende kandidaat kan in geval van een verkiezing voor de leden van de Tweede Kamer en van provinciale staten van een provincie die uit meer dan één kieskring bestaat, bij de verklaring van instemming tevens een in het Europese deel van Nederland wonende gemachtigde aanwijzen met vermelding van diens naam, voorletters, woonplaats en adres. Indien de kandidaat voorkomt op meer dan één lijst, wordt in iedere verklaring dezelfde gemachtigde aangewezen. Deze gemachtigde is met uitsluiting van de kandidaat bevoegd tot de handelingen, bedoeld in de artikelen V 2, eerste, vierde en vijfde lid, V 3, eerste en tweede lid, en W 2, eerste lid, onder f.

2 Van de machtiging kan alleen gebruik worden gemaakt, indien dit gebruik ertoe strekt dat kandidaten van de gezamenlijke lijsten van de politieke groepering benoemd worden verklaard in de volgorde die voor de dag van de stemming door de politieke groepering is vastgesteld.

3 In geval van een benoeming voorafgaande aan de eerste samenkomst van het nieuw gekozen orgaan, kan van de machtiging geen gebruik worden gemaakt ten aanzien van kandidaten die op de gezamenlijke lijsten waarop zij voorkomen een aantal stemmen hebben verkregen, groter dan 25% van de kiesdeler.

4 De politieke groepering deelt de in het tweede lid bedoelde volgorde uiterlijk twee weken na de kandidaatstelling mee aan het centraal stembureau. De voorzitter van het centraal stembureau draagt er zorg voor dat de volgorde zo spoedig mogelijk in de *Staatscourant* wordt bekendgemaakt.

5 Artikel H 10, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel H 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Kandidatenlijsten, ingeleverd voor verschillende kieskringen, waarop dezelfde kandidaten in gelijk aantal en in dezelfde volgorde zijn geplaatst, vormen tezamen een stel gelijkluidende lijsten.

2 Kandidatenlijsten, ingeleverd voor verschillende kieskringen, waarboven dezelfde aanduiding van een politieke groepering is geplaatst of waarvan de eerste kandidaat dezelfde is, vormen tezamen een lijstengroep. Het bepaalde in de vorige volzin is mede van toepassing ten aanzien van samenvoeging van aanduidingen van twee of meer groeperingen.

Artikel H 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-2002		Wijziging	27-09-2001	Stb. 2001, 481	27472	27-09-2001	Stb. 2001, 481	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien het betreft de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, moet voor elke lijstengroep, elk niet van een groep deel uitmakend stel gelijkluidende lijsten en elke op zichzelf staande lijst een waarborgsom van € 11 250 dan wel, indien boven de kandidatenlijst de aanduiding is geplaatst van een groepering die blijkens de statuten haar zetel heeft in Bonaire, Sint Eustatius of Saba of, indien het een kandidatenlijst betreft waarboven geen aanduiding is geplaatst, indien de eerstgenoemde kandidaat ingezetene is van Bonaire, Sint Eustatius of Saba, een waarborgsom van USD 11 250 worden betaald aan de Staat.

2 Artikel H 4, achtste lid, is van overeenkomstige toepassing.

3 Degene die de in het eerste lid bedoelde betaling heeft verricht, ontvangt voor elke kieskring een bewijs daarvan. Bij de indiening van een lijst voor een of meer kieskringen moet een bewijs worden ingeleverd.

4 Indien geen geldige lijst wordt ingeleverd, wordt na de vaststelling van de uitslag van de verkiezing door de Staat de waarborgsom teruggegeven aan degene die de betaling heeft verricht.

5 Na de vaststelling van de uitslag van de verkiezing door het centraal stembureau wordt de waarborgsom teruggegeven aan degene die de betaling heeft verricht, tenzij het stemcijfer van de lijstengroep, het niet van een groep deel uitmakende stel gelijkluidende lijsten of de op zichzelf staande lijst lager is dan 75 procent van de kiesdeler, bedoeld in artikel P 5. In dat geval vervalt de waarborgsom aan de Staat.

Artikel H 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-2002		Wijziging	27-09-2001	Stb. 2001, 481	27472	27-09-2001	Stb. 2001, 481	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien het betreft de verkiezing van de leden van provinciale staten, moet voor elke lijstengroep, elk niet van een groep deel uitmakend stel gelijkluidende lijsten en elke op zichzelf staande lijst een waarborgsom van € 1 125 dan wel, indien boven de kandidatenlijst de aanduiding is geplaatst van een groepering die blijkens de statuten haar zetel heeft in Bonaire, Sint Eustatius of Saba of, indien het een kandidatenlijst betreft waarboven geen aanduiding is geplaatst, indien de eerstgenoemde kandidaat

ingezetene is van Bonaire, Sint Eustatius of Saba, een waarborgsom van USD 1 125 worden betaald aan de gemeente waar het centraal stembureau is gevestigd.

2 Artikel H 4, achtste lid, is van overeenkomstige toepassing.

3 Degene die de in het eerste lid bedoelde betaling heeft verricht, ontvangt voor elke kieskring een bewijs daarvan. Bij de indiening van een lijst voor een of meer kieskringen moet een bewijs worden ingeleverd.

4 Indien geen geldige lijst wordt ingeleverd, wordt na de vaststelling van de uitslag van de verkiezing door de gemeente waar het centraal stembureau is gevestigd de waarborgsom teruggegeven aan degene die de betaling heeft verricht.

5 Na de vaststelling van de uitslag van de verkiezing door het centraal stembureau wordt de waarborgsom teruggegeven aan degene die de betaling heeft verricht, tenzij het stemcijfer van de lijstengroep, het niet van een groep deel uitmakende stel gelijkluidende lijsten of de op zichzelf staande lijst lager is dan 75 procent van de kiesdeler, bedoeld in artikel P 5, en aan de lijst geen zetel is toegewezen. In dat geval vervalt de waarborgsom aan de gemeente waar het centraal stembureau is gevestigd.

Artikel H 13a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

1 Indien het betreft de verkiezing van het algemeen bestuur, moet voor elke lijst een waarborgsom van € 225,– worden betaald aan het waterschap.

2 Artikel H 4, achtste lid, is van overeenkomstige toepassing.

3 Degene die de in het eerste lid bedoelde betaling heeft verricht, ontvangt een bewijs daarvan. Dit bewijs moet bij de indiening van de lijst worden overgelegd.

4 Indien geen geldige lijst wordt ingeleverd, wordt na de vaststelling van de uitslag van de verkiezing door het waterschap de waarborgsom teruggegeven aan degene die de betaling heeft verricht.

5 Na de vaststelling van de uitslag van de verkiezing door het centraal stembureau wordt de waarborgsom zo spoedig mogelijk teruggegeven aan degene die de betaling heeft verricht, tenzij het stemcijfer van de lijst lager is dan 75 procent van de kiesdeler, bedoeld in artikel P 5, en aan de lijst geen zetel is toegewezen. In dat geval vervalt de waarborgsom aan het waterschap.

Artikel H 14

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-2002		Wijziging	27-09-2001	Stb. 2001, 481	27472	27-09-2001	Stb. 2001, 481	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien het betreft de verkiezing van de leden van de gemeenteraad, moet voor elke lijst een waarborgsom van € 225 worden betaald aan de gemeente.

2 Artikel H 4, achtste lid, is van overeenkomstige toepassing.

3 Degene die de in het eerste lid bedoelde betaling heeft verricht, ontvangt een bewijs daarvan. Dit bewijs moet bij de indiening van de lijst worden overgelegd.

4 Indien geen geldige lijst wordt ingeleverd, wordt na de vaststelling van de uitslag van de verkiezing door de gemeente de waarborgsom teruggegeven aan degene die de betaling heeft verricht.

5 Na de vaststelling van de uitslag van de verkiezing door het centraal stembureau wordt de waarborgsom teruggegeven aan degene die de betaling heeft verricht, tenzij het stemcijfer van de lijst lager is dan 75 procent van de kiesdeler, bedoeld in artikel P 5, en aan de lijst geen zetel is toegewezen. In dat geval vervalt de waarborgsom aan de gemeente.

Artikel H 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld betreffende het betalen van waarborgsommen ten behoeve van de kandidatenlijsten. Bij ministeriële regeling worden voor de bewijzen van betaling van de waarborgsom modellen vastgesteld.

Hoofdstuk I. Het onderzoek, de verbinding, de nummering en de openbaarmaking van de kandidatenlijsten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

§ 1. Het onderzoek van de kandidatenlijsten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel I 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Op de dag na de kandidaatstelling, om zestien uur, houdt het centraal stembureau een zitting tot het onderzoeken van de kandidatenlijsten voor iedere kieskring waarvoor zij zijn ingeleverd.

2 Bij een verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, onderscheidenlijk provinciale staten van een provincie die uit meer dan één kieskring bestaat, draagt het centraal stembureau er zorg voor dat de hoofdstembureaus op de tweede dag na de kandidaatstelling een afschrift van de kandidatenlijsten ontvangen die voor de desbetreffende kieskring zijn ingeleverd.

Artikel I 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-07-2014		Wijziging	29-01-2014	Stb. 2014, 63	33719	21-05-2014	Stb. 2014, 184	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien bij het onderzoek van een kandidatenlijst voor een kieskring blijkt van een of meer van de volgende verzuimen, geeft het centraal stembureau onverwijld bij aangetekende brief of tegen gedagtekend ontvangstbewijs kennis aan degene die de lijst heeft ingeleverd:

- **a.** dat, indien bij de lijst verklaringen van ondersteuning moeten worden overgelegd, niet ten minste het aantal verklaringen voor deze kieskring, genoemd in artikel H 4, eerste lid, is overgelegd, waarbij niet meetellen de verklaringen die niet aan het bepaalde in artikel H 4, eerste lid, tweede volzin, en tweede lid, voldoen, de verklaringen waarop niet een aantekening als bedoeld in artikel H 4, vierde lid, voorkomt en de verklaringen van een kiezer die meer dan één verklaring heeft ondertekend;
- **b.** dat, indien zich het geval voordoet, bedoeld in artikel H 7, derde lid, de verklaring dat de kandidaat voornemens is zich bij benoeming te vestigen in de provincie, het waterschap, onderscheidenlijk de gemeente, ontbreekt;
- **c.** dat een kandidaat niet is vermeld overeenkomstig het bepaalde krachtens artikel H 8;
- **d.** dat voor een kandidaat ontbreekt de verklaring dat hij instemt met zijn kandidaatstelling op de lijst voor deze kieskring;
- **e.** dat ten aanzien van een kandidaat die buiten het Europese deel van Nederland woonplaats heeft in zijn verklaring van instemming de aanwijzing van een gemachtigde ontbreekt;
- **f.** dat, indien ten behoeve van de lijst een waarborgsom moet worden betaald, het bewijs dat deze betaling is verricht, ontbreekt;
- **g.** dat de lijst niet persoonlijk is ingeleverd door een kiezer, bevoegd tot deelneming aan de desbetreffende verkiezing;
- **h.** dat de inleveraar zich niet heeft geïdentificeerd met een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht;
- **i.** dat een verklaring, bedoeld in het tweede of derde lid van artikel H 3, ontbreekt.

2 Binnen de termijn van drie dagen na de zitting, bedoeld in artikel I 1, eerste lid, kan degene die de lijst heeft ingeleverd, het verzuim of de verzuimen, in de kennisgeving aangeduid, herstellen bij het centraal stembureau, op de eerste en tweede dag van negen tot zeventien uur en op de derde dag van negen tot vijftien uur.

3 In het geval, bedoeld in het eerste lid onder a, kunnen kiezers gedurende de verzuimperiode alsnog ondersteuningsverklaringen afleggen.

4 In het geval, bedoeld in het eerste lid onder f, kan gedurende de verzuimperiode de waarborgsom alsnog worden betaald.

5 In het geval, bedoeld in het eerste lid onder g, kan gedurende de verzuimperiode een kiezer die tot het inleveren van de lijst bevoegd zou zijn geweest, door persoonlijke verschijning bij het centraal stembureau zich in de plaats van de onbevoegde inleveraar stellen; hij identificeert zich met een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht. Het in de vorige zin bepaalde vindt overeenkomstige toepassing, indien in geval van onderdeel h de inleveraar zich niet alsnog tijdens de verzuimperiode identificeert.

6 Bij verhindering of ontstentenis van degene die de lijst heeft ingeleverd, treedt in diens plaats een ingevolge artikel H 5, tweede volzin, op de lijst vermelde vervanger.

Artikel I 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Onmiddellijk nadat de lijsten door het centraal stembureau zijn onderzocht, worden deze en, indien vereist, de verklaringen van ondersteuning, voor een ieder ter inzage gelegd bij het centraal stembureau.

2 Op de voet van artikel I 1, tweede lid, toegezonden afschriften van ingeleverde kandidatenlijsten worden bij de gemeente waar het hoofdstembureau is gevestigd ter inzage gelegd, zodra deze zijn ontvangen.

Artikel I 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Op de laatste dag van de termijn, genoemd in artikel I 2, tweede lid, beslist het centraal stembureau in een openbare zitting die om zestien uur aanvangt, over de geldigheid van de lijsten voor iedere kieskring waarvoor zij zijn ingeleverd en over het handhaven van de daarop voorkomende kandidaten, alsmede over het handhaven van de daarboven geplaatste aanduiding van een politieke groepering, en maakt deze beslissingen op de zitting bekend.

Artikel I 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Voor een kieskring is ongeldig de lijst:

a. die niet op de dag van kandidaatstelling tussen negen en zeventien uur bij het centraal stembureau is ingeleverd;

b. waarbij, indien ten behoeve van de lijst een waarborgsom moet worden betaald, niet gevoegd is het bewijs dat deze betaling is verricht;

c. waarbij, indien bij de lijst verklaringen van ondersteuning moeten worden overgelegd, niet ten minste het aantal geldige verklaringen voor deze kieskring, genoemd in artikel H 4, eerste lid, is overgelegd;

d. die niet voldoet aan het bij ministeriële regeling vastgestelde model;

e. die niet persoonlijk is ingeleverd door een kiezer, bevoegd tot deelneming aan de desbetreffende verkiezing;

f. waarbij de inleveraar zich niet heeft geïdentificeerd met een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht;

g. waarop door toepassing van artikel I 6 alle kandidaten zijn geschrapt.

Artikel I 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-07-2014		Wijziging	29-01-2014	Stb. 2014, 63	33719	21-05-2014	Stb. 2014, 184	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het centraal stembureau schrapt, in de volgorde in dit lid aangewezen, van de lijst voor een kieskring de naam van de kandidaat:

a. die niet is vermeld overeenkomstig het bepaalde krachtens artikel H 8;

b. van wie niet uit de overgelegde verklaring blijkt dat hij instemt met zijn kandidaatstelling op de lijst voor deze kieskring;

c. wiens woonplaats buiten het Europese deel van Nederland is gelegen, indien de aanwijzing van een gemachtigde ontbreekt;

d. die tijdens de zittingsperiode van het orgaan waarvoor de verkiezing zal plaatshebben, niet de voor het zitting nemen in dat orgaan vereiste leeftijd bereikt;

e. die bij een verkiezing van de leden van provinciale staten, van het algemeen bestuur of van de gemeenteraad geen ingezetene is van de provincie, het waterschap onderscheidenlijk de gemeente, en ten aanzien van wie de verklaring dat hij voornemens is zich bij benoeming te vestigen in de provincie, het waterschap onderscheidenlijk de gemeente, ontbreekt;

f. die heeft verklaard dat hij voornemens is zich bij benoeming te vestigen in de provincie, het waterschap, onderscheidenlijk de gemeente, en ten aanzien van wie blijkt dat hij tevens een zodanige verklaring heeft afgelegd voor de verkiezing van de leden van de staten van een andere provincie, van het algemeen bestuur van een ander waterschap, onderscheidenlijk van de raad van een andere gemeente;

g. die voorkomt op meer dan één van de lijsten die voor deze kieskring zijn ingeleverd;

h. van wie een uittreksel uit het register van overlijden dan wel een afschrift van de akte van overlijden is overgelegd;

i. die op de lijst voorkomt na het ten hoogste toegelaten aantal.

2 Het centraal stembureau schrapt, in de volgorde in dit lid aangewezen, de aanduiding van een politieke groepering van de lijst voor een kieskring, indien:

a. een daarop betrekking hebbende verklaring als bedoeld in het tweede of derde lid van artikel H 3 ontbreekt;

b. de aanduiding geplaatst is boven meer dan één van de voor dezelfde kieskring ingeleverde lijsten.

3 Indien de aanduiding van een politieke groepering niet in overeenstemming is met die waaronder zij is geregistreerd, brengt het centraal stembureau deze ambtshalve daarmee in overeenstemming.

Artikel I 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-2013		Wijziging	20-12-2012	Stb. 2012, 682	32450	20-12-2012	Stb. 2012, 684	
01-01-1994		Nieuw	16-12-1993 samen met 23-12-1993	Stb. 1993, 650 samen met Stb. 1993, 690	22495 samen met 23258	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1994		Vervallen	16-12-1993 samen met 23-12-1993	Stb. 1993, 650 samen met Stb. 1993, 690	22495 samen met 23258	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Tegen een beschikking als bedoeld in artikel I 4 kan, in afwijking van artikel 8:1 van de Algemene wet bestuursrecht, beroep worden ingesteld door een belanghebbende en iedere kiezer. In afwijking van artikel 6:7 van de Algemene wet bestuursrecht bedraagt de termijn voor het indienen van een beroepschrift vier dagen.

2 Artikel D 9 is van overeenkomstige toepassing.

3 De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State doet uitspraak uiterlijk op de zesde dag nadat het beroepschrift is ontvangen.

4 Indien de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State strekt tot gegrondverklaring van het beroep, bepaalt zij dat haar uitspraak in de plaats treedt van de vernietigde beschikking.

5 De voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State stelt partijen en de voorzitter van het centraal stembureau onverwijld in kennis van de uitspraak.

Artikel I 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-1994		Wijziging	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien beroep is ingesteld tegen een beschikking waarbij het centraal stembureau een lijst voor een kieskring ongeldig heeft verklaard of de naam van een kandidaat dan wel de aanduiding van een politieke groepering heeft geschrapt op grond van een of meer van de verzuimen, vermeld in artikel I 2, eerste lid, zonder dat het centraal stembureau tevoren overeenkomstig het in dat artikel bepaalde kennis heeft gegeven van het bestaan daarvan aan degene die de lijst heeft ingeleverd, kan deze het verzuim of de verzuimen alsnog herstellen bij de Raad van State. Artikel I 2, derde tot en met zesde lid, is van overeenkomstige toepassing.

2 Indien een verzuim overeenkomstig het eerste lid is hersteld, houdt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State bij haar uitspraak daarmee rekening.

Artikel I 9 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 2. De verbinding van kandidatenlijsten tot een lijstencombinatie

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel I 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Op de dag van de kandidaatstelling, tussen negen en zeventien uur, kunnen kandidatenlijsten van verschillende politieke groeperingen tot een lijstencombinatie worden verbonden door inlevering bij het centraal stembureau van een daartoe strekkende schriftelijke gemeenschappelijke verklaring van de op de lijsten vermelde gemachtigden.

2 Zodanige verbinding kan slechts worden aangebracht tussen politieke groeperingen waarvan de aanduiding ten behoeve van de desbetreffende verkiezing is geregistreerd.

3 Een lijst kan niet deel uitmaken van meer dan één lijstencombinatie. Heeft een gemachtigde meer dan één verklaring betreffende dezelfde lijst ondertekend, dan is zijn ondertekening onder alle verklaringen ongeldig.

4 Indien het betreft de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer of van provinciale staten van een provincie die uit meer dan één kieskring bestaat, kan een verbinding voorts slechts worden aangebracht indien

a. de onderscheidene groeperingen voor alle kieskringen een lijst hebben ingediend en

b. de combinatie betrekking heeft op alle voor de onderscheidene kieskringen vanwege een groepering ingediende lijsten.

5 Het bepaalde in het tweede lid is mede van toepassing ten aanzien van samenvoeging van aanduidingen van twee of meer groeperingen, indien de aldus gevormde aanduiding voorkomt op alle vanwege die groeperingen ingediende lijsten.

6 Bij ministeriële regeling wordt voor de in het eerste lid bedoelde verklaring een model vastgesteld.

Artikel I 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Het centraal stembureau beslist over de geldigheid van de lijstencombinaties in de zitting, bedoeld in artikel I 4, en maakt deze beslissing op de zitting bekend.

§ 3. De nummering van de kandidatenlijsten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel I 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Het centraal stembureau nummert in de zitting, bedoeld in artikel I 4, de kandidatenlijsten die hij geldig heeft verklaard en maakt deze beslissing op de zitting bekend.

Artikel I 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Bij de nummering gelden de lijstengroepen alsmede de niet van een groep deel uitmakende stellen gelijkluidende lijsten als één lijst.

Artikel I 14

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Eerst worden genummerd de lijsten van politieke groeperingen wier aanduiding was geplaatst boven een kandidatenlijst waaraan bij de laatstgehouden verkiezing van de leden van het desbetreffende vertegenwoordigend orgaan een of meer zetels zijn toegekend. Aan deze lijsten worden de nummers 1 en volgende toegekend in de volgorde van de bij die verkiezing op de desbetreffende lijsten uitgebrachte aantallen stemmen, met dien verstande dat aan de lijst van de groepering met het hoogste aantal stemmen het nummer 1 wordt toegekend. Bij gelijkheid van het aantal beslist het lot.

2 Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing voor de gevallen, bedoeld in artikel H 4, achtste lid, onderdelen a en b. In het geval waarbij aan ten minste één van de betrokken groeperingen één of meer zetels zijn toegekend worden voor de toepassing van het bepaalde in de tweede volzin van het eerste lid, de op de lijsten uitgebrachte aantallen stemmen van de groeperingen waaraan die zetels zijn toegekend, bij elkaar opgeteld.

3 Vervolgens worden, met de nummers volgende op het laatste krachtens het eerste lid toegekende nummer, genummerd de overige lijsten in de volgorde van het aantal kieskringen waarvoor de lijst geldt, met dien verstande dat het eerstvolgende nummer wordt toegekend aan de lijst die geldt voor de meeste kieskringen. Bij een gelijk aantal kieskringen beslist het lot.

Artikel I 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Onmiddellijk nadat de nummering heeft plaatsgevonden maakt de voorzitter openbaar welk nummer aan de onderscheidene lijsten is toegekend.

2 Indien het betreft de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, geschiedt de openbaarmaking in de Staatscourant.

3 Indien het betreft de verkiezing van de leden van provinciale staten, het algemeen bestuur of de gemeenteraad, geschiedt de openbaarmaking op de in de provincie, het waterschap, onderscheidenlijk de gemeente, gebruikelijke wijze.

Artikel I 16

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State strekt tot ongeldigverklaring van een kandidatenlijst, heeft dat geen gevolgen voor de nummers, toegekend aan de overige kandidatenlijsten.

2 Indien de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State strekt tot geldigverklaring van een kandidatenlijst, wordt deze kandidatenlijst, indien nog niet genummerd, door haar genummerd met het nummer volgende op het laatste krachtens artikel I 14 en, indien van toepassing, bij eerdere uitspraak van de Afdeling toegekende nummer.

§ 4. De openbaarmaking van de kandidatenlijsten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel I 17

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-07-2014		Wijziging	29-01-2014	Stb. 2014, 63	33719	21-05-2014	Stb. 2014, 184	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Nadat onherroepelijk is beslist over de geldigheid van de ingeleverde lijsten maakt het centraal stembureau de lijsten zo spoedig mogelijk openbaar. Daarbij vermeldt het tevens welke lijsten tot een lijstencombinatie zijn verbonden.

2 De openbaarmaking geschiedt:

indien het betreft de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, door plaatsing van de lijsten naar de kieskringen gerangschikt en met vermelding van hun nummers en, in voorkomend geval, de aanduidingen van de politieke groeperingen in de Staatscourant;

indien het betreft de verkiezing van de leden van provinciale staten, het algemeen bestuur of de gemeenteraad, door de van de nummers en, in voorkomend geval, de aanduidingen van de politieke groeperingen voorziene lijsten op een algemeen toegankelijke wijze openbaar te maken.

§ 5. Slotbepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel I 18

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Van de in de artikelen I 1 en I 4 bedoelde zittingen wordt proces-verbaal opgemaakt. Het proces-verbaal wordt voor een ieder ter inzage gelegd.

2 De bij de in artikel I 4 bedoelde zitting aanwezige kiezers kunnen mondeling bezwaren inbrengen. Van deze bezwaren wordt in het proces-verbaal melding gemaakt.

3 Bij algemene maatregel van bestuur worden geregeld:

a. de plaats waar de processen-verbaal ter inzage worden gelegd;

b. de bekendmaking van het tijdstip en de plaats van de zitting, bedoeld in artikel I 4.

4 Bij ministeriële regeling worden voor de processen-verbaal modellen vastgesteld.

Artikel I 19

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

Het centraal stembureau vernietigt de ingeleverde kandidatenlijsten en, indien vereist, de verklaringen van ondersteuning, nadat onherroepelijk is beslist over de geldigheid van de ingeleverde lijsten. Van de vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Hoofdstuk J. De stemming

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

§ 1. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel J 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De stemming vindt plaats op de vierenveertigste dag na de kandidaatstelling. Indien toepassing is gegeven aan artikel F 1, derde lid, kan bij het koninklijk besluit, bedoeld in dat artikel, de dag van stemming worden vastgesteld op een dag na de vierenveertigste dag na de kandidaatstelling, met dien verstande dat de dag van stemming met niet meer dagen wordt verplaatst dan het aantal dagen waarmee de dag van kandidaatstelling is vervroegd.

2 De stemming vangt aan om zeven uur dertig en duurt tot eenentwintig uur.

3 Burgemeester en wethouders kunnen voor stembureaus waar dat wenselijk is met het oog op de plaats waar de bureaus zitting houden bepalen dat de stemming in deze stembureaus aanvangt op een eerder of een later tijdstip dan zeven uur dertig en eindigt op een eerder tijdstip dan eenentwintig uur. De burgemeester brengt deze tijdstippen ten minste veertien dagen voor de stemming ter openbare kennis.

4 De stemopneming van de stembureaus, bedoeld in het derde lid, vindt plaats om eenentwintig uur op een door burgemeester en wethouders vast te stellen en bekend te maken plaats. De plaats van stemopneming wordt bekend gemaakt in de openbare kennisgeving, bedoeld in het derde lid.

5 Een stembureau als bedoeld in het derde lid is, met uitzondering van een stembureau als bedoeld in artikel J 4a, op de dag van de stemming ten minste acht uur aaneengesloten geopend.

Artikel J 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De stemming geschiedt in elke kieskring over de kandidaten wier namen voorkomen op de voor die kieskring geldig verklaarde kandidatenlijsten.

Artikel J 3 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel J 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Burgemeester en wethouders wijzen voor elk stembureau een geschikt stemlokaal aan. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen hieromtrent nadere regels worden gesteld. De burgemeester brengt de adressen van de stemlokalen ter kennis van de kiezer op bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen wijze.

2 Burgemeester en wethouders dragen er zorg voor dat tenminste 25% van de in de gemeente aangewezen stemlokalen zodanig zijn gelegen en zo zijn ingericht dat kiezers met lichamelijke beperkingen zoveel mogelijk hun stem zelfstandig kunnen uitbrengen.

3 Op verzoek van burgemeester en wethouders stellen de besturen van bijzondere scholen de daarvoor in aanmerking komende lokalen en het zich daarin bevindende materiaal voor de inrichting en het gebruik als stemlokaal beschikbaar, desgewenst tegen vergoeding van de daaruit voortvloeiende onkosten.

4 De burgemeester draagt zorg voor de inrichting van het stemlokaal en wijst zo nodig personen aan die het stembureau ten dienste worden gesteld.

Artikel J 4a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Nieuw**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	

1 Burgemeester en wethouders kunnen in hun gemeente mobiele stembureaus aanwijzen. De burgemeester brengt een dergelijke aanwijzing ten minste veertien dagen voor de stemming ter openbare kennis.

2 Burgemeester en wethouders stellen de zittingstijden vast en onderscheiden plaatsen waar de mobiele stembureaus gedurende de dag der stemming worden gestationeerd. De tijdstippen en plaatsen worden bekend gemaakt in de openbare kennisgeving, bedoeld in het eerste lid.

3 Alvorens een stembureau als bedoeld in het eerste lid naar een andere standplaats vertrekt, wordt de sleuf van de stembus door de voorzitter van het stembureau in tegenwoordigheid van de aanwezige kiezers afgesloten en verzegeld. De voorzitter bewaart de sleutel waarmee de stembus is afgesloten, tijdens het verplaatsen naar de volgende standplaats. De voorzitter opent na de aankomst van het mobiele stembureau op de nieuwe standplaats de stembus in tegenwoordigheid van de aanwezige kiezers.

4 Artikel J 1, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel J 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Behoudens de gevallen, genoemd in de hoofdstukken K, L en M neemt de kiezer deel aan de stemming in een stemlokaal van zijn keuze dat ligt in de gemeente waar hij op de dag van de kandidaatstelling als kiezer is geregistreerd en dat ligt in het gebied van

het orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden.

2 Burgemeester en wethouders kunnen besluiten dat kiezers kunnen stemmen in één of meer stemlokalen die liggen in de gemeente maar buiten het gebied van het orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden.

Artikel J 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De gemeenteraad kan bepalen dat tegelijk met de stemming in het stemlokaal een andere, door de gemeenteraad uitgeschreven, stemming plaatsvindt.

Artikel J 6a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

De stemmingen voor de verkiezing van de leden van provinciale staten en de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur vinden in dezelfde stemlokalen plaats.

Artikel J 6b

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven met het oog op de combinatie van stemmingen als bedoeld in de artikelen J 6 en J 6a.

§ 2. De oproeping voor de stemming

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel J 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-2011		**Wijziging**	**13-12-2010**	**Stb. 2011, 4**	**32456**	**11-02-2011**	**Stb. 2011, 79**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Ten minste veertien dagen voor de stemming ontvangt elke kiezer die bevoegd is aan de stemming deel te nemen, van de burgemeester van de gemeente waar hij op de dag van de kandidaatstelling als kiezer is geregistreerd, een stempas. Op de stempas wordt een volgnummer vermeld. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stelt bij ministeriële regeling een model vast voor de stempas. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verstrekt tijdig voor de verkiezing aan de gemeente de informatie nodig voor het produceren van de stempas.

Artikel J 7a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-2011		**Wijziging**	**13-12-2010**	**Stb. 2011, 4**	**32456**	**11-02-2011**	**Stb. 2011, 79**	
01-01-2010		Nieuw	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	

1 Er is een register van ongeldige stempassen. De burgemeester stelt de dag voor de stemming in zijn gemeente uit het register een uittreksel van ongeldige stempassen vast.

2 Ongeldig is de stempas:

a. waarvoor in plaats daarvan door de burgemeester een kiezerspas of een volmachtbewijs is afgegeven;
b. waarvoor krachtens artikel J 8 een vervangende stempas is verstrekt;
c. van de kiezer aan wie overeenkomstig hoofdstuk M een briefstembewijs is verstrekt;
d. van iemand die niet als kiezer behoort te zijn geregistreerd, dan wel voor het uitbrengen van zijn stem is overleden;
e. waarvan is vastgesteld dat deze stempas is ontvreemd of anderszins onrechtmatig in omloop is.

3 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke gegevens het register, alsmede het uittreksel, bedoeld in het eerste lid, bevatten.

Artikel J 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Aan de tot deelneming aan de stemming bevoegde kiezer wiens stempas in het ongerede is geraakt of die geen stempas heeft ontvangen, wordt op zijn verzoek door de burgemeester een nieuwe stempas uitgereikt of verzonden.
2 De kiezer doet hiervoor een schriftelijk of mondeling verzoek aan de burgemeester.
3 Het schriftelijk verzoek dient uiterlijk vijf dagen voor de stemming te zijn ontvangen. Het mondeling verzoek wordt uiterlijk op de dag voor de stemming om twaalf uur gedaan. Deze termijnen worden op de stempas vermeld.
4 De kiezer legt bij zijn verzoek een kopie over van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht.
5 Aan de kiezer wiens stempas op grond van artikel J 7a, tweede lid, onderdelen a, c, d en e, ongeldig is, wordt geen nieuwe stempas uitgereikt.

Artikel J 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De burgemeester brengt de kandidatenlijsten ter kennis van de kiezers op bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen wijze.

Artikel J 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
03-12-1993		**Wijziging**	**30-09-1993**	**Stb. 1993, 544**	**22972**	**11-11-1993**	**Stb. 1993, 607**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Iedere werkgever is verplicht te zorgen dat iedere kiezer die bij hem in dienstbetrekking is, de gelegenheid krijgt zijn stem uit te brengen voor zover dit niet kan geschieden buiten de vastgestelde arbeidstijd en mits de kiezer daardoor niet meer dan twee uur verhinderd is zijn arbeid te verrichten.

§ 3. Het stembureau

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel J 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De voorzitter en de leden van het stembureau, alsmede de personen die het stembureau ten dienste staan, die in een andere gemeente dan waar zij als kiesgerechtigde zijn geregistreerd aan de stemming deelnemen, kunnen, indien zij kiesgerechtigd zijn

voor het orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden, naar keuze bij dit stembureau of bij een stembureau binnen de gemeente waar zij als kiesgerechtigde geregistreerd zijn, aan de stemming deelnemen.

2 Van het uitbrengen van hun stem wordt melding gemaakt in het proces-verbaal.

3 Dit artikel is niet van toepassing bij een verkiezing van de leden van de gemeenteraad.

Artikel J 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Gedurende de zitting zijn steeds de voorzitter en twee leden van het stembureau aanwezig.

2 Het stembureau bepaalt wie als tweede en derde lid van het stembureau optreden.

3 Bij ontstentenis van de voorzitter treedt het tweede lid en bij diens ontstentenis het derde lid als voorzitter op.

4 Bij ontstentenis van een lid treedt een door of vanwege burgemeester en wethouders aan te wijzen plaatsvervangend lid op.

5 Indien geen plaatsvervangend lid beschikbaar is, verzoekt de voorzitter een van de in het stemlokaal aanwezige kiezers die hij daartoe geschikt acht, als zodanig op te treden totdat dit wel het geval is.

6 Van de wisselingen in de samenstelling van het stembureau wordt in het proces-verbaal aantekening gehouden met opgave van de tijd van de vervanging.

Artikel J 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Indien bij het nemen van een beslissing door het stembureau de stemmen staken, beslist de stem van de voorzitter.

Artikel J 14

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
03-12-1993		**Wijziging**	**30-09-1993**	**Stb. 1993, 544**	**22972**	**11-11-1993**	**Stb. 1993, 607**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De leden van het stembureau geven tijdens de uitoefening van hun functie geen blijk van hun politieke gezindheid.

§ 4. De inrichting van het stemlokaal

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel J 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Het stemlokaal is zodanig ingericht dat het stemgeheim is gewaarborgd.

Artikel J 16

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 In het stemlokaal zijn geplaatst een tafel voor het stembureau en een of meer stembussen en stemhokjes.

2 De toegang tot de stemhokjes moet zichtbaar zijn voor het publiek.

3 In ieder stemhokje bevindt zich een handleiding voor de kiezer. Bij ministeriële regeling wordt voor de handleiding een model vastgesteld.

4 De tafel voor het stembureau is zo geplaatst dat de kiezers de verrichtingen van het stembureau kunnen gadeslaan.

Artikel J 17

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Op de tafel voor het stembureau ligt het uittreksel van ongeldige stempassen. De burgemeester draagt er zorg voor dat elk stembureau over dit uittreksel beschikt.

2 Ieder stembureau beschikt over de wettelijke voorschriften die op de stemming betrekking hebben.

Artikel J 18

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1994		**Wijziging**	**04-06-1992**	**Stb. 1992, 422**	**22061**	**23-12-1993**	**Stb. 1993, 693**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De stembus, vervaardigd volgens bij algemene maatregel van bestuur te geven voorschriften, staat bij de tafel, binnen het bereik van het lid van het stembureau dat belast is met de in artikel J 26, derde lid, bedoelde taak.

2 Tijdig voor de aanvang van de stemming sluit het stembureau de stembus, na zich ervan overtuigd te hebben dat zij leeg is.

Artikel J 19

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld betreffende de inrichting van het stemlokaal.

§ 5. De stembiljetten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel J 20

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Op bij de verkiezingen te bezigen stembiljetten kunnen kiezers een keuze maken uit de kandidaten over wie de stemming moet geschieden. De stembiljetten zijn voorzien van de handtekening van de voorzitter van het centraal stembureau alsmede van de naam van het vertegenwoordigend orgaan waarvoor de verkiezing geldt en een aanduiding van de kieskring.

2 Bij ministeriële regeling wordt voor de stembiljetten een model vastgesteld.

Artikel J 21

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De burgemeester draagt zorg dat voldoende stembiljetten en formulieren voor de processen-verbaal voor aanvang van de stemming bij elk stembureau in zijn gemeente aanwezig zijn.

Artikel J 22 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel J 23 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 6. Het uitbrengen van de stem

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel J 24

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2013		**Wijziging**	**12-07-2012**	**Stb. 2012, 316**	**32822**	**12-07-2012**	**Stb. 2012, 317**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Tot de stemming wordt slechts toegelaten de kiezer die bevoegd is aan de verkiezing deel te nemen, voor zover:

a. de voorzitter van het stembureau de identiteit van de kiezer heeft vastgesteld aan de hand van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht;

b. de kiezer in het bezit is van de hem toegezonden of ingevolge artikel J 8 uitgereikte stempas, dan wel een kiezerspas of een volmachtbewijs.

2 De in het eerste lid, onder a, bedoelde vaststelling van de identiteit kan ook geschieden aan de hand van een kopie van het proces-verbaal dat van een vermissing van het document op ambtseed is opgemaakt door een opsporingsambtenaar van de politie in het Europese deel van Nederland of in Bonaire, Sint Eustatius en Saba, onderscheidenlijk de politie van Aruba, van Curaçao of van Sint Maarten, in combinatie met een document van de kiesgerechtigde op diens naam en voorzien van zijn foto.

Artikel J 25

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer overhandigt aan de voorzitter van het stembureau het in artikel J 24, eerste lid, onder a, genoemde identiteitsdocument, en de stempas.

2 Indien de voorzitter constateert dat de kiezer niet beschikt over een geldig identiteitsdocument, wordt de kiezer niet toegelaten tot de stemming.

3 Indien de kiezer naar het oordeel van de voorzitter over een geldig identiteitsdocument beschikt, controleert de voorzitter de echtheid van de stempas.

4 Indien het stembureau constateert dat de stempas niet echt is neemt de voorzitter de stempas in en wordt de kiezer niet toegelaten tot de stemming.

5 Indien de stempas echt is, gaat het tweede lid van het stembureau na of het volgnummer van de stempas voorkomt in het uittreksel van ongeldige stempassen, bedoeld in artikel J 7a, tweede volzin. Indien dat het geval is, neemt het tweede lid van het stembureau de stempas in en wordt de kiezer niet toegelaten tot de stemming.

6 Indien het volgnummer van de stempas niet voorkomt in het uittreksel van ongeldige stempassen, controleert de voorzitter vervolgens of de gegevens op het identiteitsdocument overeenkomen met de gegevens op de stempas. Indien de voorzitter constateert dat de gegevens niet overeenkomen, wordt de kiezer niet toegelaten tot de stemming.

7 Indien de kiezer beschikt over een geldig identiteitdocument en een geldige stempas en de identiteit op beide documenten overeenkomt, neemt het tweede lid van het stembureau de stempas in en wordt de kiezer toegelaten tot de stemming.

8 Vervolgens overhandigt de voorzitter aan de kiezer een stembiljet.

9 De voorzitter houdt aantekening van het aantal ingenomen geldige stempassen.

10 De ingevolge dit artikel ingenomen stempassen die niet echt of ongeldig zijn, worden door het stembureau onbruikbaar gemaakt.

Artikel J 26

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer gaat na ontvangst van het stembiljet naar een stemhokje en stemt aldaar door een wit stipje, geplaatst vóór de kandidaat van zijn keuze, rood te maken.

2 Hij vouwt vervolgens het stembiljet dicht en gaat daarmee naar het stembureau.

3 Het derde lid van het stembureau ziet erop toe, dat de kiezer het stembiljet in de stembus steekt.

Artikel J 27

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Indien een kiezer zich bij de invulling van zijn stembiljet vergist, geeft hij dit aan de voorzitter terug. Deze verstrekt hem op zijn verzoek eenmaal een nieuw biljet.

2 De teruggegeven stembiljetten worden door de voorzitter onmiddellijk onbruikbaar gemaakt op bij algemene maatregel van bestuur te regelen wijze.

Artikel J 28

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Wanneer aan het stembureau blijkt dat een kiezer wegens zijn lichamelijke gesteldheid hulp behoeft, staat het toe dat deze zich laat bijstaan.

Artikel J 29

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien het stembureau blijkt dat een kiezer het stembiljet niet in de stembus steekt, houdt de voorzitter daarvan aantekening.

2 Indien een kiezer zijn stembiljet teruggeeft, wordt dit door de voorzitter onmiddellijk onbruikbaar gemaakt op een bij algemene maatregel van bestuur te regelen wijze.

Artikel J 30

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Zodra de voor de stemming bepaalde tijd verstreken is, wordt dit door de voorzitter aangekondigd en worden alleen de op dat ogenblik in het stemlokaal of bij de ingang daarvan aanwezige kiezers nog tot de stemming toegelaten.

Artikel J 31

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld betreffende de gang van zaken bij de stemming.

§ 7. Het stemmen anders dan door middel van stembiljetten [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel J 32 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel J 33 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel J 34 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 8. De orde in het stemlokaal

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel J 35

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1994		**Wijziging**	**04-06-1992**	**Stb. 1992, 422**	**22061**	**23-12-1993**	**Stb. 1993, 693**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Gedurende de tijd dat het stembureau zitting houdt, zijn de kiezers bevoegd in het stemlokaal te vertoeven, voor zover de orde daardoor niet wordt verstoord en de voortgang van de zitting niet wordt belemmerd.

2 De in het stemlokaal aanwezige kiezers kunnen mondeling bezwaren inbrengen, indien de stemming niet overeenkomstig de wet geschiedt.

3 De bezwaren worden in het proces-verbaal van de zitting van het stembureau vermeld.

Artikel J 36

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

In het stemlokaal worden geen activiteiten ontplooid die erop gericht zijn de kiezers in hun keuze te beïnvloeden.

Artikel J 37

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De voorzitter is belast met de handhaving van de orde tijdens de zitting. Hij kan daartoe de burgemeester om bijstand verzoeken.

Artikel J 38

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-1997		**Wijziging**	**02-07-1997**	**Stb. 1997, 299**	**25227**	**12-11-1997**	**Stb. 1997, 590**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien zich naar het oordeel van het stembureau omstandigheden voordoen in of bij het stemlokaal die de behoorlijke voortgang van de zitting onmogelijk maken, wordt dit door de voorzitter verklaard. De zitting wordt daarop geschorst. De voorzitter doet hiervan terstond mededeling aan de burgemeester. De burgemeester bepaalt vervolgens wanneer en waar de zitting wordt hervat.

2 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden hieromtrent nadere regels gesteld.

§ 9. Waarnemers

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-1997		**Nieuw**	**02-07-1997**	**Stb. 1997, 299**	**25227**	**12-11-1997**	**Stb. 1997, 590**	

Artikel J 39

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-1997		**Nieuw**	**02-07-1997**	**Stb. 1997, 299**	**25227**	**12-11-1997**	**Stb. 1997, 590**	

1 Onze Minister van Buitenlandse Zaken kan ter uitvoering van een verdrag of een internationale afspraak personen toelaten die als waarnemer getuige mogen zijn van het verloop van de verkiezingen.

2 Een waarnemer is bevoegd in het stemlokaal te vertoeven gedurende de tijd dat het stembureau zitting houdt.

3 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld omtrent waarneming bij de verkiezingen.

Hoofdstuk K. Het stemmen met een kiezerspas

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel K 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
17-10-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Aan de kiezer wordt overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk op zijn verzoek toegestaan binnen het gebied van het orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden, aan de stemming deel te nemen in een stembureau van zijn keuze.

2 Onverminderd het eerste lid kan de kiezer stemmen in de stemlokalen, bedoeld in artikel J 5, tweede lid.

Artikel K 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Het in artikel K 1 bepaalde geldt niet voor de kiezer aan wie op zijn verzoek is toegestaan bij volmacht of per brief te stemmen.

Artikel K 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer richt zijn verzoek, schriftelijk of mondeling, aan de burgemeester van de gemeente waar hij op de dag van de kandidaatstelling als kiezer is geregistreerd.

2 Het schriftelijk verzoek dient uiterlijk vijf dagen voor de stemming te zijn ontvangen. Het mondeling verzoek wordt uiterlijk op de dag voor de stemming om twaalf uur gedaan. De burgemeester brengt deze termijnen op de dag van de kandidaatstelling ter openbare kennis.

Artikel K 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Aan de kiezer wordt als bewijs dat aan zijn verzoek is voldaan een verklaring uitgereikt of verzonden, genaamd kiezerspas.

2 De kiezer aan wie een kiezerspas is uitgereikt of verzonden, kan uitsluitend met deze pas aan de verkiezing deelnemen.

3 Aan de kiezer wiens kiezerspas in het ongerede is geraakt, wordt geen nieuwe uitgereikt of verzonden.

4 Bij ministeriële regeling wordt voor de kiezerspas een model vastgesteld.

Artikel K 5 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel K 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Voor een schriftelijk verzoek wordt gebruik gemaakt van een formulier dat bij de gemeente kosteloos verkrijgbaar is. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

2 Een mondeling verzoek geschiedt door de kiezer in persoon bij de gemeente waar hij op de dag van de kandidaatstelling als kiezer is geregistreerd.

3 Indien de kiezer reeds een stempas heeft ontvangen, voegt hij deze bij het schriftelijk verzoek, dan wel legt hij deze over bij het mondeling verzoek.

Artikel K 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer die zijn werkelijke woonplaats buiten Nederland heeft en met een kiezerspas wenst te stemmen, voegt een verzoek daartoe bij het registratieverzoek, bedoeld in artikel D 3 of artikel D 3a.

2 Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beslist op de verzoeken, ingediend bij de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten.

3 Voor het verzoekschrift wordt gebruik gemaakt van een formulier dat is opgenomen in de in artikel D 3b, zesde lid, bedoelde formulieren.

Artikel K 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-1994		Wijziging	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Op het schriftelijk verzoek wordt zo spoedig mogelijk beslist. Op het mondeling verzoek wordt terstond beslist.

2 Het verzoek wordt slechts afgewezen, indien de verzoeker op de dag van de kandidaatstelling niet als kiezer is geregistreerd, hem overeenkomstig paragraaf 2 van hoofdstuk L is toegestaan bij volmacht te stemmen, of hem is toegestaan per brief te stemmen.

3 Indien het verzoek niet in verdere behandeling wordt genomen of wordt afgewezen, wordt de beslissing met opgave van redenen schriftelijk aan de verzoeker medegedeeld.

4 Artikel D 9 is van overeenkomstige toepassing op een beschikking als bedoeld in dit artikel.

Artikel K 9 [Vervallen per 17-10-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel K 10 [Vervallen per 17-10-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel K 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
17-10-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Bij de stemming overhandigt de kiezer het in artikel J 24, eerste lid, onder a, genoemde identiteitsdocument, en de kiezerspas aan de voorzitter van het stembureau.

2 Artikel J 25, tweede tot en met tiende lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel K 12 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-01-2005		Wijziging	09-09-2004	Stb. 2004, 493	29008	09-09-2004	Stb. 2004, 493	
01-12-1997		Nieuw	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	

Artikel K 13 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-12-1997		Nieuw	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	

Hoofdstuk L. Het stemmen bij volmacht

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

§ 1. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel L 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De kiezer die verwacht niet in staat te zullen zijn in persoon aan de stemming deel te nemen, kan overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk bij volmacht stemmen.

Artikel L 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Een volmacht kan worden verleend hetzij op een schriftelijke aanvraag overeenkomstig het bepaalde in paragraaf 2, hetzij door overdracht van de stempas of kiezerspas overeenkomstig het bepaalde in paragraaf 3 van dit hoofdstuk.

2 Een schriftelijke aanvraag om bij volmacht te stemmen kan niet worden ingediend door de kiezer aan wie een kiezerspas of een briefstembewijs is verstrekt.

Artikel L 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De gemachtigde kan een volmachtstem uitsluitend tegelijk met zijn eigen stem voor die verkiezing uitbrengen.

Artikel L 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Een kiezer mag per verkiezing niet meer dan twee aanwijzingen als gemachtigde aannemen.

Artikel L 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De volmachtgever is niet bevoegd een eenmaal verleende schriftelijke volmacht in te trekken of na het verlenen van volmacht in persoon aan de stemming deel te nemen.

2 Een volmacht die is verleend door overdracht van de stempas of kiezerspas kan tot het uitbrengen van een stem door de gemachtigde door de volmachtgever worden ingetrokken.

3 Een schriftelijke aanvraag om bij volmacht te stemmen kan worden ingetrokken, zolang daarop niet is beslist.

Artikel L 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Aan de gemachtigde wordt ten bewijze van zijn bevoegdheid een verklaring verstrekt, genaamd volmachtbewijs.

2 Aan de gemachtigde wiens volmachtbewijs in het ongerede is geraakt, wordt geen nieuw verstrekt.

§ 2. De schriftelijke aanvraag om bij volmacht te stemmen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel L 7

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het verzoekschrift, bedoeld in artikel L 8, dient uiterlijk vijf dagen voor de stemming te zijn ontvangen.

2 De burgemeester brengt deze termijn op de dag van de kandidaatstelling ter openbare kennis.

Artikel L 8

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
12-11-1997		Wijziging	10-10-1997	Stb. 1997, 491	25306	30-10-1997	Stb. 1997, 509	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer die bij volmacht wenst te stemmen, dient daartoe een verzoekschrift in bij de burgemeester van de gemeente waar hij op de dag van de kandidaatstelling als kiezer is geregistreerd. Voor dit verzoekschrift wordt gebruik gemaakt van een formulier, dat bij elke gemeente, kosteloos, verkrijgbaar is. De burgemeester kan ter voorkoming van misbruik beperkingen stellen aan de verkrijgbaarstelling. Een daartoe strekkend besluit brengt hij ter openbare kennis.

2 In zijn verzoekschrift wijst de kiezer een gemachtigde aan. Als gemachtigde kan slechts optreden degene die op de dag van de kandidaatstelling als kiezer is geregistreerd binnen het gebied waarvoor de verkiezing geldt.

3 Bij het verzoekschrift wordt ingediend een verklaring van de gemachtigde dat deze bereid is als zodanig op te treden.

4 Bij ministeriële regeling worden voor het verzoekschrift en de verklaring modellen vastgesteld.

Artikel L 9

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer die zijn werkelijke woonplaats buiten Nederland heeft en bij volmacht wenst te stemmen, voegt een verzoek daartoe bij het registratieverzoek, bedoeld in artikel D 3 of artikel D 3a.

2 Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beslist op de verzoeken, ingediend bij de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten.

3 Voor het verzoekschrift wordt gebruik gemaakt van een formulier dat is opgenomen in de in artikel D 3b, zesde lid, bedoelde formulieren.

Artikel L 10

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Het verzoek wordt afgewezen, indien:

a. blijkt dat de kiezer niet zelf de gemachtigde heeft aangewezen;

b. aan de kiezer die het verzoek heeft ingediend reeds een kiezerspas of een briefstembewijs is verstrekt;

c. de verklaring van de gemachtigde dat deze bereid is als zodanig op te treden, ontbreekt;

d. degene die als gemachtigde is aangewezen, niet als kiesgerechtigde is geregistreerd binnen het gebied waarvoor de verkiezing geldt.

Artikel L 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-1994		Wijziging	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Op het verzoek wordt zo spoedig mogelijk beslist, doch niet eerder dan op de dag van de kandidaatstelling.

2 Bij inwilliging wordt een volmachtbewijs opgemaakt. Bij ministeriële regeling wordt voor dit bewijs een model vastgesteld. De inwilliging wordt aan de volmachtgever bekendgemaakt.

3 Indien het verzoek niet in verdere behandeling wordt genomen of wordt afgewezen, wordt de beslissing met opgave van redenen schriftelijk aan de verzoeker medegedeeld. Degene die zich bereid heeft verklaard als gemachtigde op te treden wordt van de beslissing in kennis gesteld.

4 Artikel D 9 is van overeenkomstige toepassing op een beschikking als bedoeld in dit artikel.

Artikel L 12 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel L 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De burgemeester, respectievelijk Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, doet het volmachtbewijs aan de gemachtigde toekomen.

§ 3. Het verlenen van volmacht door overdracht van de stempas of kiezerspas aan een andere kiezer

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel L 14

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer met een stempas kan een andere kiezer machtigen om voor hem te stemmen, indien de gemachtigde stemt in de gemeente van de volmachtgever.

2 De kiezer met een kiezerspas kan een andere kiezer machtigen om voor hem te stemmen.

3 Hij tekent daartoe het formulier dat voorkomt op de stempas of kiezerspas en laat de pas door de gemachtigde mede-ondertekenen.

4 Hij draagt de aldus in een volmachtbewijs omgezette stempas of kiezerspas aan de gemachtigde over.

Artikel L 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Vervallen	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer verleent geen volmacht in een stemlokaal.

2 Indien een volmacht is verleend in het stemlokaal, kan de gemachtigde de volmachtstem niet uitbrengen. Indien de gemachtigde het volmachtbewijs aan de voorzitter van het stembureau heeft overhandigd, geeft de voorzitter het volmachtbewijs aan de volmachtgever, of, indien deze het stemlokaal heeft verlaten, aan de gemachtigde.

Artikel L 16 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 4. Het stemmen door de gemachtigde

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel L 17

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De gemachtigde overhandigt aan de voorzitter van het stembureau het volmachtbewijs.

2 Indien het een volmachtbewijs betreft als bedoeld in hoofdstuk L, paragraaf 3, overhandigt de gemachtigde tevens een kopie van een identiteitsdocument als bedoeld in artikel J 24, van de volmachtgever.

3 Artikel J 25, tweede tot en met tiende lid, is van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk M. Het stemmen per brief

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

§ 1. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel M 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-1998		Wijziging	17-12-1997	Stb. 1997, 660	25407	19-12-1997	Stb. 1997, 746	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Bij de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer wordt aan de kiezer die op de dag van de kandidaatstelling zijn werkelijke woonplaats buiten Nederland heeft, dan wel op de dag der stemming buiten Nederland zal verblijven, overeenkomstig het bepaalde in dit hoofdstuk op zijn verzoek toegestaan per brief te stemmen.

Artikel M 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De aan de kiezer ten bewijze van de voldoening aan zijn verzoek te verstrekken verklaring draagt de naam van briefstembewijs.

2 Een aan de kiezer verzonden briefstembewijs kan niet door een nieuw worden vervangen.

3 Aan de kiezer aan wie een briefstembewijs is verstrekt, wordt geen stempas toegezonden. Hij mag slechts op de in artikel M 7 aangewezen wijze aan de stemming deelnemen.

Artikel M 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer die zijn werkelijke woonplaats buiten Nederland heeft en per brief wenst te stemmen, voegt een verzoek daartoe bij het registratieverzoek, bedoeld in artikel D 3 of artikel D 3a. De overige kiezers dienen een zodanig verzoekschrift uiterlijk op de achtentwintigste dag voor de stemming in bij de burgemeester van de gemeente waar zij als kiezer zijn geregistreerd.

2 In het verzoekschrift geeft de kiezer een adres op buiten Nederland waar hij de stukken, bedoeld in artikel M 6, eerste lid, wenst te ontvangen.

3 Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beslist op de verzoeken, ingediend bij de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten.

4 Voor het verzoekschrift, bedoeld in het eerste lid, eerste zin, wordt gebruik gemaakt van een formulier dat is opgenomen in de in artikel D 3b, zesde lid, bedoelde formulieren.

5 Voor het verzoekschrift, bedoeld in het eerste lid, tweede zin, wordt gebruik gemaakt van een formulier dat bij elke gemeente kosteloos verkrijgbaar is. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

Artikel M 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-1994		Wijziging	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Op het verzoek wordt zo spoedig mogelijk beslist.

2 Het verzoek wordt slechts afgewezen, indien gebleken is dat de verzoeker niet tot de in artikel M 1 bedoelde kiezers behoort.

3 Indien het verzoek niet in verdere behandeling wordt genomen of wordt afgewezen, wordt de beslissing met opgave van redenen schriftelijk aan de verzoeker medegedeeld.

4 Indien het een verzoekschrift als bedoeld in artikel M 3, eerste lid, tweede volzin, betreft en het verzoekschrift afkomstig is van een persoon die als kiezer in een andere gemeente in Nederland is geregistreerd dan de gemeente 's-Gravenhage, zendt de burgemeester het ingewilligde verzoekschrift zo spoedig mogelijk door naar de burgemeester van 's-Gravenhage.

5 Artikel D 9 is van overeenkomstige toepassing op een beschikking als bedoeld in dit artikel.

Artikel M 5 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel M 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
17-10-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De burgemeester van 's-Gravenhage zendt de kiezers, bedoeld in de artikelen D 3 en M 3, eerste lid, tweede zin, en de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten zendt de kiezers, bedoeld in artikel D 3a, zo spoedig mogelijk op bij algemene maatregel van bestuur te bepalen wijze:

- **a.** een stembiljet;
- **b.** een geadresseerde retourenveloppe;
- **c.** het briefstembewijs, bevattende een door de kiezer te ondertekenen verklaring dat hij het stembiljet persoonlijk heeft ingevuld;
- **d.** een enveloppe voor het stembiljet;
- **e.** een handleiding voor de kiezer.

2 Bij ministeriële regeling worden voor de stukken, bedoeld in het eerste lid, onder b, c, d en e, modellen vastgesteld.

3 De vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten draagt er zorg voor dat de stembiljetten alsmede de formulieren voor de processen-verbaal voor de briefstembureaus in Aruba, Curaçao, respectievelijk Sint Maarten tijdig in gereedheid worden gebracht.

Artikel M 6a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

1 De burgemeester van 's-Gravenhage zet op de retourenveloppe het adres van:

- **a.** het briefstembureau, indien dat voor de kiesgerechtigde is ingesteld op grond van artikel M 13, eerste, tweede en vierde lid;
- **b.** de vertegenwoordiger van Aruba, Curaçao of Sint Maarten, indien voor de kiesgerechtigde een briefstembureau is ingesteld op Aruba, Curaçao respectievelijk Sint Maarten;
- **c.** de burgemeester van 's-Gravenhage, in alle overige gevallen.

2 De vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten zet op de retourenveloppe het adres van de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao respectievelijk Sint Maarten.

Artikel M 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Wijziging	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kiezer stemt door op het hem toegezonden stembiljet een wit stipje, geplaatst vóór de kandidaat van zijn keuze, rood, blauw, zwart of groen te maken.

2 Daarna vouwt hij het stembiljet dicht op zodanige wijze dat de namen van de kandidaten niet zichtbaar zijn en doet hij het stembiljet in de enveloppe voor het stembiljet.

3 Hij ondertekent een op het briefstembewijs gestelde verklaring, dat hij het stembiljet persoonlijk heeft ingevuld.

4 Vervolgens doet hij het briefstembewijs en de enveloppe met het stembiljet in de bijbehorende retourenveloppe en retourneert hij deze gesloten naar het adres dat op de retourenveloppe staat. De kiezer draagt er zorg voor dat de retourenveloppe voldoende is gefrankeerd.

5 Indien de retourenveloppe is geadresseerd aan de burgemeester van ’s-Gravenhage, kan de kiezer de retourenveloppe doen toekomen aan het hoofd van de consulaire post waaronder de woon- en verblijfplaats van de kiezer ressorteert. Het hoofd van de consulaire post draagt zorg voor spoedige doorzending naar de burgemeester van ’s-Gravenhage.

6 Indien de retourenveloppe is geadresseerd aan de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten, kan de kiezer de retourenveloppe inleveren bij een of meer locaties die zijn aangewezen door deze vertegenwoordiger. De vertegenwoordiger maakt deze locaties bekend in de handleiding voor de kiezer, bedoeld in artikel M 6, eerste lid, onderdeel e.

Artikel M 7a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot het stemmen per brief.

§ 2. Briefstembureaus in de gemeente ’s-Gravenhage

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel M 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-2005		Wijziging	09-09-2004	Stb. 2004, 493	29008	09-09-2004	Stb. 2004, 493	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De stukken, bedoeld in artikel M 7, vierde lid, dienen uiterlijk op de dag der stemming om vijftien uur in het bezit te zijn van de burgemeester van 's-Gravenhage.

2 De burgemeester draagt er zorg voor dat de tijdig binnengekomen retourenveloppen die voldoende zijn gefrankeerd, op de dag der stemming voor eenentwintig uur ongeopend overhandigd worden aan de voorzitters van de stembureaus, bedoeld in artikel M 9.

3 Op de retourenveloppen die te laat zijn binnengekomen, worden door de burgemeester de dag en, indien dit de dag van de stemming is, tevens het uur van binnenkomst aangetekend. Deze retourenveloppen en de retourenveloppen die niet voldoende zijn gefrankeerd, worden door de burgemeester ongeopend in een of meer te verzegelen pakken gedaan. Ook de binnengekomen stembiljetten en briefstembewijzen die niet in de daarvoor bestemde retourenveloppen zijn teruggezonden, worden door de burgemeester in een of meer te verzegelen pakken gedaan.

4 De burgemeester bewaart de pakken, bedoeld in het derde lid, drie maanden nadat over de toelating van de gekozenen is beslist. Daarna vernietigt hij deze pakken onmiddellijk. Van de vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel M 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
12-11-1997		Wijziging	10-10-1997	Stb. 1997, 491	25306	30-10-1997	Stb. 1997, 509	
03-12-1993		Wijziging	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage wijzen in hun gemeente briefstembureaus aan. Deze stembureaus zijn uitsluitend bestemd voor per brief uit te brengen stemmen. Ten aanzien van deze stembureaus zijn artikel J 11 en artikel J 16, voor zover dat artikel betrekking heeft op stemhokjes, niet van toepassing.

2 Burgemeester en wethouders kunnen in afwijking van artikel J 1 bepalen, dat deze stembureaus ten behoeve van het verrichten van de handelingen, bedoeld in de artikelen M 10 en M 11, tevens zitting houden vanaf zeven dagen voor de dag van stemming op door burgemeester en wethouders te bepalen tijden. In dat geval draagt de burgemeester er in afwijking van artikel M 8, tweede lid, zorg voor dat de binnengekomen retourenveloppen die voldoende zijn gefrankeerd, op deze dagen worden overhandigd aan de voorzitter van de briefstembureaus.

3 Indien burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage gebruik hebben gemaakt van de bevoegdheid, bedoeld in het tweede lid, vangen deze stembureaus op de dag van stemming eerst met de handelingen bedoeld in de artikelen M 10 en M 11, aan, nadat het stembureau overeenkomstig artikel N 16a, eerste lid, de stemopneming heeft verricht ten aanzien van de stembiljetten die zich bij aanvang van de dag van stemming in de stembus bevinden.

4 In afwijking van artikel J 1, tweede lid, eindigt de stemming op de dag der stemming zodra de briefstembureaus de handelingen, bedoeld in de artikelen M 10 en M 11, ten aanzien van alle tijdig binnengekomen retourenveloppen hebben beëindigd.

5 Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld met betrekking tot de zittingen, bedoeld in het tweede lid, en het bewaren van de stembescheiden.

6 In plaats van het in artikel J 17, eerste lid, bedoelde afschrift liggen op de tafel van deze stembureaus de ingewilligde verzoekschriften.

7 Artikel E 4 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel M 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De voorzitter van het stembureau opent de retourenveloppe en neemt het briefstembewijs en de enveloppe met het stembiljet eruit. Hij controleert of de verklaring dat de kiezer het stembiljet persoonlijk heeft ingevuld, is ondertekend en of de daaronder geplaatste handtekening overeenstemt met de handtekening onder het ingewilligde verzoekschrift. Vervolgens overhandigt hij het briefstembewijs aan het tweede lid van het stembureau.

2 Het tweede lid van het stembureau houdt, door op het verzoekschrift zijn paraaf te stellen, aantekening dat de kiezer van zijn kiesrecht gebruik heeft gemaakt.

3 De voorzitter overhandigt vervolgens de enveloppe met het stembiljet ongeopend aan het derde lid van het stembureau. Indien het stembiljet zich niet in de daartoe bestemde enveloppe bevindt, overhandigt de voorzitter het stembiljet, zonder het in te zien, dichtgevouwen aan het derde lid van het stembureau.

4 Het derde lid van het stembureau steekt de enveloppe met het stembiljet in de stembus. Indien het stembiljet zich niet in de daartoe bestemde enveloppe bevindt, steekt het derde lid van het stembureau het stembiljet, zonder het in te zien, dichtgevouwen in de stembus.

Artikel M 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-12-2001		**Wijziging**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	**27673**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien de retourenveloppe niet zowel een geldig briefstembewijs als een stembiljet, onderscheidenlijk de in artikel M 6, eerste lid, onder d, bedoelde enveloppe met stembiljet, bevat, dan wel de op het briefstembewijs gestelde verklaring van de kiezer dat hij het stembiljet persoonlijk heeft ingevuld, niet door deze is ondertekend, voegt de voorzitter de aangetroffen bescheiden, zonder het stembiljet in te zien dan wel zonder de enveloppe met het stembiljet te openen, wederom in de retourenveloppe en legt hij deze, na haar te hebben verzegeld, terzijde.

2 Indien in een retourenveloppe twee of meer stembiljetten, onderscheidenlijk enveloppen met stembiljet, zijn gevoegd, doet de voorzitter alle stembiljetten, onderscheidenlijk enveloppen met stembiljet en briefstembewijzen, zonder de stembiljetten in te zien dan wel de enveloppen met stembiljet te openen, wederom in de retourenveloppe en legt hij deze, na haar te hebben verzegeld, terzijde.

Artikel M 12 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 3. Briefstembureaus buiten Nederland

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vernummering**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

Artikel M 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Wijziging**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

1 Onze Minister van Buitenlandse Zaken kan in overeenstemming met Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in een land een diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland aanwijzen waar een briefstembureau wordt ingesteld. Van deze aanwijzing wordt mededeling gedaan in de Staatscourant.

2 Een briefstembureau kan ook voor kiesgerechtigden die hun werkelijke woonplaats in een ander land hebben dan het land waarin de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland gevestigd is, worden ingesteld.

3 Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stelt in Aruba, in Curaçao en in Sint Maarten briefstembureaus in bij de Vertegenwoordiging van Nederland.

4 Onze Minister van Defensie kan in overeenstemming met Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een of meer militaire missies buiten het Koninkrijk aanwijzen ten behoeve waarvan aldaar een briefstembureau wordt ingesteld.

5 De leden en plaatsvervangende leden van de in het eerste, derde en vierde lid bedoelde briefstembureaus worden tijdig voor elke verkiezing benoemd door Onze Minister van Buitenlandse Zaken, onderscheidenlijk Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, onderscheidenlijk Onze Minister van Defensie.

Artikel M 14

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

Indien op grond van artikel M 13 voor de kiesgerechtigde een briefstembureau is ingesteld, zendt de burgemeester van ’s-Gravenhage het ingewilligde verzoekschrift naar dat briefstembureau.

Artikel M 15 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
12-11-1997		Wijziging	10-10-1997	Stb. 1997, 491	25306	30-10-1997	Stb. 1997, 509	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

Artikel M 16

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

1 De artikelen M 8, eerste tot en met het derde lid, en M 9 zijn van overeenkomstige toepassing op briefstembureaus in het buitenland, met dien verstande dat:

a. aan de burgemeester opgedragen taken worden verricht door het briefstembureau dan wel door de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten;

b. de bevoegdheden van burgemeester en wethouders bevoegdheden zijn van Onze Minister van Buitenlandse Zaken, Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, respectievelijk Onze Minister van Defensie;

c. indien een tijdsverschil met Nederland bestaat, de genoemde tijdstippen naar plaatselijke tijd gelden.

2 De artikelen M 10 en M 11 zijn van toepassing op briefstembureaus in het buitenland.

Artikel M 17

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-2011		**Wijziging**	**13-12-2010**	**Stb. 2011, 4**	**32456**	**11-02-2011**	**Stb. 2011, 79**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

Voor de zitting van briefstembureaus buiten Nederland kan Onze Minister van Buitenlandse Zaken danwel Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties danwel Onze Minister van Defensie, een later aanvangstijdstip bepalen dan het in artikel J 1, tweede lid, genoemde.

Hoofdstuk N. De stemopneming door het stembureau

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

§ 1. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
03-12-1993		**Nieuw**	**02-11-1993**	**Stb. 1993, 574**	**22315**	**11-11-1993**	**Stb. 1993, 607**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel N 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
03-12-1993		Wijziging	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Onmiddellijk nadat de stemming is geëindigd, stelt het stembureau vast de aantallen geldige stempassen, kiezerspassen en volmachtbewijzen. De som van deze aantallen is het aantal kiezers dat tot de stemming is toegelaten.

2 De aantallen worden door de voorzitter aan de aanwezige kiezers medegedeeld.

Artikel N 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
03-12-1993		Wijziging	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het stembureau doet in afzonderlijke pakken:

- **a.** de geldige stempassen, kiezerspassen en volmachtbewijzen;
- **b.** de onbruikbaar gemaakte stempassen, kiezerspassen en volmachtbewijzen;
- **c.** de onbruikbaar gemaakte stembiljetten;
- **d.** de niet gebruikte stembiljetten.

2 Elk pak wordt verzegeld en voorzien van de naam van de gemeente en het nummer van het stembureau.

Artikel N 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Onmiddellijk na de in artikel N 2 voorgeschreven verzegelingen wordt de stembus geopend.

Artikel N 4 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel N 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De leden van het stembureau openen de stembiljetten en voegen deze lijstgewijze bijeen. Zij kunnen zich bij deze werkzaamheden doen bijstaan door plaatsvervangende leden en door ambtenaren van de gemeente, daartoe door burgemeester en wethouders aan te wijzen.

Artikel N 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het stembureau stelt ten aanzien van iedere lijst vast:

a. het aantal op iedere kandidaat uitgebrachte stemmen;

b. de som van de aantallen stemmen, bedoeld onder a.

2 Daarnaast stelt het stembureau vast:

a. het aantal blanco stemmen;

b. het aantal ongeldige stemmen.

3 De som van de aantallen op kandidaten uitgebrachte stemmen, blanco stemmen en ongeldige stemmen is het aantal stemmen dat is geteld.

Artikel N 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Blanco is de stem uitgebracht op een stembiljet dat door de kiezer is ingeleverd zonder dat hij geheel of gedeeltelijk een wit stipje in een stemvak rood heeft gemaakt en zonder dat hij anderszins op het stembiljet geschreven of getekend heeft.

2 Ongeldig is de stem uitgebracht op een ander stembiljet dan bij of krachtens deze wet mag worden gebruikt.

3 Voorts is ongeldig de stem die niet als blanco wordt aangemerkt, maar waarbij de kiezer op het stembiljet niet, door het geheel of gedeeltelijk rood maken van het witte stipje in een stemvak, op ondubbelzinnige wijze heeft kenbaar gemaakt op welke kandidaat hij zijn stem uitbrengt, of waarbij op het stembiljet bijvoegingen zijn geplaatst waardoor de kiezer kan worden geïdentificeerd.

Artikel N 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1994		**Wijziging**	**04-06-1992**	**Stb. 1992, 422**	**22061**	**23-12-1993**	**Stb. 1993, 693**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het stembureau beslist met inachtneming van artikel N 7 over de geldigheid van het stembiljet.

2 De voorzitter maakt de reden van ongeldigverklaring en van twijfel over de geldigheid, alsmede de beslissing daaromtrent onmiddellijk bekend.

3 Indien een van de aanwezige kiezers dit verlangt, moet het biljet worden getoond. De kiezers kunnen mondeling bezwaren tegen de genomen beslissing inbrengen.

Artikel N 8a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

Het stembureau stelt vast het verschil tussen het aantal kiezers dat tot de stemming is toegelaten en het aantal stemmen dat is geteld. Voor zover mogelijk geeft het stembureau hiervoor een verklaring.

Artikel N 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Terstond nadat de stemmen zijn opgenomen, deelt de voorzitter de aantallen, bedoeld in de artikelen N 6 en N 8a, mede. Door de aanwezige kiezers kunnen mondeling bezwaren worden ingebracht.

2 Vervolgens worden de stembiljetten met een blanco stem en de ongeldig verklaarde stembiljetten in pakken gedaan, die worden verzegeld. Op deze pakken wordt vermeld:

a. de naam van de gemeente en het nummer van het stembureau;

b. het aantal stembiljetten dat het pak bevat.

3 Daarop worden de geldige stembiljetten, lijstgewijs gerangschikt, in een of meer pakken gedaan, die worden verzegeld.

4 Op ieder pak, in het derde lid bedoeld, worden vermeld:

a. de naam van de gemeente en het nummer van het stembureau;

b. het aantal stembiljetten dat het pak bevat, alsmede, indien de biljetten in meer dan één pak worden gedaan, de nummers van de lijsten waarop de ingesloten biljetten betrekking hebben.

Artikel N 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Nadat alle werkzaamheden, in artikel N 9 vermeld, zijn beëindigd, wordt onmiddellijk proces-verbaal opgemaakt van de stemming en van de stemopneming. Alle ingebrachte bezwaren worden in het proces-verbaal vermeld.

2 Het proces-verbaal wordt door alle aanwezige leden van het stembureau getekend.

3 Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.

Artikel N 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
21-11-2008		Wijziging	30-10-2008	Stb. 2008, 475	31392	30-10-2008	Stb. 2008, 475	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het proces-verbaal wordt met de verzegelde pakken, bedoeld in artikel N 2, alsmede met die, bedoeld in artikel N 9, door de voorzitter of een door hem aan te wijzen ander lid van het stembureau naar de burgemeester overgebracht.

2 Nadat de burgemeester van alle in zijn gemeente gevestigde stembureaus het proces-verbaal heeft ontvangen, stelt hij ten aanzien van iedere kandidaat en iedere lijst vast het aantal stemmen dat in zijn gemeente op die kandidaat, onderscheidenlijk die lijst, is uitgebracht.

3 De burgemeester stelt tevens vast:

a. het aantal blanco stemmen;

b. het aantal ongeldige stemmen;

c. het aantal stemmen dat bij volmacht is uitgebracht; en

d. het verschil tussen het aantal kiezers dat tot de stemming is toegelaten en het aantal stemmen dat is geteld. Voor zover mogelijk geeft de burgemeester hiervoor een verklaring.

4 De burgemeester van ’s-Gravenhage maakt bij de vaststelling, bedoeld in het tweede en derde lid, apart melding van het aantal stemmen dat ten aanzien van iedere kandidaat en iedere lijst in de briefstembureaus op die kandidaat, onderscheidenlijk die lijst, is uitgebracht.

5 Voor de in het tweede en derde lid bedoelde vaststelling wordt gebruik gemaakt van een formulier waarvoor bij ministeriële regeling een model wordt vastgesteld.

Artikel N 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

		Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
03-12-1993		Nieuw	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
03-12-1993		Vervallen	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De burgemeester brengt de processen-verbaal en de opgave van de door hem vastgestelde aantallen stemmen onverwijld over naar het hoofdstembureau. Tevens legt hij een afschrift van deze stukken onverwijld voor een ieder ter inzage op het gemeentehuis totdat over de toelating van de gekozenen is beslist.

2 De burgemeester brengt de pakken, bedoeld in artikel N 9, op verzoek van het centraal stembureau over naar het centraal stembureau.

3 De burgemeester bewaart de pakken, bedoeld in de artikelen N 2 en N 9, die niet naar het centraal stembureau zijn overgebracht, en de afschriften, bedoeld in het eerste lid, drie maanden nadat over de toelating van de gekozenen is beslist. Daarna vernietigt hij deze stukken onmiddellijk, tenzij:

a. de officier van justitie of de rechter-commissaris in het kader van een strafrechtelijk onderzoek een verzoek heeft gedaan tot overdracht van deze stukken, in welk geval de vernietiging plaatsvindt nadat dit onderzoek is afgerond;

b. strafvervolging is ingesteld wegens een strafbaar gestelde gedraging in de Kieswet, de artikelen 125 tot en met 129 van het Wetboek van Strafrecht of de artikelen 131 tot en met 135 van het Wetboek van Strafrecht BES, in welk geval de vernietiging plaatsvindt nadat er een onherroepelijke rechterlijke uitspraak is.

4 Van de vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel N 13

		Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
03-12-1993		Nieuw	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Nadat is beslist over de toelating van de gekozenen, is de burgemeester bevoegd, de pakken, bedoeld in de artikelen N 2 en N 9, die niet naar het centraal stembureau zijn overgebracht, te openen en deze pakken, alsmede de afschriften, bedoeld in artikel N 12, eerste lid, over te dragen aan de officier van justitie ten dienste van een onderzoek naar enig strafbaar feit.

Artikel N 14 [Vervallen per 01-12-2013]

		Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
03-12-1993		Nieuw	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993	Stb. 1993, 574	22315	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

§ 2. Bijzondere bepalingen betreffende de stemopneming door briefstembureaus

		Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
03-12-1993		**Nieuw**	**02-11-1993**	**Stb. 1993, 574**	**22315**	**11-11-1993**	**Stb. 1993, 607**	
		Wijziging	**30-09-1993**	**Stb. 1993, 544**	**22972**	**11-11-1993**	**Stb. 1993, 607**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel N 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993 samen met 30-09-1993	Stb. 1993, 574 samen met Stb. 1993, 544	22315 samen met 22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

In afwijking van artikel N 1, eerste lid, stelt het stembureau vast het aantal door het stembureau ontvangen retourenveloppen en het aantal ingevolge artikel M 11 terzijde gelegde retourenveloppen. Het verschil tussen deze aantallen is het aantal kiezers dat tot de stemming is toegelaten.

Artikel N 16

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993 samen met 30-09-1993	Stb. 1993, 574 samen met Stb. 1993, 544	22315 samen met 22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

1 Bij een briefstembureau worden, nadat aan artikel N 1, tweede lid, toepassing is gegeven, de ingewilligde verzoekschriften tezamen met een gewaarmerkte verklaring van het stembureau betreffende het aantal gestelde parafen, in een pak gedaan, dat wordt verzegeld. Vervolgens worden op overeenkomstige wijze ingepakt de retourenveloppen, bedoeld in artikel M 11, alsmede de ingeleverde briefstembewijzen.

2 Alvorens over te gaan tot de handelingen, bedoeld in artikel N 5, opent de voorzitter van het briefstembureau de enveloppen die zich in de stembus bevinden. Indien in een enveloppe zich geen of meer dan één stembiljet bevindt, wordt hiervan een aantekening gemaakt. Indien zich meer dan één stembiljet in één enveloppe bevindt, doet de voorzitter van het briefstembureau deze biljetten wederom in de enveloppe en legt hij deze, na haar te hebben verzegeld, terzijde.

3 Artikel N 7 is van toepassing, met dien verstande dat voor de toepassing van het eerste lid, in plaats van «rood heeft gemaakt» wordt gelezen: rood, blauw, zwart of groen heeft gemaakt, en dat voor de toepassing van het derde lid, in plaats van «rood maken» wordt gelezen: rood, blauw, zwart of groen maken.

4 Artikel N 8, eerste lid, is van toepassing, met dien verstande dat in plaats van «artikel N 7» wordt gelezen: artikel N 16, derde lid,.

Artikel N 16a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2005		Wijziging	09-09-2004	Stb. 2004, 493	29008	09-09-2004	Stb. 2004, 493	
12-11-1997		Nieuw	10-10-1997	Stb. 1997, 491	25306	30-10-1997	Stb. 1997, 509	

1 Indien gebruik is gemaakt van de bevoegdheid, bedoeld in artikel M 9, tweede lid, vangt het briefstembureau in afwijking van artikel N 1 de stemopneming op de dag van stemming aan om zeven uur dertig ten aanzien van de stembiljetten die zich op dat moment in de stembus bevinden.

2 Ten behoeve van de handelingen, bedoeld in de artikelen M 10 en M 11, ten aanzien van de nog niet geopende retourenveloppen wordt de stemopneming volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels geschorst. Zodra deze handelingen ten aanzien van alle tijdig binnengekomen retourenveloppen zijn beëindigd, wordt de stemopneming volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels hervat.

3 Zolang de stemming niet op alle stembureaus in Nederland is geëindigd, blijft artikel N 9 buiten toepassing. Voorts is een ieder die ambtshalve kennis kan nemen van de vastgestelde aantallen stemmen, zolang verplicht tot geheimhouding daarvan.

Artikel N 17

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993 samen met 30-09-1993	Stb. 1993, 574 samen met Stb. 1993, 544	22315 samen met 22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

1 Indien in een briefstembureau buiten Nederland de stemopneming, gemeten naar Nederlandse tijd, eerder aanvangt dan in Nederland, blijft artikel N 9, eerste lid, buiten toepassing.

2 In dat geval draagt het hoofd van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging danwel de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten danwel de Nederlandse leiding van de militaire missie er zorg voor dat een afschrift van het proces-verbaal van het briefstembureau vanaf de volgende dag gedurende vier weken bij de vertegenwoordiging danwel de Nederlandse leiding van de militaire missie voor een ieder ter inzage ligt.

Artikel N 18

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993 samen met 30-09-1993	Stb. 1993, 574 samen met Stb. 1993, 544	22315 samen met 22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

De leden van een briefstembureau buiten Nederland kunnen zich doen bijstaan door plaatsvervangende leden en door personen, werkzaam op de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging danwel op de Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten danwel op de militaire basis waar een briefstembureau is ingesteld, daartoe aan te wijzen door de voorzitter van het briefstembureau.

Artikel N 19

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
03-12-1993		**Nieuw**	**02-11-1993 samen met 30-09-1993**	**Stb. 1993, 574 samen met Stb. 1993, 544**	**22315 samen met 22972**	**11-11-1993**	**Stb. 1993, 607**	
03-12-1993		**Wijziging**	**30-09-1993**	**Stb. 1993, 544**	**22972**	**11-11-1993**	**Stb. 1993, 607**	

Bij briefstembureaus buiten Nederland wordt op de in artikel N 9 bedoelde pakken de naam van het land waarin het briefstembureau is gevestigd, vermeld.

Artikel N 20

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993 samen met 30-09-1993	Stb. 1993, 574 samen met Stb. 1993, 544	22315 samen met 22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

1 Het proces-verbaal van een briefstembureau buiten Nederland wordt met de in artikel N 2 en N 9 bedoelde verzegelde pakken overgedragen aan het hoofd van de ingevolge artikel M 13, eerste lid, aangewezen diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging danwel aan de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten danwel aan de Nederlandse leiding van de militaire missie.

2 Deze draagt er zorg voor dat het proces-verbaal terstond langs elektronische weg ter kennis van de burgemeester van 's-Gravenhage wordt gebracht.

3 Voorts draagt hij er zorg voor dat het proces-verbaal met de in de artikelen M 8, N 2 en N 16 bedoelde verzegelde pakken zo spoedig mogelijk per diplomatieke post naar de burgemeester van 's-Gravenhage worden overgebracht.

Artikel N 21

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
03-12-1993		Nieuw	02-11-1993 samen met 30-09-1993	Stb. 1993, 574 samen met Stb. 1993, 544	22315 samen met 22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

De vaststelling van de aantallen stemmen, bedoeld in artikel N 11, tweede en derde lid, vindt door de burgemeester van 's-Gravenhage eerst plaats nadat hem tevens alle processen-verbaal van de briefstembureaus buiten Nederland langs elektronische weg ter kennis zijn gebracht.

Hoofdstuk O. De taak van het hoofdstembureau betreffende de vaststelling van de verkiezingsuitslag

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel O 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het hoofdstembureau houdt op de tweede dag na de stemming om tien uur een openbare zitting.

2 In afwijking van het eerste lid houdt het hoofdstembureau voor de verkiezing van de leden van provinciale staten met één kieskring of voor de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur op de vijfde dag na de stemming om tien uur een openbare zitting.

3 De voorzitter is belast met de handhaving van de orde tijdens de zitting.

Artikel O 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het hoofdstembureau stelt ten aanzien van iedere lijst vast het aantal op iedere kandidaat uitgebrachte stemmen en de som van deze aantallen. Deze som wordt stemcijfer genoemd.

2 Het hoofdstembureau stelt tevens vast:

a. het aantal blanco stemmen;

b. het aantal ongeldige stemmen;

c. het aantal stemmen dat bij volmacht is uitgebracht; en

d. het verschil tussen het aantal kiezers dat tot de stemming is toegelaten en het aantal stemmen dat is geteld. Voor zover mogelijk geeft het hoofdstembureau hiervoor een verklaring.

3 De voorzitter maakt de aldus verkregen uitkomsten bekend.

4 Door de aanwezige kiezers kunnen mondeling bezwaren worden ingebracht.

Artikel O 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Nadat alle werkzaamheden zijn beëindigd, wordt daarvan onmiddellijk proces-verbaal opgemaakt. Alle ingebrachte bezwaren worden in het proces-verbaal vermeld.

2 Het proces-verbaal wordt door alle aanwezige leden van het hoofdstembureau getekend.

3 Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.

4 Indien het de verkiezing betreft van de gemeenteraad, van het algemeen bestuur of van provinciale staten van een provincie die één kieskring vormt, maakt het proces-verbaal deel uit van het proces-verbaal, bedoeld in artikel P 22.

Artikel O 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het hoofdstembureau maakt het proces-verbaal onverwijld op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch openbaar. Bij ministeriële regeling kan hiervoor een internetadres worden aangewezen.

2 Tenzij het de verkiezing betreft van de gemeenteraad, van het algemeen bestuur of van provinciale staten van een provincie die één kieskring vormt, brengt het hoofdstembureau zijn proces-verbaal onverwijld naar het centraal stembureau over.

Artikel O 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het hoofdstembureau brengt de processen-verbaal van de stembureaus en de opgaven van de burgemeesters en, tenzij het de verkiezing betreft van de gemeenteraad, van het algemeen bestuur of van provinciale staten van een provincie die één kieskring vormt, een afschrift van zijn proces-verbaal terstond over aan het orgaan waarvoor de verkiezing plaatsvindt.

2 Het orgaan waarvoor de verkiezing plaatsvindt, bewaart de processen-verbaal van de stembureaus drie maanden nadat over de toelating van de gekozenen is beslist. Daarna vernietigt hij deze stukken onmiddellijk. Van de vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel O 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld betreffende de taak van het hoofdstembureau inzake de vaststelling van de verkiezingsuitslag.

Hoofdstuk P. De vaststelling van de verkiezingsuitslag door het centraal stembureau

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

§ 1. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel P 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Onmiddellijk nadat de processen-verbaal van alle hoofdstembureaus zijn ontvangen, gaat het centraal stembureau over tot het verrichten van de werkzaamheden ter vaststelling en bekendmaking van de uitslag van de verkiezing. Indien het de verkiezing betreft van de gemeenteraad, van het algemeen bestuur of van provinciale staten van een provincie die één kieskring vormt, gaat het centraal stembureau daartoe onmiddellijk over nadat de werkzaamheden, bedoeld in de artikelen O 1 en O 2, zijn beëindigd.

Artikel P 1a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

1 Indien het centraal stembureau programmatuur gebruikt ten behoeve van de berekening van de uitslag van de verkiezing of de berekening van de zetelverdeling, maakt het centraal stembureau elektronisch op een algemeen toegankelijke wijze openbaar welke programmatuur het gebruikt.

2 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld omtrent de openbaarmaking van de programmatuur en wordt bepaald onder welke voorwaarden het centraal stembureau programmatuur kan gebruiken ten behoeve van de berekening van de uitslag van de verkiezing of de berekening van de zetelverdeling en aan welke eisen deze programmatuur moet voldoen.

Artikel P 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Een stel gelijkluidende lijsten als bedoeld in artikel H 11, eerste lid, geldt voor de vaststelling van de uitslag van de verkiezing als één lijst.

2 Het centraal stembureau telt van deze gelijkluidende lijsten tezamen de stemcijfers en de aantallen op iedere kandidaat uitgebrachte stemmen.

§ 2. De zetelverdeling

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel P 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Een lijstengroep als bedoeld in artikel H 11, tweede lid, geldt voor het bepalen van het aantal daaraan toe te wijzen zetels als één lijst met een stemcijfer gelijk aan de som van de stemcijfers van de lijsten waaruit de groep bestaat.

Artikel P 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Een lijstencombinatie als bedoeld in artikel I 10 geldt voor het bepalen van het aantal daaraan toe te wijzen zetels als één lijst, met een stemcijfer gelijk aan de som van de stemcijfers van de lijsten waaruit die combinatie bestaat.

2 Een lijstencombinatie wordt slechts in aanmerking genomen, indien aan ten minste twee van de verbonden lijsten een zetel zou zijn toegewezen, indien geen lijstencombinaties zouden zijn gevormd. Verbonden lijsten die zelfstandig geen zetel zouden hebben verworven, worden geacht geen deel uit te maken van de lijstencombinatie.

Artikel P 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Het centraal stembureau deelt de som van de stemcijfers van alle lijsten door het aantal te verdelen zetels.

2 Het aldus verkregen quotiënt wordt kiesdeler genoemd.

Artikel P 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Zoveel maal als de kiesdeler is begrepen in het stemcijfer van een lijst wordt aan die lijst een zetel toegewezen.

Artikel P 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 De overblijvende zetels, die restzetels worden genoemd, worden, indien het aantal te verdelen zetels negentien of meer bedraagt, achtereenvolgens toegewezen aan de lijsten die na toewijzing van de zetel het grootste gemiddelde aantal stemmen per toegewezen zetel hebben. Indien gemiddelden gelijk zijn, beslist zo nodig het lot.

2 Indien het betreft de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, komen bij deze toewijzing niet in aanmerking lijsten waarvan het stemcijfer lager is dan de kiesdeler.

Artikel P 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 De restzetels worden, indien het aantal te verdelen zetels minder dan negentien bedraagt, achtereenvolgens toegewezen aan de lijsten waarvan de stemcijfers bij deling door de kiesdeler de grootste overschotten hebben. Hierbij worden lijsten die geen overschot hebben, geacht lijsten te zijn met het kleinste overschot. Indien overschotten gelijk zijn, beslist zo nodig het lot.

2 Bij deze toewijzing komen niet in aanmerking lijsten met een stemcijfer dat lager is dan 75% van de kiesdeler.

3 Wanneer alle lijsten die daarvoor in aanmerking komen een restzetel hebben ontvangen en er nog zetels te verdelen blijven, worden deze zetels toegewezen volgens het stelsel van de grootste gemiddelden als bedoeld in artikel P 7, eerste lid, met dien verstande, dat bij deze toewijzing aan geen van de lijsten meer dan één zetel wordt toegewezen.

Artikel P 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Indien aan een lijst die de volstrekte meerderheid van de uitgebrachte geldige stemmen heeft verkregen, een aantal zetels is toegewezen, kleiner dan de volstrekte meerderheid van het aantal toe te wijzen zetels, wordt aan die lijst alsnog één zetel toegewezen en vervalt daartegenover één zetel, toegewezen aan de lijst die voor het kleinste gemiddelde of het kleinste overschot een zetel heeft verworven. Indien twee of meer lijsten voor hetzelfde kleinste gemiddelde of hetzelfde kleinste overschot een zetel hebben verworven, beslist het lot.

Artikel P 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Indien bij de toepassing van de vorige bepalingen aan een lijst meer zetels zouden moeten worden toegewezen dan er kandidaten zijn, gaan de overblijvende zetel of zetels door voortgezette toepassing van die bepalingen over op één of meer van de overige lijsten, waarop kandidaten voorkomen aan wie geen zetel is toegewezen.

Artikel P 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 De verdeling van de aan een lijstencombinatie toegewezen zetels over de lijsten welke zijn gecombineerd, geschiedt als volgt.

2 Het centraal stembureau deelt het stemcijfer van de lijstencombinatie door het aantal aan de lijstencombinatie toegewezen zetels.

3 Het aldus verkregen quotiënt wordt combinatiekiesdeler genoemd.

4 Zoveel maal als de combinatiekiesdeler is begrepen in het stemcijfer van elk van de lijsten waaruit de combinatie bestaat, wordt aan die lijst een van de aan de combinatie toegewezen zetels toegewezen.

5 De restzetels worden achtereenvolgens toegewezen aan de lijsten van de combinatie waarvan de stemcijfers bij deling door de combinatiekiesdeler de grootste overschotten hebben. Hierbij worden lijsten die geen overschot hebben, geacht lijsten te zijn met het kleinste overschot. Indien overschotten gelijk zijn, beslist zo nodig het lot.

Artikel P 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 De verdeling van de aan een lijstengroep toegewezen zetels over de lijsten waaruit de groep bestaat, geschiedt als volgt.

2 Het centraal stembureau deelt het stemcijfer van de lijstengroep door het aantal aan de groep toegewezen zetels.

3 Het aldus verkregen quotiënt wordt groepskiesdeler genoemd.

4 Zoveel maal als de groepskiesdeler is begrepen in het stemcijfer van elk van de lijsten waaruit de groep bestaat, wordt aan die lijst een van de aan de groep toegewezen zetels toegewezen.

5 De restzetels worden achtereenvolgens toegewezen aan de lijsten van de groep waarvan de stemcijfers bij deling door de groepskiesdeler de grootste overschotten hebben. Hierbij worden lijsten die geen overschot hebben, geacht lijsten te zijn met het kleinste overschot. Indien overschotten gelijk zijn, beslist zo nodig het lot.

Artikel P 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Indien bij de toepassing van artikel P 11 of artikel P 12 aan een lijst meer zetels zouden moeten worden toegewezen dan er kandidaten zijn, gaan de overblijvende zetel of zetels door voortgezette toepassing van dat artikel over op een van de andere lijsten van de combinatie, onderscheidenlijk van de groep, waarop kandidaten voorkomen aan wie geen zetel is toegewezen.

2 Zijn er na toepassing van het eerste lid nog zetels toe te wijzen, dan worden deze toegewezen volgens het stelsel van de grootste gemiddelden als bedoeld in artikel P 7, eerste lid.

Artikel P 14

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De in de voorgaande artikelen bedoelde lotingen vinden plaats in de in artikel P 20 bedoelde zitting van het centraal stembureau.

§ 3. De toewijzing van de zetels aan de kandidaten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel P 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 298	25221	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 In de volgorde van de aantallen op hen uitgebrachte stemmen zijn gekozen die kandidaten die op de gezamenlijke lijsten waarop zij voorkomen, een aantal stemmen hebben verkregen, groter dan 25% van de kiesdeler, voor zover aan de lijstengroep of de niet van een lijstengroep deel uitmakende lijst voldoende zetels zijn toegewezen. Indien aantallen gelijk zijn, beslist zo nodig het lot.

2 Indien het aantal bij de verkiezing van de leden van de gemeenteraad te verdelen zetels minder dan negentien bedraagt, wordt bij de toepassing van het eerste lid niet 25% van de kiesdeler, maar de helft van de kiesdeler in aanmerking genomen.

Artikel P 16

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Betreft het een lijstengroep, dan geldt, indien een aldus gekozen kandidaat op meer dan één lijst is vermeld, die kandidaat als gekozen op de lijst waarop het grootste aantal stemmen op hem is uitgebracht; voor zover aan die lijst voldoende zetels zijn toegewezen. Voor zover aantallen gelijk zijn, geldt hij als gekozen op de lijst, ingeleverd voor de kieskring, met het laagste nummer.

2 Indien aan geen van de lijsten waarop de gekozen kandidaat is vermeld, voldoende zetels zijn toegewezen, wordt aan hem niettemin een zetel toegewezen op de lijst waarop hij het grootste aantal stemmen heeft verkregen, en vervalt daartegenover de zetel die met toepassing van artikel P 12 of P 13 het laatst was toegewezen aan een van de lijsten van de groep.

Artikel P 17

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De zetels, toegewezen aan de al dan niet van een lijstengroep deel uitmakende lijsten, die na toepassing van de artikelen P 15 en P 16 nog niet aan een kandidaat zijn toegewezen, worden aan de nog niet gekozen kandidaten van de desbetreffende lijsten toegewezen in de volgorde van de lijst.

Artikel P 18

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Betreft het een lijstengroep, dan geldt, indien een kandidaat met toepassing van artikel P 17 op meer dan één lijst van de lijstengroep gekozen is, die kandidaat als gekozen op de lijst waarop het grootste aantal stemmen op hem is uitgebracht. Voor zover aantallen gelijk zijn, geldt hij als gekozen op de lijst, ingeleverd voor de kieskring met het laagste nummer.

2 De aan een lijst toegewezen zetels die na toepassing van het eerste lid nog niet aan een kandidaat zijn toegewezen, worden aan de nog niet gekozen kandidaten van de desbetreffende lijst toegewezen in de volgorde van de lijst.

3 Indien na toepassing van het tweede lid opnieuw een kandidaat op meer dan één lijst is gekozen, wordt de procedure, bedoeld in het eerste en tweede lid, zo lang herhaald, totdat alle aan de lijsten toegewezen zetels aan kandidaten zijn toegewezen.

Artikel P 18a [Vervallen per 01-12-2008]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Vervallen**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Nieuw	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

Artikel P 19

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 298	25221	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het centraal stembureau rangschikt ten aanzien van iedere lijst de daarop voorkomende kandidaten zodanig, dat bovenaan komen te staan de kandidaten aan wie een zetel is toegewezen met toepassing van artikel P 15, in de volgorde waarin de zetels zijn toegewezen.

2 Vervolgens worden, in de volgorde van de aantallen op hen uitgebrachte stemmen, gerangschikt de op de lijst voorkomende kandidaten die op de gezamenlijke lijsten waarop zij voorkomen een aantal stemmen hebben verkregen, groter dan 25% van de kiesdeler onderscheidenlijk groter dan de helft van de kiesdeler, doch die niet met toepassing van artikel P 15, eerste onderscheidenlijk tweede lid, zijn gekozen verklaard. Indien aantallen gelijk zijn, beslist de volgorde van de lijst.

3 Tenslotte worden, in de volgorde van de lijst, gerangschikt de overige op de lijst voorkomende kandidaten.

4 Bij de rangschikking blijft artikel P 18 buiten toepassing.

5 Behoudens ten aanzien van de verkiezing waarbij het aantal te verdelen zetels minder dan dertien bedraagt, blijft de rangschikking achterwege, voor zover het lijsten betreft waarop geen kandidaten gekozen zijn verklaard en die niet deel uitmaken van een lijstencombinatie of lijstengroep waaraan één of meer zetels zijn toegekend.

Artikel P 19a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Nieuw**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	

Indien een kandidaat is overleden, wordt deze bij de toepassing van deze paragraaf buiten beschouwing gelaten.

§ 4. De bekendmaking van de verkiezingsuitslag

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel P 20

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het centraal stembureau stelt de uitslag van de verkiezingen zo spoedig mogelijk vast. Het centraal stembureau stelt tevens vast:

- **a.** het aantal blanco stemmen;
- **b.** het aantal ongeldige stemmen;
- **c.** het aantal stemmen dat bij volmacht is uitgebracht; en
- **d.** het verschil tussen het aantal kiezers dat tot de stemming is toegelaten en het aantal stemmen dat is geteld. Voor zover mogelijk geeft het centraal stembureau hiervoor een verklaring.

2 De vaststelling en bekendmaking geschieden in een openbare zitting van het centraal stembureau. Dag en uur van de zitting worden door de voorzitter van het centraal stembureau tijdig bekend gemaakt. De wijze van bekendmaking wordt geregeld bij algemene maatregel van bestuur.

3 De aanwezige kiezers kunnen mondeling bezwaren inbrengen.

4 De voorzitter van het centraal stembureau is belast met de handhaving van de orde tijdens de zitting.

Artikel P 21

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het centraal stembureau kan op de in artikel P 20 bedoelde zitting, voordat de uitslag van de verkiezing bekend wordt gemaakt, hetzij ambtshalve, hetzij naar aanleiding van een met opgave van redenen gedaan verzoek van een of meer kiezers, tot een nieuwe opneming van stembiljetten, zowel uit alle als uit een of meer stembureaus, besluiten, indien een ernstig vermoeden bestaat dat door een of meer stembureaus bij de stemopneming zodanige fouten zijn gemaakt dat zij van invloed op de zetelverdeling kunnen zijn. De burgemeester die de desbetreffende stembiljetten onder zich heeft, doet deze op verzoek van het centraal stembureau onverwijld naar het centraal stembureau overbrengen.

2 Na ontvangst van de stembiljetten gaat het centraal stembureau onmiddellijk tot de opneming over. Het is bevoegd daartoe de verzegelde pakken te openen en de inhoud te vergelijken met de processen-verbaal van de stembureaus.

3 Bij deze opneming zijn de artikelen N 5, N 8 en N 9 van overeenkomstige toepassing.

Artikel P 22

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Nadat alle werkzaamheden zijn beëindigd, wordt daarvan aanstonds proces-verbaal opgemaakt. In dit proces-verbaal worden de uitslag van de verkiezing, alsmede alle ingebrachte bezwaren vermeld.

2 Het proces-verbaal wordt door alle aanwezige leden van het centraal stembureau getekend.

3 Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.

Artikel P 23

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Het centraal stembureau maakt zijn proces-verbaal onverwijld op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch openbaar. Bij ministeriële regeling kan hiervoor een internetadres worden aangewezen.

Artikel P 24

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Het centraal stembureau doet een afschrift van het proces-verbaal toekomen aan het orgaan waarvoor de verkiezing plaats heeft gevonden.

Artikel P 25

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
03-12-1993		Nieuw	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	

1 Het centraal stembureau bewaart de pakken, bedoeld in artikel P 21, tweede lid, drie maanden nadat over de toelating van de gekozenen is beslist. Daarna vernietigt hij deze stukken onmiddellijk, tenzij:

a. de officier van justitie of de rechter-commissaris in het kader van een strafrechtelijk onderzoek een verzoek heeft gedaan tot overdracht van deze stukken, in welk geval de vernietiging plaatsvindt nadat dit onderzoek is afgerond;

b. strafvervolging is ingesteld wegens een strafbaar gestelde gedraging in de Kieswet, de artikelen 125 tot en met 129 van het Wetboek van Strafrecht of de artikelen 131 tot en met 135 van het Wetboek van Strafrecht BES, in welk geval de vernietiging plaatsvindt nadat er een onherroepelijke rechterlijke uitspraak is.

2 Van de vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel P 26

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

Nadat is beslist over de toelating van de gekozenen, is het centraal stembureau bevoegd, de pakken, bedoeld in artikel P 21, tweede lid, het proces-verbaal, bedoeld in artikel P 22, en, tenzij het de verkiezing betreft van de gemeenteraad of van provinciale staten van een provincie die één kieskring vormt, de processen-verbaal van de hoofdstembureaus, ten dienste van een onderzoek naar enig strafbaar feit aan de officier van justitie over te dragen.

Afdeling III. De verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Hoofdstuk Q. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel Q 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 De leden van de Eerste Kamer worden gekozen door de leden van provinciale staten.

2 De leden van provinciale staten komen per provincie in vergadering bijeen tot het uitbrengen van hun stem.

Artikel Q 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 De leden van de Eerste Kamer worden gekozen voor vier jaren.

2 Zij treden tegelijk af met ingang van de dinsdag in de periode van 7 tot en met 13 juni in het jaar waarin de leden van provinciale staten worden gekozen.

3 Indien de eerste samenkomst van de na een ontbinding gekozen Eerste Kamer valt voor het tijdstip waarop de zittingsduur van de ontbonden kamer zou zijn geëindigd, treden de leden van de nieuw gekozen kamer tegelijk op dat tijdstip af.

Artikel Q 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Degene die ter vervulling van een opengevallen plaats tot lid van de Eerste Kamer is benoemd, treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd, zou hebben moeten aftreden.

Artikel Q 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De kandidaatstelling voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer vindt plaats op de dinsdag in de periode van 19 tot en met 25 april.

Artikel Q 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

In geval van ontbinding van de Eerste Kamer vindt de kandidaatstelling plaats binnen veertig dagen na de dagtekening van het koninklijk besluit tot ontbinding, op een bij dat besluit te bepalen dag.

Artikel Q 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
29-12-2001		Nieuw	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	

1 De registratie van een aanduiding van een politieke groepering voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, als bedoeld in artikel G 1, geldt tevens voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer.

2 Een politieke groepering die een vereniging is met volledige rechtsbevoegdheid, waarvan de aanduiding niet is geregistreerd voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, kan aan het centraal stembureau voor de verkiezingen van de leden van de Eerste Kamer schriftelijk verzoeken de aanduiding waarmee zij voor die verkiezingen op de kandidatenlijst wenst te worden vermeld, in te schrijven in een register dat door het centraal stembureau wordt bijgehouden. Verzoeken, ontvangen na de drieënveertigste dag voor de kandidaatstelling, blijven voor de daaropvolgende verkiezing buiten behandeling.

3 Het tweede tot en met zevende lid van artikel G 1 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor de toepassing van het zevende lid, onder d, in plaats van «de Tweede Kamer» wordt gelezen «de Eerste Kamer».

4 Behalve op de in artikel G 1, vierde lid, genoemde gronden wordt op een verzoek om registratie van de aanduiding van een politieke groepering ten behoeve van de verkiezingen van de leden van de Eerste Kamer afwijzend beschikt, indien de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met een aanduiding van een andere politieke groepering die reeds ten behoeve van de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer is geregistreerd, of met een aanduiding waarvoor reeds eerder of op dezelfde dag ten behoeve van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer een registratieverzoek is ontvangen, en daardoor verwarring te duchten is.

5 In afwijking van de artikelen 6:7 en 6:8, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht wordt een beroepschrift tegen een beschikking als bedoeld in dit artikel ingediend uiterlijk op de zesde dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin de beschikking is medegedeeld.

Hoofdstuk R. De inlevering van de kandidatenlijsten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel R 1

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Op de dag van de kandidaatstelling kunnen bij het centraal stembureau van negen tot zeventien uur kandidatenlijsten door persoonlijke overhandiging worden ingeleverd.

2 Op de kandidatenlijst wordt vermeld voor welke provincie of provincies zij wordt ingeleverd.

3 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de kandidatenlijsten, kosteloos, voor de leden van provinciale staten verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

Artikel R 2

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-2011		**Wijziging**	**13-12-2010**	**Stb. 2011, 4**	**32456**	**11-02-2011**	**Stb. 2011, 79**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Bij de lijst wordt overgelegd een schriftelijke verklaring van ten minste één lid van provinciale staten van iedere provincie waarvoor de lijst wordt ingeleverd dat hij de lijst ondersteunt. Op deze verklaring worden de kandidaten op dezelfde wijze en in dezelfde volgorde vermeld als op de lijst.

2 Een lid van provinciale staten mag niet meer dan één verklaring van ondersteuning ondertekenen.

3 Een overgelegde verklaring van ondersteuning kan niet worden ingetrokken.

4 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de verklaring van ondersteuning, kosteloos, voor de leden van provinciale staten verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

Artikel R 3

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Wijziging**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Op de lijst worden een of meer personen vermeld die bij verhindering van de inleveraar bevoegd zijn tot het herstel van verzuimen, bedoeld in artikel S 1, derde lid.

Artikel R 4

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De namen van de kandidaten worden op de lijsten geplaatst in de volgorde waarin aan hen de voorkeur wordt gegeven.

2 Op dezelfde lijst mogen de namen van ten hoogste vijftig kandidaten worden geplaatst. Op dezelfde lijst van een politieke groepering wier aanduiding was geplaatst boven een kandidatenlijst waaraan bij de laatstgehouden verkiezing van de leden van het desbetreffende vertegenwoordigend orgaan meer dan vijftien zetels zijn toegekend, mag een aantal namen worden geplaatst dat ten hoogste tachtig zetels bedraagt. Het bepaalde in de vorige volzin is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van samenvoeging van aanduidingen van twee of meer groeperingen.

Artikel R 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-2011		**Wijziging**	**13-12-2010**	**Stb. 2011, 4**	**32456**	**11-02-2011**	**Stb. 2011, 79**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De naam van een kandidaat mag niet voorkomen op meer dan één van de lijsten die voor eenzelfde provincie zijn ingeleverd.

Artikel R 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De wijze waarop kandidaten op de lijst worden vermeld, wordt geregeld bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel R 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De gemachtigde, bedoeld in artikel G 1, derde lid, onder d, onderscheidenlijk artikel Q 6, derde lid, in samenhang met artikel G 1, derde lid, onder d, kan aan degene die de kandidatenlijst inlevert de bevoegdheid verlenen boven de lijst de aanduiding van de desbetreffende groepering te plaatsen, zoals die door het centraal stembureau is geregistreerd. Een verklaring van de gemachtigde waaruit deze bevoegdheid blijkt, wordt bij de lijst overgelegd.

2 Degene die de lijst inlevert, is bevoegd daarboven een aanduiding te plaatsen, gevormd door samenvoeging van door het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer of van de Tweede Kamer geregistreerde aanduidingen of afkortingen daarvan, indien hem daartoe de bevoegdheid is verleend door de gemachtigden van de onderscheidene groeperingen. Verklaringen van de gemachtigden waaruit deze bevoegdheid blijkt, worden bij de lijst overgelegd. Een aldus gevormde aanduiding mag niet meer dan 35 letters of andere tekens bevatten.

3 Degene die de lijst heeft ingeleverd, ontvangt daarvan een bewijs. Het centraal stembureau legt de ingeleverde lijsten overwijld voor een ieder ter inzage.

4 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de verklaringen met betrekking tot het plaatsen van aanduidingen van politieke groeperingen boven kandidatenlijsten, kosteloos, verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor de formulieren een model vastgesteld.

Artikel R 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Bij de lijst wordt overgelegd een schriftelijke verklaring van iedere daarop voorkomende kandidaat dat hij instemt met zijn kandidaatstelling op deze lijst voor de provincie of provincies waarvoor deze lijst is ingeleverd. Tenzij een gemachtigde, bedoeld in de artikelen R 9 of R 9a, wordt aangewezen wordt op deze verklaring vermeld op welk adres de kandidaat de kennisgeving van zijn benoeming, bedoeld in artikel V 1, wil ontvangen.

2 Een overgelegde verklaring van instemming kan niet worden ingetrokken.

3 Bij de lijst wordt van iedere kandidaat die geen zitting in de Eerste Kamer heeft, tevens een kopie van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht overgelegd. Indien van een dergelijke kandidaat een kopie van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht ontbreekt, wordt de verklaring van instemming van de betreffende kandidaat geacht te ontbreken.

4 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de verklaringen van instemming, kosteloos, verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

Artikel R 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
11-10-2006		Wijziging	07-09-2006	Stb. 2006, 418	30229	26-09-2006	Stb. 2006, 449	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De kandidaat wiens woonplaats buiten het Europese deel van Nederland is gelegen, wijst in de verklaring van instemming tevens een in het Europese deel van Nederland wonende gemachtigde aan met vermelding van diens naam, voorletters, woonplaats en adres. Indien de kandidaat meer dan één verklaring ondertekent, moet in iedere verklaring dezelfde gemachtigde worden aangewezen. Deze gemachtigde is met uitsluiting van de kandidaat bevoegd tot de handelingen, bedoeld in de artikelen V 2, eerste, vierde en vijfde lid, V 3, eerste en derde lid, en W 2, eerste lid, onder f.

2 De kandidaat is bevoegd de overeenkomstig het eerste lid gegeven volmacht in te trekken. Hij geeft hiervan schriftelijk kennis aan de voorzitter van het centraal stembureau, zo nodig met aanwijzing van een nieuwe gemachtigde. Indien geen nieuwe gemachtigde wordt aangewezen, vermeldt de kandidaat op welk adres hij de kennisgeving van zijn benoeming, bedoeld in artikel V 1, wil ontvangen.

Artikel R 9a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Wijziging**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
11-10-2006		Wijziging	07-09-2006	Stb. 2006, 418	30229	26-09-2006	Stb. 2006, 449	
01-12-1997		Nieuw	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	

1 De in het Europese deel van Nederland wonende kandidaat kan bij de verklaring van instemming tevens een in het Europese deel van Nederland wonende gemachtigde aanwijzen met vermelding van diens naam, voorletters, woonplaats en adres. Indien de kandidaat meer dan één verklaring ondertekent, wordt in iedere verklaring dezelfde gemachtigde aangewezen. Deze gemachtigde is met uitsluiting van de kandidaat bevoegd tot de handelingen, bedoeld in de artikelen V 2, eerste, vierde en vijfde lid, V 3, eerste en tweede lid, en W 2, eerste lid, onder f.

2 Van de machtiging kan alleen gebruik worden gemaakt, indien dit gebruik ertoe strekt dat kandidaten van de gezamenlijke lijsten van de politieke groepering benoemd worden verklaard in de volgorde die voor de dag van de stemming door de politieke groepering is vastgesteld.

3 In geval van een benoeming voorafgaande aan de eerste samenkomst van het nieuw gekozen orgaan, kan van de machtiging geen gebruik worden gemaakt ten aanzien van kandidaten die op de gezamenlijke lijsten waarop zij voorkomen een aantal stemmen hebben verkregen, groter dan of gelijk aan de kiesdeler.

4 De politieke groepering deelt de in het tweede lid bedoelde volgorde uiterlijk twee weken na de kandidaatstelling mee aan het centraal stembureau. De voorzitter van het centraal stembureau draagt er zorg voor dat de volgorde zo spoedig mogelijk in de *Staatscourant* wordt bekendgemaakt.

5 Artikel R 9, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel R 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Kandidatenlijsten, ingeleverd voor verschillende provincies, waarop dezelfde kandidaten in gelijk aantal en in dezelfde volgorde zijn geplaatst, vormen tezamen een stel gelijkluidende lijsten.

2 Kandidatenlijsten, ingeleverd voor verschillende provincies, waarboven dezelfde aanduiding van een politieke groepering is geplaatst of waarvan de eerste kandidaat dezelfde is, vormen tezamen een lijstengroep. Het bepaalde in de vorige volzin is mede van toepassing ten aanzien van samenvoeging van aanduidingen van twee of meer groeperingen.

Artikel R 11 [Vervallen per 01-01-2011]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Vervallen**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Hoofdstuk S. Het onderzoek, de nummering en de openbaarmaking van de kandidatenlijsten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-2011		**Wijziging**	**13-12-2010**	**Stb. 2011, 4**	**32456**	**11-02-2011**	**Stb. 2011, 79**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 1. Het onderzoek van de kandidatenlijsten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel S 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-2011		**Wijziging**	**13-12-2010**	**Stb. 2011, 4**	**32456**	**11-02-2011**	**Stb. 2011, 79**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Er is voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer een centraal stembureau. De Kiesraad treedt als zodanig op.

2 Het centraal stembureau houdt een zitting tot het onderzoeken van de kandidatenlijsten.

3 Indien bij het onderzoek blijkt van een of meer van de volgende verzuimen, geeft het centraal stembureau onverwijld bij aangetekende brief of tegen gedagtekend ontvangstbewijs kennis aan degene die de lijst heeft ingeleverd:

- **a.** dat voor een of meer provincies niet een verklaring als bedoeld in artikel R 2, eerste lid, is overgelegd, waarbij buiten beschouwing blijven de verklaringen van een lid van provinciale staten dat meer dan één verklaring heeft ondertekend;
- **b.** dat een kandidaat niet is vermeld overeenkomstig het bepaalde krachtens artikel R 6;
- **c.** dat ten aanzien van een kandidaat ontbreekt de verklaring dat hij instemt met zijn kandidaatstelling op de lijst voor de provincie of provincies waarvoor deze lijst is ingeleverd;
- **d.** dat ten aanzien van een kandidaat die buiten het Europese deel van Nederland woonplaats heeft, in zijn verklaring van instemming de aanwijzing van een gemachtigde ontbreekt;
- **e.** dat een verklaring, bedoeld in artikel R 7, ontbreekt.

4 Uiterlijk op de derde dag na de zitting, bedoeld in het tweede lid, kan degene die de lijst heeft ingeleverd, het verzuim of de verzuimen, in de kennisgeving aangeduid, herstellen bij het centraal stembureau van negen tot zeventien uur.

5 Bij verhindering of ontstentenis van degene die de lijst heeft ingeleverd, treedt in diens plaats een ingevolge artikel R 3 op de lijst vermelde vervanger.

Artikel S 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Wijziging**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Uiterlijk op de tiende dag na de kandidaatstelling beslist het centraal stembureau in een openbare zitting over de geldigheid van de lijsten voor iedere provincie waarvoor zij zijn ingeleverd en over het handhaven van de daarop voorkomende kandidaten, alsmede over het handhaven van de daarboven geplaatste aanduiding van een politieke groepering.

2 De voorzitter van het centraal stembureau kondigt vooraf dag en uur van de zitting in de Staatscourant aan.

Artikel S 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Voor een provincie is ongeldig de lijst:

a. die niet op de dag van de kandidaatstelling tussen negen en zeventien uur bij het centraal stembureau door persoonlijke overhandiging is ingeleverd;

b. waarbij niet is overgelegd een verklaring als bedoeld in artikel R 2, eerste lid, van een lid van provinciale staten van deze provincie, waarbij buiten beschouwing blijven de verklaringen van een lid van provinciale staten dat meer dan één verklaring heeft ondertekend;

c. die niet voldoet aan het bij ministeriële regeling vastgestelde model;

d. waarop door toepassing van artikel S 4 alle kandidaten zijn geschrapt.

Artikel S 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Wijziging**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het centraal stembureau schrapt, in de volgorde in dit lid aangewezen, van de lijst voor een provincie de naam van de kandidaat:

- **a.** die niet is vermeld overeenkomstig het bepaalde krachtens artikel R 6;
- **b.** van wie niet is overgelegd de verklaring dat hij instemt met zijn kandidaatstelling op de lijst voor deze provincie;
- **c.** wiens woonplaats buiten het Europese deel van Nederland is gelegen, indien de aanwijzing van een gemachtigde ontbreekt;
- **d.** die voorkomt op meer dan één van de voor deze provincie ingeleverde lijsten;
- **e.** van wie een uittreksel uit het register van overlijden dan wel een afschrift van de akte van overlijden is overgelegd;
- **f.** die op de lijst voorkomt na het ten hoogste toegelaten aantal.

2 Het centraal stembureau schrapt, in de volgorde in dit lid aangewezen, de aanduiding van een politieke groepering van de lijst voor een provincie, indien:

- **a.** een daarop betrekking hebbende verklaring als bedoeld in artikel R 7 ontbreekt;
- **b.** de aanduiding geplaatst is boven meer dan één van de bij het centraal stembureau ingeleverde lijsten voor deze provincie.

3 Indien de aanduiding van een politieke groepering niet in overeenstemming is met die waaronder zij is geregistreerd, brengt het centraal stembureau deze ambtshalve daarmee in overeenstemming.

Artikel S 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2013		**Wijziging**	**20-12-2012**	**Stb. 2012, 682**	**32450**	**20-12-2012**	**Stb. 2012, 684**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-01-1994		Nieuw	16-12-1993 samen met 23-12-1993	Stb. 1993, 650 samen met Stb. 1993, 690	22495 samen met 23258	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1994		Vervallen	16-12-1993 samen met 23-12-1993	Stb. 1993, 650 samen met Stb. 1993, 690	22495 samen met 23258	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Tegen een beschikking als bedoeld in artikel S 2 kan, in afwijking van artikel 8:1 van de Algemene wet bestuursrecht, beroep worden ingesteld door een belanghebbende en iedere kiezer.

2 Artikel I 7, eerste lid, tweede volzin, en tweede tot en met vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

3 De voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State stelt partijen en de voorzitter van het centraal stembureau onverwijld in kennis van de uitspraak.

Artikel S 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
01-01-1994		Wijziging	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien beroep is ingesteld tegen een beschikking waarbij het centraal stembureau een lijst voor een provincie ongeldig heeft verklaard of de naam van een kandidaat dan wel de aanduiding van een politieke groepering heeft geschrapt op grond van een of meer der verzuimen, vermeld in artikel S 1, derde lid, zonder dat het centraal stembureau tevoren overeenkomstig het in dat artikel bepaalde kennis heeft gegeven van het bestaan daarvan aan degene die de lijst heeft ingeleverd, kan deze het verzuim of de verzuimen alsnog herstellen bij de Raad van State. Artikel S 1, vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

2 Indien een verzuim overeenkomstig het eerste lid is hersteld, houdt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State bij haar uitspraak daarmee rekening.

Artikel S 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1994		**Wijziging**	**04-06-1992**	**Stb. 1992, 422**	**22061**	**23-12-1993**	**Stb. 1993, 693**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Van de in de artikelen S 1 en S 2 bedoelde zittingen wordt proces-verbaal opgemaakt.

2 De bij de in artikel S 2 bedoelde zitting aanwezige personen kunnen mondeling bezwaren inbrengen. Van deze bezwaren wordt in het proces-verbaal melding gemaakt.

3 Bij ministeriële regeling worden voor deze processen-verbaal modellen vastgesteld.

§ 2. De nummering van de kandidatenlijsten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vernummering**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Vervallen	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel S 8 [Vervallen per 01-01-2011]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

01-01-2011		**Vervallen**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel S 9 [Vervallen per 01-01-2011]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Vervallen**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel S 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

In de zitting, bedoeld in artikel S 2, nummert het centraal stembureau de kandidatenlijsten.

Artikel S 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Bij de nummering gelden de lijstengroepen alsmede de niet van een groep deel uitmakende stellen gelijkluidende lijsten als één lijst.

Artikel S 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
01-01-2005		Wijziging	09-09-2004	Stb. 2004, 493	29008	09-09-2004	Stb. 2004, 493	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Eerst worden genummerd de lijsten van politieke groeperingen wier aanduiding was geplaatst boven een kandidatenlijst waaraan bij de laatstgehouden verkiezing van de leden van de Eerste Kamer een of meer zetels zijn toegekend. Aan deze lijsten worden de nummers 1 en volgende toegekend in de volgorde van de stemcijfers van de desbetreffende lijsten bij die verkiezing, met dien verstande dat aan de lijst van de groepering met het hoogste stemcijfer het nummer 1 wordt toegekend. Bij gelijkheid van het aantal beslist het lot.

2 Het bepaalde in het eerste lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van samenvoeging van aanduidingen van twee of meer groeperingen, indien bij de laatstgehouden verkiezing van de leden van de Eerste Kamer, hetzij aan de gezamenlijke groeperingen, hetzij aan ten minste één daarvan, één of meer zetels zijn toegekend. In het geval dat aan ten minste één van de groeperingen één of meer zetels zijn toegekend worden voor de toepassing van het bepaalde in de tweede volzin van het eerste lid, de op de lijsten uitgebrachte aantallen stemmen van de groeperingen waaraan die zetels zijn toegekend, bij elkaar opgeteld.

3 Vervolgens worden, met de nummers volgende op het laatste krachtens het eerste lid toegekende nummer, genummerd de overige lijsten in de volgorde van het aantal provincies waarvoor de lijst geldt, met dien verstande dat het eerstvolgende nummer wordt toegekend aan de lijst die geldt voor de meeste provincies. Bij een gelijk aantal provincies beslist het lot.

Artikel S 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Nadat onherroepelijk is beslist over de geldigheid van de ingeleverde lijsten, maakt de voorzitter van het centraal stembureau de lijsten uiterlijk op de zevende dag voor de stemming openbaar door plaatsing van de lijsten naar de provincies gerangschikt en met vermelding van hun nummers en, in voorkomend geval, de aanduidingen van de politieke groeperingen in de Staatscourant.

Artikel S 14

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Een beslissing in beroep tot ongeldigverklaring van een kandidatenlijst heeft geen gevolg ten aanzien van de nummers, toegekend aan de overige kandidatenlijsten.

§ 3. Slotbepaling

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel S 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

Het centraal stembureau vernietigt de ingeleverde kandidatenlijsten en de verklaringen van ondersteuning onverwijld nadat over de toelating van de gekozenen is beslist. Van de vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Hoofdstuk T. De stemming en de stemopneming

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel T 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Wijziging**	**18-11-2010 samen met 17-05-2010**	**Stb. 2010, 790 samen met Stb. 2010, 347**	**32191 samen met 31956**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De stemming vindt plaats op de vierendertigste dag na de kandidaatstelling.

2 De stemming vindt plaats om vijftien uur (Europees-Nederlandse tijd).

Artikel T 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Op het bij de verkiezing te bezigen stembiljet zijn aan de ene zijde gedrukt de lijsten van kandidaten over wie de stemming moet geschieden, en aan de andere zijde de naam van de provincie en de handtekening van de voorzitter van de staten.

2 Bij ministeriële regeling wordt voor het stembiljet een model vastgesteld.

3 De voorzitter draagt zorg dat het benodigde aantal stembiljetten vóór de aanvang van de stemming in de vergadering aanwezig is.

Artikel T 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De voorzitter benoemt uit de statenvergadering drie leden, die met hem als voorzitter het stembureau vormen.

Artikel T 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Een statenlid brengt zijn stem uit door een wit stipje, geplaatst vóór de kandidaat van zijn keuze, rood te maken.

2 Aan een statenlid wordt op zijn verzoek toegestaan bij volmacht te stemmen. Het lid dat van deze bevoegdheid gebruik wenst te maken, doet daarvan voor de aanvang van de zitting van de staten waarin de stemming zal worden gehouden, schriftelijk aan de voorzitter mededeling, onder aanwijzing van een lid van de staten dat bereid is als gemachtigde op te treden. Een statenlid mag niet meer dan één aanwijzing als gemachtigde aannemen. Bij ministeriële regeling wordt voor deze mededeling een model vastgesteld.

Artikel T 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Na het uitbrengen van zijn stem levert het statenlid het stembiljet dichtgevouwen bij de voorzitter in.

Artikel T 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 De voorzitter deelt mee hoeveel stembiljetten zijn ingeleverd.

2 De stemming is nietig, indien dit aantal groter is dan het aantal in de vergadering aanwezige leden, vermeerderd met het aantal aanwezige leden die als gemachtigde aan de stemming mogen deelnemen.

3 In dit geval vernietigt de voorzitter de ingeleverde stembiljetten en heeft een nieuwe stemming plaats.

Artikel T 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De voorzitter opent de stembiljetten.

2 Vervolgens deelt hij ten aanzien van elk stembiljet mee voor welke lijst en welke kandidaat het geldt. Indien sprake is van een blanco of ongeldige stem maakt hij hiervan tevens melding.

3 Nadat een van de leden van het stembureau het stembiljet heeft nagezien, houden de beide andere leden aantekening van iedere uitgebrachte stem.

Artikel T 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Blanco is de stem uitgebracht op een stembiljet dat door de kiezer is ingeleverd zonder dat hij geheel of gedeeltelijk een wit stipje in een stemvak rood heeft gemaakt en zonder dat hij anderszins op het stembiljet geschreven of getekend heeft.

2 Ongeldig is de stem uitgebracht op een ander stembiljet dan bij of krachtens deze wet mag worden gebruikt.

3 Voorts is ongeldig de stem die niet als blanco wordt aangemerkt, maar waarbij de kiezer op het stembiljet niet, door het geheel of gedeeltelijk rood maken van het witte stipje in een stemvak, op ondubbelzinnige wijze heeft kenbaar gemaakt op welke kandidaat hij zijn stem uitbrengt, of waarbij op het stembiljet bijvoegingen zijn geplaatst waardoor de kiezer kan worden geïdentificeerd.

Artikel T 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

In geval van twijfel over de geldigheid van een stembiljet beslist de vergadering. Bij staken van stemmen beslist de voorzitter.

Artikel T 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Terstond nadat de stemmen zijn opgenomen, deelt de voorzitter ten aanzien van iedere lijst mede, zowel het aantal op iedere kandidaat uitgebrachte stemmen als het gezamenlijke aantal uitgebrachte stemmen, dat stemcijfer wordt genoemd. Tevens deelt hij het aantal blanco en het aantal ongeldige stemmen mede.

2 Vervolgens worden de stembiljetten met een blanco stem en de ongeldig verklaarde stembiljetten in pakken gedaan, die worden verzegeld. Op deze pakken wordt vermeld:

- **a.** de naam van de provincie;
- **b.** het aantal stembiljetten dat het pak bevat.

3 Daarop worden de geldige stembiljetten, lijstgewijs gerangschikt, in een pak gedaan, dat wordt verzegeld. Op dit pak worden vermeld;

- **a.** de naam van de provincie;
- **b.** het aantal stembiljetten dat het pak bevat.

Artikel T 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Nadat alle werkzaamheden, in artikel T 10 vermeld, zijn beëindigd, wordt onmiddellijk proces-verbaal opgemaakt van de stemming en van de stemopneming.

2 Het proces-verbaal wordt door de voorzitter en alle leden van het stembureau getekend.

3 Het proces-verbaal wordt met de verzegelde pakken, bedoeld in artikel T 10, onverwijld na afloop van de stemming overgebracht naar de voorzitter van het centraal stembureau. Deze legt een afschrift van de processen-verbaal onverwijld voor een ieder ter inzage bij het centraal stembureau.

4 Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.

Hoofdstuk U. De vaststelling van de verkiezingsuitslag door het centraal stembureau

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

§ 1. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel U 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Onmiddellijk nadat de processen-verbaal zijn ontvangen, gaat het centraal stembureau over tot het verrichten van de werkzaamheden ter vaststelling en bekendmaking van de uitslag van de verkiezing.

Artikel U 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Elke stem geldt, naar gelang van de provincie waar zij is uitgebracht, voor een aantal stemmen, gelijk aan het getal dat verkregen wordt door het inwonertal van de provincie te delen door het honderdvoud van het aantal leden waaruit provinciale staten bestaan. Het quotiënt wordt daarna afgerond tot een geheel getal, naar boven, indien een breuk 1/2 of meer, en naar beneden, indien een breuk minder dan 1/2 bedraagt. Dit getal wordt de stemwaarde genoemd.

2 Als het inwonertal van een provincie geldt het inwonertal dat door het Centraal Bureau voor de Statistiek overeenkomstig het derde onderscheidenlijk het vierde lid is gepubliceerd.

3 Ten behoeve van de uitvoering van het eerste lid publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek uiterlijk drie weken voor de dag van kandidaatstelling in de Staatscourant de inwonertallen van de provincies per 1 januari van het jaar, waarin de verkiezing plaatsvindt.

4 Indien in geval van ontbinding van de Eerste Kamer de inwonertallen van de provincies per 1 januari van het jaar, waarin de verkiezing plaatsvindt, drie weken voor de kandidaatstelling nog niet kunnen worden gepubliceerd, worden in plaats daarvan de inwonertallen van de provincies per de eerste dag van de vierde maand voorafgaande aan de maand waarin de kandidaatstelling plaatsvindt, gepubliceerd.

5 Het centraal stembureau stelt de stemwaarden overeenkomstig dit artikel vast en maakt deze voor de dag van stemming openbaar door publicatie in de Staatscourant.

§ 2. De zetelverdeling

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel U 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Ten aanzien van iedere provincie vermenigvuldigt het centraal stembureau de aantallen op iedere kandidaat uitgebrachte stemmen en de stemcijfers van de lijsten met de voor die provincie geldende stemwaarde. Voor de vaststelling van de uitslag van de verkiezing gelden de aldus verkregen produkten als de aantallen op ieder kandidaat uitgebrachte stemmen, onderscheidenlijk de stemcijfers van de lijsten.

Artikel U 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Een stel gelijkluidende lijsten als bedoeld in artikel R 10, eerste lid, geldt voor de vaststelling van de uitslag van de verkiezing als één lijst.

2 Het centraal stembureau telt van deze gelijkluidende lijsten tezamen de stemcijfers en de aantallen op iedere kandidaat uitgebrachte stemmen.

Artikel U 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Een lijstengroep als bedoeld in artikel R 10, tweede lid, geldt voor het bepalen van het aantal daaraan toe te wijzen zetels als één lijst, met een stemcijfer gelijk aan de som van de stemcijfers van de lijsten waaruit de groep bestaat.

Artikel U 6 [Vervallen per 01-01-2011]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Vervallen**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel U 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Het centraal stembureau deelt de som van de stemcijfers van alle lijsten door het aantal te verdelen zetels.

2 Het aldus verkregen quotiënt wordt kiesdeler genoemd.

Artikel U 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Zoveel maal als de kiesdeler is begrepen in het stemcijfer van een lijst wordt aan die lijst een zetel toegewezen.

Artikel U 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De overblijvende zetels, die restzetels worden genoemd, worden achtereenvolgens toegewezen aan de lijsten die na toewijzing van de zetels het grootste gemiddelde aantal stemmen per toegewezen zetel hebben. Indien gemiddelden gelijk zijn, beslist zo nodig het lot.

Artikel U 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Indien bij de toepassing van de vorige bepalingen aan een lijst meer zetels zouden moeten worden toegewezen dan er kandidaten zijn, gaan de overblijvende zetel of zetels door voortgezette toepassing van die bepalingen over op één of meer van de overige lijsten waarop kandidaten voorkomen aan wie geen zetel is toegewezen.

Artikel U 11 [Vervallen per 01-01-2011]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Vervallen**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel U 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 De verdeling van de aan een lijstengroep toegewezen zetels over de lijsten waaruit de groep bestaat, geschiedt als volgt.

2 Het centraal stembureau deelt het stemcijfer van de lijstengroep door het aantal aan de groep toegewezen zetels.

3 Het aldus verkregen quotiënt wordt groepskiesdeler genoemd.

4 Zoveel maal als de groepskiesdeler is begrepen in het stemcijfer van elk van de lijsten waaruit de groep bestaat, wordt aan die lijst een van de aan de groep toegewezen zetels toegewezen.

5 De restzetels worden achtereenvolgens toegewezen aan de lijsten van de groep waarvan de stemcijfers bij deling door de groepskiesdeler de grootste overschotten hebben. Hierbij worden lijsten die geen overschot hebben, geacht lijsten te zijn met het kleinste overschot. Indien overschotten gelijk zijn, beslist zo nodig het lot.

Artikel U 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2011		**Wijziging**	**18-11-2010**	**Stb. 2010, 790**	**32191**	**07-12-2010**	**Stb. 2010, 812**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien bij de toepassing van artikel U 12 aan een lijst meer zetels zouden moeten worden toegewezen dan er kandidaten zijn, gaan de overblijvende zetel of zetels door voorgezette toepassing van dat artikel over op een van de andere lijsten van de groep, waarop kandidaten voorkomen aan wie geen zetel is toegewezen.

2 Zijn er na toepassing van het eerste lid nog zetels toe te wijzen, dan worden deze toegewezen volgens het stelsel van de grootste gemiddelden als bedoeld in artikel U 9.

Artikel U 14

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

De in de voorgaande artikelen bedoelde lotingen vinden plaats in de in artikel U 16 bedoelde zitting van het centraal stembureau.

§ 3. De toewijzing van de zetels aan de kandidaten

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel U 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 298	25221	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Gekozen zijn de kandidaten van de lijst, daartoe aangewezen door overeenkomstige toepassing van de artikelen P 15 tot en met P 18 en P 19a, met dien verstande dat in afwijking van artikel P 15, eerste lid, eerste zin, zijn gekozen de kandidaten die een

aantal stemmen hebben verkregen, groter dan of gelijk aan de kiesdeler.

2 De rangschikking van de kandidaten geschiedt overeenkomstig het bepaalde in artikel P 19, eerste, derde en vierde lid, met dien verstande dat de rangschikking achterwege blijft, voor zover het lijsten betreft waarop geen kandidaten gekozen zijn verklaard en die niet deel uitmaken van een lijstengroep waaraan één of meer zetels zijn toegekend.

§ 4. De bekendmaking van de verkiezingsuitslag

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel U 16

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het centraal stembureau stelt de uitslag van de verkiezingen zo spoedig mogelijk vast. De vaststelling en bekendmaking geschieden in een openbare zitting van het centraal stembureau. De artikelen P 20, tweede tot en met vierde lid, en P 22 zijn van toepassing.

2 Het centraal stembureau maakt zijn proces-verbaal onverwijld op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch openbaar. Bij ministeriële regeling kan hiervoor een internetadres worden aangewezen.

3 De voorzitter van het centraal stembureau doet een afschrift van het proces-verbaal toekomen aan de Eerste Kamer.

Artikel U 17

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Het centraal stembureau kan, hetzij ambtshalve, hetzij naar aanleiding van een met opgave van redenen gedaan verzoek van een of meer leden van de staten van een provincie, tot een nieuwe opneming van stembiljetten uit een of meer provincies overgaan.

Artikel U 18

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Zodra de uitslag van de verkiezing is vastgesteld, worden de geopende verzegelde pakken, nadat alle stembiljetten weer daarin zijn gedaan, opnieuw verzegeld.

2 Het centraal stembureau bewaart de verzegelde pakken drie maanden nadat over de toelating van de gekozenen is beslist. Daarna vernietigt het deze pakken onmiddellijk. Van deze vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Afdeling IV. Het begin van en de veranderingen in het lidmaatschap van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer der Staten-Generaal, provinciale staten, het algemeen bestuur en de gemeenteraad

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Hoofdstuk V. Het begin van het lidmaatschap

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

§ 1. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel V 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De voorzitter van het centraal stembureau geeft de benoemde schriftelijk kennis van zijn benoeming. De brief, houdende deze kennisgeving, wordt uiterlijk de dag na de vaststelling van de uitslag van de verkiezingen of na de benoemdverklaring tegen gedagtekend ontvangstbewijs uitgereikt of aangetekend verzonden. Aan benoemde leden van de Tweede Kamer respectievelijk de Eerste Kamer wordt de brief binnen deze termijn tegen gedagtekend ontvangstbewijs uitgereikt of aangetekend verzonden door de voorzitter van de Tweede Kamer respectievelijk de Eerste Kamer der Staten-Generaal. De voorzitter van het centraal stembureau overhandigt de brief hiertoe onverwijld na de vaststelling van de uitslag of de benoemdverklaring aan de voorzitter van de Tweede Kamer respectievelijk de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

2 Indien de benoemde een gemachtigde heeft aangewezen, geschiedt de toezending of uitreiking aan die gemachtigde.

3 De voorzitter geeft tegelijkertijd schriftelijk kennis van de benoeming aan het vertegenwoordigend orgaan. Deze kennisgeving strekt de benoemde tot geloofsbrief.

Artikel V 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De benoemde draagt er zorg voor dat uiterlijk op de tiende of, bij een benoeming in een na de eerste samenkomst van het nieuw gekozen orgaan opengevallen plaats, de achtentwintigste dag na de dagtekening van de kennisgeving van benoeming het vertegenwoordigend orgaan van hem, onderscheidenlijk van de gemachtigde, bij brief mededeling ontvangt dat hij de benoeming aanneemt.

2 Is binnen die tijd de mededeling niet ontvangen, dan wordt hij geacht de benoeming niet aan te nemen.

3 De voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan deelt aan de voorzitter van het centraal stembureau onverwijld mede, dat de benoemde de benoeming heeft aangenomen, dan wel dat hij geacht wordt de benoeming niet aan te nemen.

4 Indien de benoemde de benoeming niet aanneemt, doet hij of zijn gemachtigde daarvan binnen de in het eerste lid bedoelde termijn bij brief mededeling aan de voorzitter van het centraal stembureau. Deze geeft hiervan kennis aan het vertegenwoordigend orgaan.

5 Zolang nog niet tot toelating van de benoemde is besloten, kan deze, onderscheidenlijk zijn gemachtigde, bij brief aan het vertegenwoordigend orgaan mededelen dat hij op de aanneming van de benoeming terugkomt. Hij wordt dan geacht de benoeming niet te hebben aangenomen. De voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan geeft van de ontvangst van deze mededeling onverwijld kennis aan de voorzitter van het centraal stembureau.

Artikel V 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
06-01-2014		**Wijziging**	**10-07-2013**	**Stb. 2013, 316**	**33555**	**28-11-2013**	**Stb. 2013, 494**	
29-06-2013		Wijziging	19-06-2013	Stb. 2013, 241	33586	19-06-2013	Stb. 2013, 241	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
17-07-1996		Wijziging	03-07-1996	Stb. 1996, 392	24664	03-07-1996	Stb. 1996, 392	
01-01-1994		Wijziging	11-11-1993	Stb. 1993, 610	22893	11-11-1993	Stb. 1993, 610	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Tegelijk met de mededeling dat hij zijn benoeming aanneemt, legt de benoemde, onderscheidenlijk zijn gemachtigde, aan het vertegenwoordigend orgaan een door hem ondertekende verklaring over, vermeldende alle openbare betrekkingen die de benoemde bekleedt.

2 Tenzij de benoemde op het tijdstip van benoeming reeds lid van het vertegenwoordigend orgaan was, legt hij tevens een gewaarmerkt afschrift van gegevens uit de basisregistratie personen over, waaruit zijn woonplaats, datum en plaats van de geboorte, alsmede, indien het betreft een benoeming tot lid van de Tweede of Eerste Kamer of provinciale staten, zijn Nederlanderschap blijken.

3 De gemachtigde van de benoemde die buiten Nederland woonplaats heeft, legt in plaats van het afschrift, bedoeld in het tweede lid, een uittreksel uit de geboorteregisters over, waaruit datum en plaats van de geboorte van de benoemde blijken, alsmede een bewijs van Nederlanderschap betreffende de benoemde.

4 Indien een tot lid van de gemeenteraad benoemde persoon geen onderdaan is van een lidstaat van de Europese Unie, legt hij een gewaarmerkt afschrift van gegevens uit de basisregistratie personen over, waaruit blijkt of hij voldoet aan de vereisten, bedoeld in artikel 10, tweede lid, van de Gemeentewet.

Artikel V 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het vertegenwoordigend orgaan waarvoor de verkiezing is geschied, onderzoekt de geloofsbrief onverwijld en beslist of de benoemde als lid van dat orgaan wordt toegelaten. Daarbij gaat het na, of de benoemde aan de vereisten voor het lidmaatschap voldoet en geen met het lidmaatschap onverenigbare betrekking vervult, en beslist het de geschillen welke met betrekking tot de geloofsbrief of de verkiezing zelf rijzen. Indien de benoemde voor de eerste samenkomst van het nieuw gekozen orgaan de voor het lidmaatschap vereiste leeftijd zal hebben bereikt, wordt daarmee bij het nemen van de beslissing rekening gehouden. De wijze waarop het onderzoek van de geloofsbrieven van de leden van de Tweede, onderscheidenlijk van de Eerste Kamer geschiedt, wordt geregeld in het reglement van orde van de desbetreffende kamer.

2 Het onderzoek van de geloofsbrief strekt zich niet uit tot de geldigheid van de kandidatenlijsten en van de lijstverbindingen.

3 Betreft het de toelating van degene die is benoemd in een tussentijds opengevallen plaats, dan strekt het onderzoek zich niet uit tot punten die het verloop van de verkiezing of de vaststelling van de uitslag betreffen.

4 Ten behoeve van het onderzoek, bedoeld in het eerste lid, kan het vertegenwoordigend orgaan tot een nieuwe opneming van stembiljetten, zowel uit alle als uit een of meer stembureaus of provincies, besluiten. De burgemeester of het centraal stembureau, voor zover die de desbetreffende stembiljetten onder zich heeft, onderscheidenlijk de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer, doet deze op verzoek van het vertegenwoordigend orgaan onverwijld naar dat orgaan overbrengen. Na ontvangst van de stembiljetten gaat het vertegenwoordigend orgaan onmiddellijk tot de opneming over. Het is bevoegd daartoe de verzegelde pakken te openen en de inhoud te vergelijken met de processen-verbaal van de stembureaus. Bij deze opneming zijn de artikelen N 5, N 8 en N 9 van overeenkomstige toepassing.

5 Ten behoeve van het onderzoek, bedoeld in het eerste lid, is het vertegenwoordigend orgaan tevens bevoegd de verzegelde pakken, bedoeld in artikel N 2, te openen. De burgemeester die de desbetreffende pakken onder zich heeft, doet deze op verzoek van het vertegenwoordigend orgaan onverwijld naar dat orgaan overbrengen. Na beëindiging van het onderzoek worden de bescheiden uit de geopende pakken opnieuw ingepakt en verzegeld op de in artikel N 2 voorgeschreven wijze.

Artikel V 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De ongeldigheid van de stemming in één of meer stembureaus of provincies of een onjuistheid in de vaststelling van de uitslag van de verkiezing staat niet in de weg aan de toelating van de leden, op wier verkiezing de ongeldigheid of onjuistheid geen invloed kan hebben gehad, en, in geval van ongeldigheid van de stemming, de nieuwe stemming geen invloed kan hebben.

Artikel V 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien het orgaan waarvoor de benoeming is geschied, besluit tot niet-toelating van één of meer leden wegens de ongeldigheid van de stemming in één of meer stembureaus of provincies geeft de voorzitter daarvan onverwijld kennis aan:

- **a.** Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, indien het betreft een verkiezing van de leden van de Tweede of Eerste Kamer;
- **b.** gedeputeerde staten, indien het betreft een verkiezing van de leden van de staten van een provincie;
- **c.** het dagelijks bestuur, indien het betreft een verkiezing van de leden van het algemeen bestuur;
- **d.** burgemeester en wethouders, indien het betreft een verkiezing van de leden van de gemeenteraad.

2 Uiterlijk op de dertigste dag nadat deze kennisgeving is ontvangen, vindt in de in het eerste lid bedoelde stembureaus, onderscheidenlijk provincies, een nieuwe stemming plaats en wordt de uitslag van de verkiezing opnieuw vastgesteld. De dag van de stemming wordt vastgesteld door:

- **a.** Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, indien het betreft een verkiezing van de leden van de Tweede of Eerste Kamer;
- **b.** gedeputeerde staten, indien het betreft een verkiezing van de leden van de staten van een provincie;
- **c.** het dagelijks bestuur, indien het betreft een verkiezing van de leden van het algemeen bestuur;
- **d.** burgemeester en wethouders, indien het betreft een verkiezing van de leden van de gemeenteraad.

3 Bij deze vaststelling blijft degene die reeds als lid is toegelaten, gekozen verklaard, ook indien mocht blijken dat dit ten onrechte is geschied. Tegenover hem valt dan af de kandidaat die, indien de toegelatene niet gekozen was verklaard, gekozen zou zijn.

Artikel V 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-01-2010		Wijziging	29-10-2009	Stb. 2009, 452	30569	16-11-2009	Stb. 2009, 483	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Aan de in artikel V 6, tweede lid, bedoelde stemming zijn de kiezers bevoegd deel te nemen wier namen voorkomen op de geldige stempassen, kiezerspassen, volmachtbewijzen, voor zover het de volmachtgever betreft, en briefstembewijzen, die zijn ingeleverd bij de ongeldig verklaarde stemming, met uitzondering van personen waarvan na de ongeldig verklaarde stemming blijkt dat zij ten onrechte als kiezer waren geregistreerd.

2 Indien de in artikel V 6, tweede lid, bedoelde stemming alle stembureaus in een gemeente betreft, zijn bevoegd deel te nemen aan de nieuwe stemming de personen die voor de ongeldig verklaarde stemming:

- **a.** in de gemeente terecht als kiezer waren geregistreerd of ten onrechte niet als kiezer waren geregistreerd, met uitzondering van personen:
  - – aan wie een kiezerspas is verstrekt die niet is ingeleverd bij de ongeldig verklaarde stemming in de gemeente;
  - – ten behoeve van wie een volmachtbewijs is verstrekt dat niet is ingeleverd bij de ongeldig verklaarde stemming in de gemeente; of
  - – aan wie een briefstembewijs is verstrekt.
- **b.** in een andere gemeente terecht als kiezer waren geregistreerd en voorkomen op de bij de ongeldig verklaarde stemming in de gemeente ingeleverde geldige kiezerspassen of volmachtbewijzen, voor zover het de volmachtgever betreft.

3 Het tweede lid is niet van toepassing op briefstembureaus.

Artikel V 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Indien het orgaan waarvoor de benoeming is geschied, heeft besloten om één of meer van de benoemde leden wegens de onjuistheid van de vaststelling van de uitslag van de verkiezing niet toe te laten, wordt daarvan door de voorzitter onverwijld kennis gegeven aan het centraal stembureau.

Artikel V 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Uiterlijk op de veertiende dag nadat de kennisgeving, bedoeld in artikel V 8, is ontvangen, houdt het centraal stembureau een openbare zitting en stelt het met inachtneming van de in artikel V 8 bedoelde beslissing de uitslag van de verkiezing voor zover nodig opnieuw vast, en maakt deze op de zitting bekend.

2 De artikelen P 20 en P 22 tot en met P 24 vinden overeenkomstige toepassing.

3 Het onderzoek van de geloofsbrief van de aldus nieuw gekozen verklaarde strekt zich niet uit tot punten, die het verloop van de verkiezing raken.

Artikel V 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
03-12-1993		**Wijziging**	**30-09-1993**	**Stb. 1993, 544**	**22972**	**11-11-1993**	**Stb. 1993, 607**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Indien het orgaan waarvoor de benoeming is geschied, heeft besloten de benoemde niet als lid toe te laten op de grond dat hij niet voldoet aan de vereisten voor het lidmaatschap, dat hij een met het lidmaatschap onverenigbare betrekking vervult of dat de benoemdverklaring van de voorzitter van het centraal stembureau in strijd is met het bepaalde in hoofdstuk W geeft de voorzitter van dat orgaan daarvan onverwijld kennis aan de voorzitter van het centraal stembureau.

Artikel V 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Het lidmaatschap van een tot lid van een vertegenwoordigend orgaan benoemde vangt aan zodra de beschikking omtrent zijn toelating aan de benoemde bekend is gemaakt.

§ 2. Bijzondere bepalingen betreffende het begin van het lidmaatschap van provinciale staten, het algemeen bestuur en de gemeenteraad

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel V 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
07-03-2002		Wijziging	28-02-2002	Stb. 2002, 111 samen met Stb. 2002, . 2001/705	27751	28-02-2002	Stb. 2002, 112	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De beslissing betreffende de toelating van de tot lid van provinciale staten, het algemeen bestuur onderscheidenlijk van de gemeenteraad benoemden wordt onverwijld genomen.

Artikel V 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1994		Wijziging	04-06-1992	Stb. 1992, 422	22061	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Elke beslissing betreffende de toelating van de benoemden tot lid van provinciale staten, het algemeen bestuur, onderscheidenlijk de gemeenteraad, wordt door de voorzitter van provinciale staten, de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap, onderscheidenlijk de voorzitter van de gemeenteraad, terstond aan de benoemde bekendgemaakt.

2 Aan de niet-toegelatene worden de redenen van de beslissing meegedeeld.

3 Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing, indien door het vertegenwoordigend orgaan, wegens herhaalde staking van stemmen of wegens staking van stemmen in een voltallige vergadering over een voorstel omtrent toelating geen beslissing is genomen.

Artikel V 14 [Vervallen per 07-03-2002]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking- treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
07-03-2002		**Vervallen**	**28-02-2002**	**Stb. 2002, 111 samen met Stb. 2002, . 2001/705**	**27751**	**28-02-2002**	**Stb. 2002, 112**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-01-1994		Nieuw	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1994		Vervallen	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel V 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-07-2014		Wijziging	29-01-2014	Stb. 2014, 63	33719	21-05-2014	Stb. 2014, 184	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien op het tijdstip van periodieke aftreding van de leden van provinciale staten, het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap, onderscheidenlijk van de gemeenteraad, niet de geloofsbrieven van meer dan de helft van het wettelijk voorgeschreven aantal leden is goedgekeurd, houden de leden van dat vertegenwoordigend orgaan zitting, totdat zulks is geschied. Gedurende deze tijd oefenen de bij de verkiezing gekozen leden hun functie niet uit.

2 Een plaats die openvalt na het tijdstip van periodieke aftreding, wordt vervuld op dezelfde wijze, als zou zijn geschied, indien zij voor dat tijdstip zou zijn opengevallen.

Artikel V 16 [Vervallen per 07-03-2002]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking- treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
07-03-2002		**Vervallen**	**28-02-2002**	**Stb. 2002, 111 samen met Stb. 2002, . 2001/705**	**27751**	**28-02-2002**	**Stb. 2002, 112**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Hoofdstuk W. De opvolging

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-10-2006		**Wijziging**	**07-09-2006**	**Stb. 2006, 418**	**30229**	**26-09-2006**	**Stb. 2006, 449**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel W 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
11-10-2006		Wijziging	07-09-2006	Stb. 2006, 418	30229	26-09-2006	Stb. 2006, 449	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 298	25221	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Wanneer, anders dan bij de vaststelling van de uitslag van een verkiezing, in een opengevallen plaats moet worden voorzien, verklaart de voorzitter van het centraal stembureau bij een met redenen omkleed besluit, uiterlijk op de veertiende dag nadat dit te zijner kennis is gekomen, benoemd de daarvoor in aanmerking komende kandidaat die in de volgorde, bedoeld in artikel P 19 dan wel artikel U 15, tweede lid, het hoogst is geplaatst op de lijst waarop degene die moet worden opgevolgd, is gekozen. Indien het lid in wiens plaats moet worden voorzien, ontslag heeft genomen met ingang van een bepaald tijdstip, vangt de termijn, bedoeld in de eerste volzin, aan op dat tijdstip.

2 Indien een plaats openvalt die door toepassing van artikel P 16, tweede lid, was vervuld, verklaart de voorzitter van het centraal stembureau, in afwijking van het eerste lid, benoemd de daarvoor in aanmerking komende kandidaat op de lijst waaraan ingevolge artikel P16, tweede lid , een zetel was onthouden.

3 Indien de lijst, bedoeld in het eerste lid, deel uitmaakt van een lijstengroep en op een of meer andere lijsten of stellen gelijkluidende lijsten van die groep kandidaten voorkomen die op de gezamenlijke lijsten waarop zij voorkomen, een aantal stemmen hebben verkregen groter dan 25% van de kiesdeler, doch die niet met toepassing van artikel P 15 zijn gekozen, verklaart de voorzitter van het centraal stembureau, in afwijking van het eerste lid, benoemd diegene van deze kandidaten op wie het grootste aantal stemmen is uitgebracht.

4 Indien het de opvolging van een lid van een gemeenteraad met minder dan negentien zetels betreft, wordt bij de toepassing van het derde lid de helft van de kiesdeler in aanmerking genomen in plaats van 25% van de kiesdeler.

5 Indien een plaats openvalt die door toepassing van het derde lid was vervuld en dat lid niet opnieuw moet worden toegepast, verklaart de voorzitter van het centraal stembureau benoemd de daarvoor in aanmerking komende kandidaat op de lijst waaraan ingevolge het derde lid een zetel was onthouden.

6 Bij ministeriële regeling wordt een model vastgesteld voor het besluit van de voorzitter van het centraal stembureau ter benoeming van een lid van een vertegenwoordigend orgaan, noodzakelijk geworden door:

- **a.** het niet-aannemen van de benoeming door een kandidaat;
- **b.** het niet-toelaten als lid van een kandidaat, of
- **c.** het openvallen van een plaats in dat orgaan.

Artikel W 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
11-10-2006		Wijziging	07-09-2006	Stb. 2006, 418	30229	26-09-2006	Stb. 2006, 449	
01-01-1994		Wijziging	15-12-1993	Stb. 1993, 667	23086	15-12-1993	Stb. 1993, 667	
		Wijziging	11-11-1993	Stb. 1993, 610	22893	11-11-1993	Stb. 1993, 610	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Bij de toepassing van artikel W 1 wordt buiten rekening gelaten de kandidaat:

- **a.** die is overleden;
- **b.** aan wie tijdelijk ontslag is verleend wegens zwangerschap en bevalling of ziekte;
- **c.** wiens vacature vervuld wordt;
- **d.** die in de vacature benoemd is verklaard, maar schriftelijk verklaard heeft of geacht wordt de benoeming niet aan te nemen, de in artikel V 3 genoemde stukken niet tijdig heeft ingezonden of bij besluit niet tot het vertegenwoordigend orgaan is toegelaten;
- **e.** die lid is van het vertegenwoordigend orgaan of als zodanig benoemd is verklaard, terwijl over zijn toelating als lid nog niet is beslist, tenzij hij is benoemd tot vervanger voor de plaats die is opengevallen als gevolg van een tijdelijk ontslag als bedoeld in paragraaf 3 van hoofdstuk X;
- **f.** van wie door de voorzitter van het centraal stembureau een schriftelijke verklaring is ontvangen dat hij niet voor benoeming in aanmerking wenst te komen;
- **g.** die lid was van het vertegenwoordigend orgaan, terwijl ook ten aanzien van deze kandidaat ter kennis van de voorzitter van het centraal stembureau is gekomen dat in zijn opengevallen plaats moet worden voorzien;
- **h.** die, indien het de verkiezing van provinciale staten, het algemeen bestuur onderscheidenlijk de gemeenteraad betreft, niet benoembaar is ingevolge het bepaalde in artikel 12 van de Provinciewet, artikel 31b van de Waterschapswet onderscheidenlijk artikel 11 van de Gemeentewet.

2 Een verklaring als bedoeld in het eerste lid, onder f, kan worden ingetrokken.

3 Bij ministeriële regeling wordt een model vastgesteld voor de verklaring, bedoeld in het eerste lid, onder f.

Artikel W 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-01-2011		Wijziging	18-11-2010	Stb. 2010, 790	32191	07-12-2010	Stb. 2010, 812	
11-10-2006		Wijziging	07-09-2006	Stb. 2006, 418	30229	26-09-2006	Stb. 2006, 449	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien bij de toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk geen kandidaat meer voor benoeming in aanmerking komt op de lijst waarop degene is gekozen die moet worden opgevolgd, en deze lijst tezamen met één of meer andere lijsten een lijstengroep, onderscheidenlijk een lijstencombinatie, vormt, gaat de zetel door toepassing van artikel P 13, onderscheidenlijk artikel U 13, over op één van die andere lijsten. De kandidaat van deze lijst die naar de volgorde, vastgesteld overeenkomstig artikel P 19, onderscheidenlijk artikel U 15, voor benoeming in aanmerking komt, wordt benoemd verklaard. Komt ook op deze lijst geen kandidaat meer voor benoeming in aanmerking, dan wordt de plaats aan een andere van de groep, onderscheidenlijk de combinatie, deel uitmakende lijst toegekend door verdere toepassing van het in dit lid bepaalde, en zo vervolgens.

2 Bij de toepassing van het eerste lid komen het eerst in aanmerking de lijsten die tezamen met de desbetreffende lijst een lijstengroep vormen en vervolgens de lijsten die met die lijst tot een lijstencombinatie zijn verbonden.

Artikel W 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
11-10-2006		Wijziging	07-09-2006	Stb. 2006, 418	30229	26-09-2006	Stb. 2006, 449	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Indien bij opvolging van leden van een vertegenwoordigend orgaan met minder dan dertien leden geen kandidaat meer voor benoeming in aanmerking komt op de lijst, waarop degene is gekozen die moet worden opgevolgd, of op de lijsten die met deze lijst een lijstengroep of lijstencombinatie vormen, wordt door toepassing van artikel P 10 beslist aan welke van de andere lijsten de plaats zal worden toegekend. De kandidaat die op de lijst waaraan de plaats wordt toegekend, naar de volgorde, vastgesteld overeenkomstig artikel P 19, voor benoeming in aanmerking komt, wordt benoemd verklaard.

2 Indien bij de toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk op geen van de lijsten een kandidaat meer voor benoeming in aanmerking komt, beslist het centraal stembureau dat geen opvolger kan worden benoemd. Bij ministeriële regeling wordt voor het besluit een model vastgesteld.

Artikel W 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Indien de toepassing van artikel W 3 of artikel W 4 tot een beslissing door het lot aanleiding geeft, zal de loting plaats hebben in een zitting van het centraal stembureau.

2 Op de in het eerste lid bedoelde zitting vinden de artikelen P 20 en P 22 overeenkomstige toepassing.

Artikel W 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Indien de voorzitter van een centraal stembureau op dezelfde dag kennis krijgt van het openvallen van meer dan één plaats in een vertegenwoordigend orgaan en als gevolg hiervan een kandidaat op meer dan één lijst benoemd zou moeten worden verklaard, wordt deze benoemd met overeenkomstige toepassing van artikel P 18.

Artikel W 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Iedere benoeming die met toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk geschiedt, wordt terstond bekendgemaakt in de Staatscourant of, indien het betreft de benoeming van een lid van provinciale staten, het algemeen bestuur of de gemeenteraad, op de in de provincie, het waterschap, onderscheidenlijk de gemeente, gebruikelijke wijze.

2 De voorzitter van het centraal stembureau doet een afschrift van het benoemingsbesluit toekomen aan het vertegenwoordigend orgaan.

Artikel W 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld betreffende de voorziening in opengevallen plaatsen in vertegenwoordigende organen.

Hoofdstuk X. Beëindiging van het lidmaatschap en tijdelijke vervanging als lid

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-10-2006		**Wijziging**	**07-09-2006**	**Stb. 2006, 418**	**30229**	**26-09-2006**	**Stb. 2006, 449**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 1. Algemene bepalingen inzake beëindiging van het lidmaatschap

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-10-2006		**Wijziging**	**07-09-2006**	**Stb. 2006, 418**	**30229**	**26-09-2006**	**Stb. 2006, 449**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel X 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

1 Zodra onherroepelijk is komen vast te staan dat een lid van een vertegenwoordigend orgaan een van de vereisten voor het lidmaatschap niet bezit of dat hij een met het lidmaatschap onverenigbare betrekking vervult, houdt hij op lid te zijn.

2 De voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan geeft hiervan onverwijld kennis aan de voorzitter van het centraal stembureau.

3 Een overeenkomstige kennisgeving vindt plaats, indien door het overlijden van een lid een plaats in het vertegenwoordigend orgaan is opengevallen.

Artikel X 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Een lid van een vertegenwoordigend orgaan, tot wiens toelating is besloten, kan te allen tijde zijn ontslag nemen. Ontslagneming met terugwerkende kracht is niet mogelijk.

2 Hij bericht dit schriftelijk aan de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan. Deze geeft hiervan onverwijld kennis aan de voorzitter van het centraal stembureau.

3 Op een ingediend ontslag kan niet worden teruggekomen.

§ 2. Bijzondere bepalingen inzake beëindiging van het lidmaatschap

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-10-2006		**Wijziging**	**07-09-2006**	**Stb. 2006, 418**	**30229**	**26-09-2006**	**Stb. 2006, 449**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel X 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Wanneer een lid van de Tweede of van de Eerste Kamer wordt benoemd in een ambt als bedoeld in artikel 57, tweede lid, van de Grondwet, houdt zijn lidmaatschap van de Kamer van rechtswege op.

2 Wanneer een lid van de Tweede of van de Eerste Kamer komt te verkeren in een van de gevallen, genoemd in het eerste lid van artikel X 1, anders dan op grond van het voorgaande lid, geeft hij hiervan kennis aan de kamer, met vermelding van de reden.

3 Indien de kennisgeving niet is gedaan en de voorzitter van de kamer van oordeel is, dat een lid van de kamer verkeert in een van de gevallen, genoemd in het eerste lid van artikel X 1, waarschuwt hij de belanghebbende schriftelijk.

4 Het staat deze vrij de zaak uiterlijk op de achtste dag na de dagtekening van de in het derde lid bedoelde waarschuwing aan het oordeel van de kamer te onderwerpen.

Artikel X 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Wanneer een lid van provinciale staten komt te verkeren in een van de gevallen, genoemd in het eerste lid van artikel X 1, geeft hij hiervan kennis aan de staten, met vermelding van de reden.

2 Indien de kennisgeving niet is gedaan en de voorzitter van provinciale staten van oordeel is, dat een lid van provinciale staten verkeert in een van de gevallen, genoemd in het eerste lid van artikel X 1, waarschuwt hij de belanghebbende schriftelijk.

3 Het staat deze vrij de zaak uiterlijk op de achtste dag na de dagtekening van de in het tweede lid bedoelde waarschuwing aan het oordeel van provinciale staten te onderwerpen.

Artikel X 4a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

1 Wanneer een lid van het algemeen bestuur komt te verkeren in een van de gevallen, genoemd in het eerste lid van artikel X 1, geeft hij hiervan kennis aan het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap, met vermelding van de reden.

2 Indien de kennisgeving niet is gedaan en de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap van oordeel is, dat een lid van het algemeen bestuur verkeert in een van de gevallen, genoemd in het eerste lid van artikel X 1, waarschuwt hij de belanghebbende schriftelijk.

3 Het staat deze vrij de zaak uiterlijk op de achtste dag na de dagtekening van de in het tweede lid bedoelde waarschuwing aan het oordeel van het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap te onderwerpen.

Artikel X 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Wanneer een lid van de gemeenteraad komt te verkeren in een van de gevallen, genoemd in het eerste lid van artikel X 1, geeft hij hiervan kennis aan de raad, met vermelding van de reden.

2 Indien de kennisgeving niet is gedaan en de voorzitter van de raad van oordeel is, dat een lid van de gemeenteraad verkeert in een van de gevallen, genoemd in het eerste lid van artikel X 1, waarschuwt hij de belanghebbende schriftelijk.

3 Het staat deze vrij de zaak uiterlijk op de achtste dag na de dagtekening van de in het tweede lid bedoelde waarschuwing aan het oordeel van de raad te onderwerpen.

Artikel X 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-07-2014		Wijziging	29-01-2014	Stb. 2014, 63	33719	21-05-2014	Stb. 2014, 184	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Leden van provinciale staten, het algemeen bestuur en van de gemeenteraad die hun ontslag hebben ingezonden, behouden, ook indien zij ontslag hebben genomen met ingang van een bepaald tijdstip, hun lidmaatschap, totdat de geloofsbrieven van hun opvolgers zijn goedgekeurd of totdat het centraal stembureau heeft beslist dat geen opvolger kan worden benoemd.

Artikel X 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-01-1994		Wijziging	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1994		Wijziging	15-12-1993	Stb. 1993, 667	23086	15-12-1993	Stb. 1993, 667	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het lid van provinciale staten dat in strijd met artikel 15 van de Provinciewet handelt, kan in zijn betrekking worden geschorst door de voorzitter van provinciale staten. De voorzitter onderwerpt de zaak aan het oordeel van provinciale staten in hun eerstvolgende vergadering.

2 Provinciale staten kunnen, na de geschorste in de gelegenheid te hebben gesteld zich mondeling te verdedigen, hem van zijn lidmaatschap vervallen verklaren. Indien zij daartoe geen aanleiding vinden, heffen zij de schorsing op.

3 Provinciale staten kunnen ook ambtshalve het lid dat in strijd met artikel 15 van de Provinciewet handelt, na hem in de gelegenheid te hebben gesteld zich mondeling te verdedigen, van zijn lidmaatschap vervallen verklaren.

4 Van de beslissing van provinciale staten, bedoeld in het tweede en derde lid, wordt terstond aan de belanghebbende mededeling gedaan.

5 De werking van een besluit, inhoudende de vervallenverklaring, wordt opgeschort totdat de beroepstermijn is verstreken of, indien beroep is ingesteld, op het beroep is beslist. Ingeval de vervallenverklaring ambtshalve heeft plaatsgevonden, is het lid van provinciale staten gedurende deze periode in zijn betrekking geschorst.

6 Indien een lid van provinciale staten op grond van dit artikel onherroepelijk van zijn lidmaatschap vervallen is verklaard, doet de commissaris van de Koning daarvan mededeling aan de voorzitter van het centraal stembureau.

Artikel X 7a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Nieuw**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	

1 Het lid van het algemeen bestuur dat in strijd met artikel 33, eerste lid, van de Waterschapswet handelt, kan in zijn betrekking worden geschorst door de voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap. De voorzitter onderwerpt de zaak aan het oordeel van het vertegenwoordigend orgaan in zijn eerstvolgende vergadering.

2 Het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap kan, na de geschorste in de gelegenheid te hebben gesteld zich mondeling te verdedigen, hem van zijn lidmaatschap vervallen verklaren. Indien hij daartoe geen aanleiding vindt, heft hij de schorsing op.

3 Het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap kan ook ambtshalve het lid dat in strijd met artikel 33, eerste lid, van de Waterschapswet handelt, na hem in de gelegenheid te hebben gesteld zich mondeling te verdedigen, van zijn lidmaatschap vervallen verklaren.

4 Van de beslissing van het vertegenwoordigend orgaan van het waterschap, bedoeld in het tweede en derde lid, wordt terstond aan de belanghebbende mededeling gedaan.

5 De werking van een besluit, inhoudende de vervallenverklaring, wordt opgeschort totdat de beroepstermijn is verstreken of, indien beroep is ingesteld, op het beroep is beslist. Ingeval de vervallenverklaring ambtshalve heeft plaatsgevonden, is het lid van het algemeen bestuur gedurende deze periode in zijn betrekking geschorst.

6 Indien een lid van het algemeen bestuur als bedoeld in het eerste lid op grond van dit artikel onherroepelijk van zijn lidmaatschap vervallen is verklaard, doet de voorzitter van het waterschap daarvan mededeling aan de voorzitter van het centraal stembureau.

Artikel X 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-01-1994		Wijziging	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-1994		Wijziging	11-11-1993	Stb. 1993, 610	22893	11-11-1993	Stb. 1993, 610	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Het lid van de gemeenteraad dat in strijd met artikel 15, eerste lid, van de Gemeentewet handelt, kan in zijn betrekking worden geschorst door de voorzitter van de gemeenteraad. De voorzitter onderwerpt de zaak aan het oordeel van de raad in zijn eerstvolgende vergadering.

2 De raad kan, na de geschorste in de gelegenheid te hebben gesteld zich mondeling te verdedigen, hem van zijn lidmaatschap vervallen verklaren. Indien hij daartoe geen aanleiding vindt, heft hij de schorsing op.

3 De raad kan ook ambtshalve het lid dat in strijd met artikel 15, eerste lid, van de Gemeentewet handelt, na hem in de gelegenheid te hebben gesteld zich mondeling te verdedigen, van zijn lidmaatschap vervallen verklaren.

4 Van de beslissing van de raad, bedoeld in het tweede en derde lid, wordt terstond aan de belanghebbende mededeling gedaan.

5 De werking van een besluit, inhoudende de vervallenverklaring, wordt opgeschort totdat de beroepstermijn is verstreken of, indien beroep is ingesteld, op het beroep is beslist. Ingeval de vervallenverklaring ambtshalve heeft plaatsgevonden, is het lid van de raad gedurende deze periode in zijn betrekking geschorst.

6 Indien een lid van de raad op grond van dit artikel onherroepelijk van zijn lidmaatschap vervallen is verklaard, doet de burgemeester daarvan mededeling aan de voorzitter van het centraal stembureau.

Artikel X 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-07-2014		**Wijziging**	**29-01-2014**	**Stb. 2014, 63**	**33719**	**21-05-2014**	**Stb. 2014, 184**	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
01-01-1994		Nieuw	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-01-1994		Vervallen	16-12-1993	Stb. 1993, 650	22495	23-12-1993	Stb. 1993, 693	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel D 9 is van overeenkomstige toepassing op een besluit als bedoeld in artikel X 4, derde lid, X 5, derde lid, X 7, vierde lid, X 7a, vierde lid, en X 8, vierde lid.

§ 3. Beëindiging van het lidmaatschap en vervanging wegens zwangerschap en bevalling of ziekte

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-10-2006		**Nieuw**	**07-09-2006**	**Stb. 2006, 418**	**30229**	**26-09-2006**	**Stb. 2006, 449**	

Artikel X 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-10-2006		**Nieuw**	**07-09-2006**	**Stb. 2006, 418**	**30229**	**26-09-2006**	**Stb. 2006, 449**	

1 De voorzitter van een vertegenwoordigend orgaan verleent aan een lid van dat orgaan dat is toegelaten op diens verzoek tijdelijk ontslag wegens zwangerschap en bevalling op de in het verzoek vermelde dag die ligt tussen ten hoogste zes en ten minste vier weken voor de vermoedelijke datum van de bevalling die blijkt uit een door het lid overgelegde verklaring van een arts of verloskundige. Aan het verzoek, bedoeld in de eerste volzin, wordt niet voldaan, indien het tijdstip waarop het verzoek wordt gedaan ligt binnen een periode van zestien weken voor het einde van de zittingsduur als bedoeld in hoofdstuk C.

2 De voorzitter van een vertegenwoordigend orgaan verleent aan een lid van dat orgaan op diens verzoek tijdelijk ontslag, indien het lid wegens ziekte niet in staat is het lidmaatschap uit te oefenen en blijkens de verklaring van een arts aannemelijk is dat hij de uitoefening van het lidmaatschap niet binnen acht weken zal kunnen hervatten. Het tijdelijk ontslag gaat in op de dag na de bekendmaking van de beslissing op het verzoek. Aan het verzoek, bedoeld in de eerste volzin, wordt niet voldaan, indien het tijdstip waarop het verzoek wordt gedaan ligt binnen een periode van zestien weken voor het einde van de zittingsduur als bedoeld in hoofdstuk C.

3 Het lidmaatschap van het lid aan wie tijdelijk ontslag als bedoeld in het eerste lid of tweede lid is verleend, herleeft van rechtswege met ingang van de dag waarop zestien weken zijn verstreken sinds de dag van ingang van het tijdelijk ontslag.

4 Aan een lid van een vertegenwoordigend orgaan wordt ten hoogste drie maal per zittingsperiode tijdelijk ontslag als bedoeld in het eerste of het tweede lid verleend.

Artikel X 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

11-10-2006		**Nieuw**	**07-09-2006**	**Stb. 2006, 418**	**30229**	**26-09-2006**	**Stb. 2006, 449**	

1 De voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan beslist op een verzoek tot tijdelijk ontslag als bedoeld in artikel X 10, eerste of tweede lid, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op de veertiende dag na indiening van het verzoek.

2 De beslissing op het verzoek tot tijdelijk ontslag geschiedt in overeenstemming met de verklaring van de arts of verloskundige, bedoeld in artikel X 10, eerste of tweede lid.

3 Een beslissing tot tijdelijk ontslag bevat de dag van ingang van het ontslag.

4 De voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan geeft van een beslissing tot tijdelijk ontslag onverwijld kennis aan de voorzitter van het centraal stembureau.

Artikel X 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-10-2006		**Nieuw**	**07-09-2006**	**Stb. 2006, 418**	**30229**	**26-09-2006**	**Stb. 2006, 449**	

1 De voorzitter van het centraal stembureau benoemt een vervanger voor de plaats die is opengevallen als gevolg van een tijdelijk ontslag als bedoeld in deze paragraaf. De hoofdstukken V en W zijn van toepassing, met dien verstande dat in afwijking van artikel V 2, eerste lid, de benoeming uiterlijk op de tiende dag na de dagtekening van de kennisgeving van benoeming wordt aangenomen.

2 Degene die als vervanger is benoemd, houdt op lid te zijn met ingang van de dag waarop zestien weken zijn verstreken sinds de dag van ingang van het tijdelijk ontslag, onverminderd de mogelijkheid dat het vervangende lidmaatschap ingevolge deze wet op een eerder tijdstip eindigt.

3 Indien de vervanger van het lid van een vertegenwoordigend orgaan aan wie tijdelijk ontslag is verleend wegens zwangerschap en bevalling of ziekte, voortijdig ontslag neemt, dan wel wordt benoemd tot lid van het vertegenwoordigend orgaan voor een plaats die is opengevallen anders dan als gevolg van een tijdelijk ontslag, benoemt de voorzitter van het centraal stembureau een nieuwe tijdelijke vervanger voor de resterende periode van het tijdelijk ontslag.

4 Artikel X 6 is niet van toepassing op een vervanger.

Afdeling V. De verkiezing van de leden van het Europees Parlement

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Hoofdstuk Y. De verkiezing van de leden van het Europees Parlement

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 1. Begripsbepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Vervallen**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel Y 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

In deze afdeling wordt verstaan onder:

a. de Akte: de Akte betreffende de rechtstreekse verkiezing van de leden van het Europees Parlement (Brussel, 20 september 1976, *Trb.* 1976, 175);

b. lid van het Europees Parlement: een in Nederland gekozen lid van het Europees Parlement.

§ 2. De verkiezing

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel Y 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De leden van het Europees Parlement worden, voor zover deze afdeling niet anders bepaalt, gekozen met overeenkomstige toepassing van de bij of krachtens afdeling II gestelde bepalingen inzake de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, met inachtneming van de Akte.

Artikel Y 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
29-06-2013		Wijziging	19-06-2013	Stb. 2013, 241	33586	19-06-2013	Stb. 2013, 241	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
21-11-2008		Wijziging	30-10-2008	Stb. 2008, 475	31392	30-10-2008	Stb. 2008, 475	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
22-01-1999	t/m 01-01-1999	Wijziging	24-12-1998	Stb. 1999, 14	26052	24-12-1998	Stb. 1999, 14	
04-02-1994		Wijziging	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De leden van het Europees Parlement worden gekozen door:

a. degenen die op de dag van de kandidaatstelling Nederlander zijn en op de dag van de stemming de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt en niet zijn uitgesloten van het kiesrecht;

b. de niet-Nederlanders die onderdanen zijn van andere lidstaten van de Europese Unie, mits zij:

1°. op de dag van de kandidaatstelling hun werkelijke woonplaats hebben in het Europese deel van Nederland,

2°. op de dag van de stemming de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, en

3°. niet zijn uitgesloten van het kiesrecht, hetzij in Nederland, hetzij in de lidstaat waarvan zij onderdaan zijn.

Artikel Y 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
29-06-2013		Wijziging	19-06-2013	Stb. 2013, 241	33586	19-06-2013	Stb. 2013, 241	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		Wijziging	27-11-2003	Stb. 2003, 514	28991	27-01-2004	Stb. 2004, 59	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	
04-02-1994		Vervallen	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Lid van het Europees Parlement kunnen zijn:

a. zij die voldoen aan de vereisten die in artikel 56 van de Grondwet voor het lidmaatschap van de Staten-Generaal worden gesteld;

b. de niet-Nederlanders die onderdanen zijn van andere lidstaten van de Europese Unie, mits zij:

1°. hun werkelijke woonplaats hebben in het Europese deel van Nederland,

2°. de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, en

3°. niet zijn uitgesloten van het recht om gekozen te worden, hetzij in Nederland, hetzij in de lidstaat waarvan zij onderdaan zijn.

Artikel Y 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De leden van het Europees Parlement worden gekozen voor een periode van vijf jaren, behoudens de mogelijkheid van een verlenging of verkorting van deze periode als gevolg van een verschuiving van de verkiezingsperiode ingevolge artikel 5, tweede lid, tweede volzin, van de Akte.

2 Deze periode begint bij de opening van de eerste zitting na iedere verkiezing.

Artikel Y 5a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
21-11-2008		Nieuw	30-10-2008	Stb. 2008, 475	31392	30-10-2008	Stb. 2008, 475	

1 In artikel D 3a, eerste lid, wordt in plaats van «personen, bedoeld in artikel B 1, tweede lid, » gelezen: personen, bedoeld in artikel Y 3, onderdeel a, die hun werkelijke woonplaats hebben in Aruba, Curaçao of Sint Maarten.

2 Opname in de bestanden, bedoeld in artikel Y 2 juncto artikel D 3c, eerste en tweede lid, geschiedt tevens indien een persoon kiesgerechtigd is voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement en heeft verzocht tot registratie van zijn kiesgerechtigdheid voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer.

Artikel Y 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
17-10-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
29-06-2013		Wijziging	19-06-2013	Stb. 2013, 241	33586	19-06-2013	Stb. 2013, 241	
01-03-2004		Wijziging	27-11-2003	Stb. 2003, 514	28991	27-01-2004	Stb. 2004, 59	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	
04-02-1994		Vervallen	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Nederlanders die werkelijke woonplaats hebben in een andere lidstaat, kunnen in Nederland slechts als kiezer voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement worden geregistreerd, als zij hebben verklaard niet tevens in die andere lidstaat aan de verkiezing te zullen deelnemen.

2 De in het eerste lid bedoelde verklaring wordt gelijktijdig ingediend met het in artikel D 3, eerste lid, bedoelde verzoek. Zij maakt deel uit van het in artikel D 3b, zesde lid, bedoelde formulier. Bij ministeriële regeling wordt de formulering van de verklaring vastgesteld.

3 Burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage wijzen een verzoek als bedoeld in artikel D 3, eerste lid, af indien zij van de desbetreffende lidstaat bericht hebben ontvangen dat de verzoeker in die lidstaat als kiezer is geregistreerd.

Artikel Y 7 [Vervallen per 22-01-1999]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
22-01-1999	**t/m 01-01-1999**	**Vervallen**	**24-12-1998**	**Stb. 1999, 14**	**26052**	**24-12-1998**	**Stb. 1999, 14**	
04-02-1994		Wijziging	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel Y 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-03-2004		Wijziging	27-11-2003	Stb. 2003, 514	28991	27-01-2004	Stb. 2004, 59	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 De stemming voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement vindt plaats op de donderdag, gelegen in de daarvoor ingevolge artikel 11, eerste en tweede lid, van de Akte bepaalde periode.

2 De kandidaatstelling vindt plaats op de vierenveertigste dag voor de stemming.

Artikel Y 9 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel Y 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-03-2004		Wijziging	27-11-2003	Stb. 2003, 514	28991	27-01-2004	Stb. 2004, 59	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Behalve op de in artikel G 1, vierde lid, genoemde gronden wordt op een verzoek om registratie van de aanduiding van een politieke groepering ten behoeve van de verkiezing van de leden van het Europees Parlement afwijzend beschikt, indien de aanduiding geheel of in hoofdzaak overeenstemt met een aanduiding van een andere politieke groepering die reeds ten behoeve van de verkiezing van de

leden van de Tweede Kamer is geregistreerd, of met een aanduiding waarvoor reeds eerder ten behoeve van die verkiezing een registratieverzoek is ontvangen, en daardoor verwarring te duchten is.

Artikel Y 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
03-12-1993		**Wijziging**	**30-09-1993**	**Stb. 1993, 544**	**22972**	**11-11-1993**	**Stb. 1993, 607**	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel G 1, achtste lid, blijft buiten toepassing.

Artikel Y 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Voor de overeenkomstige toepassing van de hoofdstukken H en I geldt Nederland als één kieskring. Artikel H 10a blijft buiten toepassing.

Artikel Y 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
29-06-2013		Wijziging	19-06-2013	Stb. 2013, 241	33586	19-06-2013	Stb. 2013, 241	
01-03-2004		Wijziging	27-11-2003	Stb. 2003, 514	28991	27-01-2004	Stb. 2004, 59	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

1 Bij de lijst wordt van iedere daarop voorkomende kandidaat een schriftelijke verklaring overgelegd dat hij niet in een andere lidstaat kandidaat voor het lidmaatschap van het Europees Parlement zal zijn.

2 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer de formulieren voor de in het eerste lid bedoelde verklaring, kosteloos, voor de kiezers verkrijgbaar zijn. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

Artikel Y 14 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Y 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

In aanvulling op artikel I 2, eerste lid, wordt het ontbreken van de verklaring, bedoeld in artikel Y 13, eerste lid, tevens als verzuim aangemerkt.

Artikel Y 16 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
~~01-04-2011~~		~~Wijziging~~	~~13-12-2010~~	~~Stb. 2011, 4~~	~~32456~~	~~11-02-2011~~	~~Stb. 2011, 79~~	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Y 17

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	

Het centraal stembureau schrapt van de lijst in de eerste plaats de naam van de kandidaat van wie de verklaring, bedoeld in artikel Y 13, eerste lid, niet is overgelegd.

Artikel Y 18 [Vervallen per 01-12-2013]

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Y 19 [Vervallen per 01-12-2013]

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Y 20 [Vervallen per 01-03-2004]

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-03-2004		**Vervallen**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Y 21 [Vervallen per 01-03-2004]

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-03-2004		**Vervallen**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Y 22 [Vervallen per 01-12-2013]

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
01-03-2004		Wijziging	27-11-2003	Stb. 2003, 514	28991	27-01-2004	Stb. 2004, 59	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Y 22a

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		Opmerking
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	
01-12-2013		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

De stemming geschiedt in elke kieskring over de kandidaten wier namen voorkomen op de voor het gehele land geldig verklaarde kandidatenlijsten.

Artikel Y 22b

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

De artikelen N 12, eerste lid, tweede zin, en O 4, eerste lid, blijven buiten toepassing tot de sluiting van de stembussen in de lidstaat waar de kiezers het laatst hun stem uitbrengen tijdens de in de Akte bedoelde stemmingsperiode.

Artikel Y 23

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Waar in de artikelen O 5 en P 24 sprake is van het orgaan waarvoor de verkiezing plaatsvindt, onderscheidenlijk plaats heeft gevonden, treedt daarvoor de Tweede Kamer in de plaats.

Artikel Y 23a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-1997		**Nieuw**	**02-07-1997**	**Stb. 1997, 298**	**25221**	**12-11-1997**	**Stb. 1997, 590**	

Voor de toepassing van de artikelen P 15 en P 19, tweede lid, wordt voor «25% van de kiesdeler» gelezen: 10% van de kiesdeler.

Artikel Y 24

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen voor zover nodig voorschriften worden gegeven die afwijken van krachtens afdeling II bij algemene maatregel van bestuur gestelde bepalingen.

§ 3. Het begin van en de veranderingen in het lidmaatschap

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel Y 25

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

1 De Tweede Kamer onderzoekt zo spoedig mogelijk of de benoemde op grond van de nationale bepalingen als lid van het Europees Parlement kan worden toegelaten.

2 De artikelen V 1 tot en met V 10 zijn daarbij van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat waar in deze artikelen sprake is van het vertegenwoordigend orgaan of het orgaan waarvoor de benoeming is geschied, daarvoor de Tweede Kamer in de plaats treedt.

Artikel Y 26

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

De voorzitter van de Tweede Kamer geeft van de uitkomst van het onderzoek onverwijld kennis aan de voorzitter van het Europees Parlement en aan de benoemde. Indien de Tweede Kamer heeft besloten dat de benoemde op grond van de nationale bepalingen als lid van het Europees Parlement kan worden toegelaten, zendt de voorzitter van de Tweede Kamer aan de voorzitter van het Europees Parlement tevens de geloofsbrief van de benoemde toe.

Artikel Y 27

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-1997		**Wijziging**	**02-07-1997**	**Stb. 1997, 298**	**25221**	**12-11-1997**	**Stb. 1997, 590**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Wanneer, anders dan bij de vaststelling van de uitslag van een verkiezing, in een opengevallen plaats moet worden voorzien, geschiedt dit met overeenkomstige toepassing van hoofdstuk W, met dien verstande dat voor de toepassing van artikel W 1, derde lid, voor «25% van de kiesdeler» wordt gelezen: 10% van de kiesdeler.

Artikel Y 28

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Zodra onherroepelijk is komen vast te staan dat een lid van het Europees Parlement een van de in artikel Y 4 bedoelde vereisten voor het lidmaatschap niet bezit of een ingevolge de nationale bepalingen met het lidmaatschap onverenigbare betrekking vervult, houdt hij op lid te zijn. De voorzitter van de Tweede Kamer geeft hiervan onverwijld kennis aan de voorzitter van het Europees Parlement en aan de voorzitter van het centraal stembureau.

Artikel Y 29

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

1 Wanneer een lid van het Europees Parlement komt te verkeren in een van de gevallen, genoemd in artikel Y 28, geeft hij hiervan kennis aan de voorzitter van de Tweede Kamer, met vermelding van de reden.

2 Indien de kennisgeving niet is gedaan en de voorzitter van de Tweede Kamer van oordeel is dat een lid van het Europees Parlement verkeert in een van de gevallen, genoemd in artikel Y 28, waarschuwt hij de belanghebbende schriftelijk.

3 Het staat deze vrij de zaak uiterlijk op de achtste dag na de dagtekening van de in het tweede lid bedoelde waarschuwing aan het oordeel van de Tweede Kamer te onderwerpen.

Artikel Y 30

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Indien de voorzitter van de Tweede Kamer een bericht ontvangt van de voorzitter van het Europees Parlement dat het lidmaatschap van een lid van het Europees Parlement is beëindigd wegens ontslag, overlijden of het vervullen van een ingevolge de Akte onverenigbare functie, geeft hij hiervan onverwijld kennis aan de voorzitter van het centraal stembureau.

Artikel Y 30a [Treedt in werking op een nader te bepalen tijdstip]

Dit onderdeel is (nog) niet in werking getreden; zie het overzicht van wijzigingen

Artikel Y 30b [Treedt in werking op een nader te bepalen tijdstip]

Dit onderdeel is (nog) niet in werking getreden; zie het overzicht van wijzigingen

§ 4. Bijzondere bepalingen betreffende deelneming aan de verkiezingen door niet-Nederlanders die onderdanen zijn van andere lidstaten van de Europese Unie

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel Y 31

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-06-2013		**Wijziging**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	**33586**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	
04-02-1994		Wijziging	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

De kiesgerechtigde niet-Nederlander die onderdaan is van een andere lidstaat van de Europese Unie die zijn werkelijke woonplaats in het Europese deel van Nederland heeft, neemt aan de verkiezing deel hetzij in het Europese deel van Nederland, hetzij in de lidstaat waarvan hij onderdaan is.

Artikel Y 32

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
06-01-2014		Wijziging	10-07-2013	Stb. 2013, 316	33555	28-11-2013	Stb. 2013, 494	
29-06-2013		Wijziging	19-06-2013	Stb. 2013, 241	33586	19-06-2013	Stb. 2013, 241	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-12-2008		Wijziging	25-09-2008	Stb. 2008, 405	31115	12-11-2008	Stb. 2008, 481	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
22-01-1999	t/m 01-01-1999	Wijziging	24-12-1998	Stb. 1999, 14	26052	24-12-1998	Stb. 1999, 14	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	

1 Burgemeester en wethouders registreren de kiesgerechtigdheid van de in artikel Y 3, onder b, bedoelde personen die ingezetene zijn van de gemeente, indien zij daartoe een schriftelijk verzoek hebben ingediend.

2 Bij het verzoek vermeldt verzoeker zijn adres van verblijf en, voor zover van toepassing, de plaats in de lidstaat waarvan hij onderdaan is, waar hij het laatst als kiezer was geregistreerd. Bij het verzoek legt verzoeker een kopie over van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht. Voorts verklaart hij dat hij in de lidstaat waarvan hij onderdaan is, niet van het kiesrecht is uitgesloten en dat hij het kiesrecht uitsluitend in Nederland zal uitoefenen.

3 Verzoeken die worden ontvangen na de dag van de kandidaatstelling blijven voor de daaropvolgende verkiezing buiten beschouwing.

4 Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld waar en wanneer het formulier voor het verzoek, kosteloos, voor de kiezers verkrijgbaar is. Van het formulier maken de verklaringen, bedoeld in het tweede lid, deel uit. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

5 Burgemeester en wethouders zenden aan de niet-Nederlander, die de nationaliteit van een andere lidstaat van de Europese Unie heeft, en die zich van buiten het Europese deel van Nederland vestigt in de gemeente, een formulier toe waarmee hij registratie van zijn kiesgerechtigdheid kan verzoeken.

6 Burgemeester en wethouders beslissen op het verzoek uiterlijk op de zevende dag nadat zij het verzoek hebben ontvangen en maken de beslissing onverwijld aan de verzoeker bekend.

7 Indien burgemeester en wethouders van een andere lidstaat bericht hebben ontvangen dat een niet-Nederlander die onderdaan is van die lidstaat aldaar van het kiesrecht is uitgesloten, registreren zij de kiesgerechtigdheid van betrokkene niet.

8 Nadat het verzoek om registratie is ingewilligd, delen burgemeester en wethouders aan de door de desbetreffende lidstaat aangewezen autoriteit mede, dat betrokkene in Nederland als kiezer is geregistreerd. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de wijze en het tijdstip waarop deze mededeling dient te geschieden.

9 Ten minste zes weken voor de kandidaatstelling brengt de burgemeester de mogelijkheid van registratie voor niet-Nederlanders die onderdanen zijn van andere lidstaten ter openbare kennis.

10 Artikel D 9 is van overeenkomstige toepassing op een beschikking als bedoeld in dit artikel.

Artikel Y 33

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
06-01-2014		**Wijziging**	**10-07-2013**	**Stb. 2013, 316**	**33555**	**28-11-2013**	**Stb. 2013, 494**	
29-06-2013		Wijziging	19-06-2013	Stb. 2013, 241	33586	19-06-2013	Stb. 2013, 241	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
22-01-1999	t/m 01-01-1999	Wijziging	24-12-1998	Stb. 1999, 14	26052	24-12-1998	Stb. 1999, 14	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	

1 De kiesgerechtigdheid van de niet-Nederlander die onderdaan is van een andere lidstaat blijft geregistreerd zolang betrokkene ingezetene is van een Nederlandse gemeente of totdat de registratie van de kiesgerechtigdheid van betrokkene is geschrapt.

2 Burgemeester en wethouders schrappen de registratie van de kiesgerechtigdheid van de als kiezer geregistreerde niet-Nederlander die onderdaan is van een andere lidstaat:

a. op verzoek van betrokkene;

b. indien aan hen omstandigheden bekend worden op grond waarvan de desbetreffende persoon niet als kiezer behoort te zijn geregistreerd.

3 Burgemeester en wethouders doen van een schrapping van de registratie van de kiesgerechtigdheid onverwijld mededeling aan betrokkene en aan de door de desbetreffende lidstaat aangewezen autoriteit waarvan betrokkene onderdaan is.

4 Artikel D 9 is van overeenkomstige toepassing op een beschikking als bedoeld in dit artikel.

Artikel Y 33a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-12-2001		**Nieuw**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	**27673**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	

Burgemeester en wethouders schrappen de registratie van de kiesgerechtigdheid als bedoeld in artikel Y 32, eerste lid, indien betrokkene het Nederlanderschap verkrijgt.

Artikel Y 34

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
29-06-2013		Wijziging	19-06-2013	Stb. 2013, 241	33586	19-06-2013	Stb. 2013, 241	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	

In de in artikel H 1 bedoelde openbare kennisgeving wordt tevens melding gemaakt van de mogelijkheid van kandidaatstelling van niet-Nederlanders die onderdanen zijn van andere lidstaten.

Artikel Y 35

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-06-2013		**Wijziging**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	**33586**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
22-01-1999	t/m 01-01-1999	Wijziging	24-12-1998	Stb. 1999, 14	26052	24-12-1998	Stb. 1999, 14	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	

1 Bij de lijst wordt van iedere daarop voorkomende kandidaat die onderdaan is van een andere lidstaat en niet tevens de Nederlandse nationaliteit heeft een schriftelijke verklaring van de kandidaat overgelegd dat hij in die lidstaat niet is uitgesloten van het recht om te worden gekozen. De kandidaat vermeldt op deze verklaring tevens zijn nationaliteit, geboortedatum, geboorteplaats en zijn laatste adres in die lidstaat.

2 De formulieren voor de verklaring zijn kosteloos voor de kiezers verkrijgbaar op dezelfde wijze en gedurende dezelfde termijn als de formulieren, bedoeld in artikel Y 13, tweede lid. Bij ministeriële regeling wordt voor het formulier een model vastgesteld.

3 In aanvulling op artikel I 2, eerste lid, wordt het ontbreken van de verklaring, bedoeld in het eerste lid, tevens als verzuim aangemerkt.

Artikel Y 35a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-06-2013		**Wijziging**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	**33586**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	
22-01-1999	t/m 01-01-1999	Nieuw	24-12-1998	Stb. 1999, 14	26052	24-12-1998	Stb. 1999, 14	

Het centraal stembureau schrapt van de lijst de kandidaat van wie de verklaring, bedoeld in artikel Y 35, eerste lid, niet is overgelegd.

Artikel Y 35b

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-06-2013		**Nieuw**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	**33586**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	

1 Het centraal stembureau zendt de verklaring, bedoeld in artikel Y 35, eerste lid, onverwijld aan de daartoe aangewezen autoriteit in de andere lidstaat.

2 Het centraal stembureau verzoekt de in het eerste lid bedoelde autoriteit voor aanvang van de zitting, bedoeld in artikel I 4, schriftelijk te verklaren of de kandidaat op wie de verklaring, bedoeld in artikel Y 35, eerste lid, betrekking heeft in die lidstaat is uitgesloten van het recht om te worden gekozen.

Artikel Y 35c

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-06-2013		**Nieuw**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	**33586**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	

1 Het centraal stembureau schrapt van de lijst de kandidaat die blijkens een verklaring als bedoeld in artikel Y 35b, tweede lid, in een andere lidstaat is uitgesloten van het recht om te worden gekozen, indien deze verklaring is ontvangen voor aanvang van de zitting, bedoeld in artikel I 4.

2 Indien het centraal stembureau na het tijdstip, bedoeld in het eerste lid, een verklaring als bedoeld in artikel Y 35b, tweede lid, ontvangt dat een kandidaat in de lidstaat waarvan hij onderdaan is, is uitgesloten van het recht om te worden gekozen, zendt het centraal stembureau de verklaring:

- **a.** gelijktijdig met de kennisgeving, bedoeld in artikel V 1, derde lid, aan de Tweede Kamer, indien de kandidaat benoemd wordt tot lid van het Europees Parlement;
- **b.** onverwijld aan de Tweede Kamer, indien de kandidaat lid is van het Europees Parlement.

Artikel Y 36

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	

Het centraal stembureau stelt door tussenkomst van Onze Minister van Buitenlandse Zaken de andere lidstaten in kennis van de namen van hun onderdanen, die niet tevens de Nederlandse nationaliteit hebben en die op de geldige kandidatenlijsten voorkomen.

Artikel Y 37 [Vervallen per 22-01-1999]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
22-01-1999	**t/m 01-01-1999**	**Vervallen**	**24-12-1998**	**Stb. 1999, 14**	**26052**	**24-12-1998**	**Stb. 1999, 14**	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	

Artikel Y 38

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-06-2013		**Wijziging**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	**33586**	**19-06-2013**	**Stb. 2013, 241**	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	

1 Indien de autoriteit, bedoeld in artikel Y 35b, eerste lid, het centraal stembureau verzoekt te verklaren of een kandidaat in Nederland is uitgesloten van het recht om te worden gekozen, verzoekt het centraal stembureau Onze Minister van Veiligheid en

Justitie een dergelijke verklaring te verstrekken. De verklaring wordt onverwijld verstrekt.

2 Het centraal stembureau geleidt de verklaring van Onze Minister van Veiligheid en Justitie onverwijld door naar de in het eerste lid bedoelde autoriteit.

§ 5. Slotbepaling

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
04-02-1994		**Wijziging**	**26-01-1994**	**Stb. 1994, 58**	**23537**	**26-01-1994**	**Stb. 1994, 58**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel Y 39

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-03-2004		**Wijziging**	**27-11-2003**	**Stb. 2003, 514**	**28991**	**27-01-2004**	**Stb. 2004, 59**	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	

Bij ministeriële regeling kunnen krachtens de afdelingen II en IV vastgestelde modellen die ingevolge bepalingen van deze afdeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement, voor deze verkiezing nader worden vastgesteld.

Afdeling Va. De verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de eilandsraden, van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en van het Europees Parlement in Bonaire, Sint Eustatius en Saba

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Hoofdstuk Ya. De verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de eilandsraden, van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en van het Europees Parlement in Bonaire, Sint Eustatius en Saba

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

§ 1. Algemene bepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Artikel Ya 1

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Deze wet en de daarop berustende bepalingen is mede van toepassing in Bonaire, Sint Eustatius en Saba, met inachtneming van het in deze afdeling bepaalde.

Artikel Ya 2

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

In deze afdeling en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. openbaar lichaam: openbaar lichaam Bonaire, Sint Eustatius of Saba;

b. het Gemeenschappelijk Hof: het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Artikel Ya 3

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 Voor de toepassing van de bij of krachtens deze wet gestelde bepalingen in Bonaire, Sint Eustatius en Saba wordt, voor zover deze afdeling niet anders bepaalt, telkens in die bepalingen gelezen in plaats van:

- **a.** «de gemeente»: het openbaar lichaam;
- **b.** «de burgemeester»: de gezaghebber;
- **c.** «burgemeester en wethouders»: het bestuurscollege;
- **d.** «de gemeenteraad»: de eilandsraad;
- **e.** «gemeentehuis»: het bestuurskantoor;
- **f.** «artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht»: artikel 2 van de Wet op de identificatieplicht BES.

2 Indien uitsluitend de gemeente, de burgemeester of burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage wordt bedoeld, geldt het eerste lid, onder a tot en met c, niet.

Artikel Ya 3a [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

§ 2. De verkiezing van de leden van de Tweede Kamer

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Artikel Ya 4

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Op de dag van de kandidaatstelling kunnen tevens bij een gezaghebber, van negen tot zeventien uur, kandidatenlijsten worden ingeleverd.

Artikel Ya 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 De verklaringen of bewijzen die moeten worden overgelegd bij een kandidatenlijst, die is ingeleverd bij een gezaghebber of het centraal stembureau, kunnen tevens afzonderlijk worden ingeleverd op de dag van kandidaatstelling, van negen tot zeventien uur, bij een gezaghebber of het centraal stembureau.

2 De inlevering geschiedt door de degene die de kandidatenlijst heeft ingeleverd of een persoon die, blijkens de kandidatenlijst, bevoegd is tot het herstel van verzuimen.

3 De inleveraar identificeert zich bij een gezaghebber dan wel het centraal stembureau met een document als bedoeld in artikel 2 van de Wet op de identificatieplicht BES, respectievelijk een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht.

4 Degene die verklaringen of bewijzen afzonderlijk inlevert, ontvangt daarvan een bewijs.

Artikel Ya 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

De gemeenschappelijke verklaring, bedoeld in artikel I 10, kan tevens worden ingeleverd bij de gezaghebber, op de dag van de kandidaatstelling, van negen tot zeventien uur.

Artikel Ya 7

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 De gezaghebber beoordeelt de authenticiteit van de stukken die bij hem worden ingeleverd en legt zijn bevindingen vast in een begeleidingsverklaring. Bij ministeriële regeling wordt voor de begeleidingsverklaring een model vastgesteld.

2 De gezaghebber brengt terstond langs elektronische weg de begeleidingsverklaring en de stukken ter kennis van het centraal stembureau.

3 De gezaghebber maakt van de begeleidingsverklaring en de stukken gewaarmerkte afschriften. Hij vernietigt deze afschriften onverwijld nadat de beslissing van het centraal stembureau over de geldigheid van de lijsten onherroepelijk is geworden. Van de vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

4 De gezaghebber doet de stukken in een pak, dat hij verzegelt. Het verzegelde pak wordt zo spoedig mogelijk per post naar het centraal stembureau overgebracht.

Artikel Ya 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 Indien het centraal stembureau een of meer verzuimen heeft geconstateerd bij een lijst die in een openbaar lichaam is ingeleverd, geeft het onverwijld langs elektronische weg kennis hiervan aan de gezaghebber van dat openbaar lichaam.

2 De gezaghebber geeft van de verzuimen onverwijld bij aangetekende brief of tegen gedagtekend ontvangstbewijs kennis aan degene die de lijst heeft ingeleverd.

Artikel Ya 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Een herstelbaar verzuim kan tevens uiterlijk de eerste werkdag vóór de dag, bedoeld in artikel I 4, worden hersteld bij een gezaghebber van negen tot zeventien uur. Artikel Ya 7 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel Ya 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 Het centraal stembureau verzendt afschriften van de kandidatenlijsten die voor kieskring 20 (Bonaire) zijn ingeleverd en, indien vereist, verklaringen van ondersteuning, onverwijld na het onderzoek van de lijsten langs elektronische weg naar de gezaghebbers.

2 De gezaghebbers leggen de stukken op het bestuurskantoor voor een ieder ter inzage, zodra deze zijn ontvangen.

3 De gezaghebbers vernietigen de stukken onverwijld nadat over de toelating van de gekozenen is beslist. Van de vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel Ya 10a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Nieuw**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	

1 Artikel I 5, aanhef en onder a, is niet van toepassing indien een lijst op de dag van de kandidaatstelling tussen negen en zeventien uur bij een gezaghebber is ingeleverd.

2 Een verklaring of bewijs dat afzonderlijk wordt ingeleverd, is niet geldig indien deze niet overeenkomstig artikel Ya 5, eerste tot en met derde lid, is ingeleverd.

Artikel Ya 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

De gezaghebbers van Sint Eustatius en Saba dragen er tevens zorg voor dat de in artikel N 12, eerste lid, genoemde processen-verbaal en de opgave van de door hen vastgestelde aantallen stemmen langs elektronische weg onverwijld na de vaststelling ter kennis worden gebracht van de voorzitter van het hoofdstembureau.

Artikel Ya 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 De voorzitter van het hoofdstembureau van kieskring 20 (Bonaire) draagt er tevens zorg voor dat het proces-verbaal, bedoeld in artikel O 3, langs elektronische weg terstond nadat de leden het proces-verbaal hebben getekend, ter kennis wordt gebracht van het centraal stembureau.

2 De voorzitter van het hoofdstembureau draagt er ten slotte zorg voor dat de stukken genoemd in artikel O 5, eerste lid, tevens langs elektronische weg terstond ter kennis worden gebracht van de Tweede Kamer.

§ 3. De verkiezing van de leden van de eilandsraad, het begin van en de veranderingen in het lidmaatschap van de eilandsraad en de beëindiging van het lidmaatschap en tijdelijke vervanging als lid

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Artikel Ya 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

De bij of krachtens deze wet gestelde bepalingen betreffende de verkiezing van de leden van de gemeenteraden, betreffende het begin van en de veranderingen in het lidmaatschap van de gemeenteraad en betreffende de beëindiging van het lidmaatschap en tijdelijke vervanging als lid, zijn, voor zover deze afdeling niet anders bepaalt, van overeenkomstige toepassing op de eilandsraden.

Artikel Ya 14

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
30-01-2015		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**23-01-2015**	**Stb. 2015, 27**	
10-10-2010		Wijziging	30-09-2010	Stb. 2010, 364	32282	23-09-2010	Stb. 2010, 387	,
		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 De leden van de eilandsraden worden gekozen door degenen die op de dag van de kandidaatstelling ingezetenen zijn van het openbaar lichaam en op de dag van de stemming de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt.

2 Zij die geen Nederlander zijn, dienen om kiesgerechtigd te zijn op de dag van de kandidaatstelling tevens te voldoen aan de vereisten dat:

a. zij rechtmatig in Nederland verblijven op grond van artikel 3 of artikel 6 van de Wet toelating en uitzetting BES of op grond van een verdrag tussen een internationale organisatie en de Staat der Nederlanden inzake de zetel van deze organisatie in Nederland, en

b. zij onmiddellijk voorafgaand aan de dag van de kandidaatstelling gedurende een onafgebroken periode van tenminste vijf jaren ingezetene van Nederland waren en beschikten over een verblijfsrecht als bedoeld onder a, dan wel rechtmatig in Nederland verbleven op grond van artikel 8, onder a, b, c, d, e of l, van de Vreemdelingenwet 2000.

3 Niet kiesgerechtigd zijn zij die geen Nederlander zijn en, als door andere staten uitgezonden leden van diplomatieke of consulaire vertegenwoordigingen, in Nederland werkzaam zijn, alsmede hun niet-Nederlandse echtgenoten, geregistreerde partners of levensgezellen en kinderen, voor zover dezen met hen een gemeenschappelijke huishouding voeren.

Artikel Ya 15

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

De politieke groepering die een verzoek tot registratie van de aanduiding als bedoeld in artikel G 3 indient bij het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de eilandsraad betaalt aan het openbaar lichaam een waarborgsom van USD 112,50.

Artikel Ya 16

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

In de artikelen H 10, eerste lid, I 2, eerste lid, onderdeel e, en I 6, eerste lid, onderdeel c, wordt in plaats van «het Europese deel van Nederland» telkens gelezen: het openbaar lichaam waar hij zich kandidaat stelt.

Artikel Ya 17

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Voor elke kandidatenlijst die wordt ingeleverd in een van de openbare lichamen, wordt aan dat openbaar lichaam een waarborgsom betaald van USD 225.

Artikel Ya 18

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

[vervallen]

Artikel Ya 19

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
06-01-2014		**Wijziging**	**10-07-2013**	**Stb. 2013, 316**	**33555**	**28-11-2013**	**Stb. 2013, 494**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

De benoemde die woonachtig is in het openbaar lichaam waar hij zich kandidaat stelt of de gemachtigde van de benoemde die buiten het openbaar lichaam waar hij zich kandidaat stelt maar binnen Nederland woonplaats heeft, legt het afschrift van gegevens uit de basisregistratie personen, bedoeld in artikel V 3, tweede lid, over, waaruit tevens het Nederlanderschap van de benoemde blijkt.

Artikel Ya 20

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Voor de toepassing van artikel W 2, eerste lid, onderdeel h, wordt in plaats van «artikel 11 van de Gemeentewet» gelezen: artikel 12 van de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Artikel Ya 21

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Voor de toepassing van artikel X 8, eerste en derde lid, wordt in plaats van «artikel 15, eerste lid, van de Gemeentewet» gelezen: artikel 16, eerste lid, van de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

§ 4. De verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal [Treedt in werking op een nader te bepalen tijdstip]

Dit onderdeel is (nog) niet in werking getreden; zie het overzicht van wijzigingen

§ 5. De verkiezing van de leden van het Europees Parlement

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Artikel Ya 32

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

De artikelen Ya 4 tot en met Ya 12 zijn van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat in artikel Ya 10, eerste lid, in plaats van «voor kieskring 20 (Bonaire)» wordt gelezen: voor het land.

Artikel Ya 33 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 34 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 35 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 36 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 37 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 38 [Vervallen per 01-12-2013]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Vervallen**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 39

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

De artikelen Y 32, Y 33 en Y 33a zijn niet van toepassing.

§ 6. Bestuursrecht, beroeps- en overgangsbepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Artikel Ya 40

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

1 Het bestuursorgaan zendt geschriften tot behandeling waarvan kennelijk een ander bestuursorgaan bevoegd is, onverwijld door naar dat orgaan, onder gelijktijdige mededeling daarvan aan de afzender.

2 Het bestuurorgaan zendt geschriften die niet voor hem bestemd zijn en die ook niet worden doorgezonden, zo spoedig mogelijk terug aan de afzender.

Artikel Ya 41

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Degene die een verzoek indient als bedoeld in artikel D 5, verschaft de gegevens en bescheiden die voor de beslissing op de aanvraag nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen.

Artikel Ya 42

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 In afwijking van artikel 7 van de Wet administratieve rechtspraak BES wordt het beroep tegen een beschikking van het bestuurscollege als bedoeld in artikel D 6, een beschikking van de gezaghebber als bedoeld in de artikelen K 8, eerste lid, L 11, eerste lid, en M 4, eerste lid, en tegen een beschikking van de eilandsraad als bedoeld in de artikelen X 5, derde lid, en X 8, vierde lid, ingesteld bij het Gemeenschappelijk Hof.

2 Op het beroep zijn de hoofdstukken 3 en 6, met uitzondering van § 1 en § 3, van de Wet administratieve rechtspraak BES van overeenkomstige toepassing.

3 De artikelen 54 en 55 van de Wet administratieve rechtspraak BES zijn niet van toepassing.

4 In afwijking van artikel 17, vijfde lid, van de Wet administratieve rechtspraak BES bedraagt de termijn binnen welke de bijschrijving of storting van het verschuldigde bedrag dient plaats te vinden, twee weken. De president van het Gemeenschappelijk Hof kan een kortere termijn stellen.

5 Het Gemeenschappelijk Hof behandelt de zaak met overeenkomstige toepassing van § 2 van hoofdstuk 6 van de Wet administratieve rechtspraak BES. Aan het bestuursorgaan wordt terstond een afschrift van het beroepschrift toegezonden.

Artikel Ya 43

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2013		**Wijziging**	**20-12-2012**	**Stb. 2012, 682**	**32450**	**20-12-2012**	**Stb. 2012, 684**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 In afwijking van artikel 7 van de Wet administratieve rechtspraak BES wordt het beroep tegen een beschikking op grond van de artikelen G 1, Q 6 en Y 2, in samenhang met artikel G 1, die is gericht op een politieke groepering die blijkens de statuten haar zetel heeft in Bonaire, Sint Eustatius of Saba, ingesteld bij het Gemeenschappelijk Hof.

2 De artikelen G 5, eerste lid, aanhef en onder a, en Ya 42, tweede tot en met vijfde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel Ya 44

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2013		**Wijziging**	**03-07-2013**	**Stb. 2013, 289**	**33268**	**30-09-2013**	**Stb. 2013, 378**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 Tegen een beschikking op grond van de artikelen I 4, S 2 en Y 2 in samenhang met artikel I 4 van deze wet die betreft:

a. een kandidatenlijst waarboven bij de inlevering van de lijst een aanduiding is geplaatst van een politieke groepering die blijkens de statuten haar zetel heeft in Bonaire, Sint Eustatius of Saba, of

b. een kandidatenlijst waarboven geen aanduiding is geplaatst maar waarvan de eerstgenoemde kandidaat ingezetene is van Bonaire, Sint Eustatius of Saba, kan door een belanghebbende, in afwijking van artikel 7 Wet administratieve rechtspraak BES, en iedere kiezer uitsluitend beroep worden ingesteld bij het Gemeenschappelijk Hof.

2 De artikelen I 7, eerste lid, tweede volzin, derde tot en met vijfde lid, I 8 en Ya 42, tweede tot en met vijfde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel Ya 45

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Nieuw**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	

Tegen een beschikking op grond van de artikelen G 2, G 4 of I 4 die wordt genomen in het kader van de verkiezing van de leden van provinciale staten, kan uitsluitend beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Artikel Ya 46

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2013		**Wijziging**	**20-12-2012**	**Stb. 2012, 682**	**32450**	**20-12-2012**	**Stb. 2012, 684**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

1 In afwijking van artikel 7 van de Wet administratieve rechtspraak BES wordt het beroep tegen een beschikking op grond van de artikelen G 3 of G 4 die wordt genomen in het kader van de verkiezing van de leden van de eilandsraad, ingesteld bij het Gemeenschappelijk Hof.

2 Tegen een beschikking op grond van artikel I 4 die wordt genomen in het kader van de verkiezing van de leden van de eilandsraad, kan door een belanghebbende, in afwijking van artikel 7 van de Wet administratieve rechtspraak BES, en iedere kiezer uitsluitend beroep worden ingesteld bij het Gemeenschappelijk Hof.

3 Artikel G 5, eerste lid, aanhef en onderdelen b en c, is van overeenkomstige toepassing indien het betreft een beschikking op grond van artikel G 3 of G 4.

4 De artikelen I 7, derde tot en met vijfde lid, en I 8 zijn van overeenkomstige toepassing indien het betreft een beschikking op grond van artikel I 4.

5 Artikel Ya 42, tweede tot en met vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel Ya 47 [Vervallen per 10-10-2015]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2015		**Vervallen**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 48 [Vervallen per 10-10-2014]

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2014		**Vervallen**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 49 [Vervallen per 10-10-2014]

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2014		**Vervallen**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	
01-01-2013		Wijziging	20-12-2012	Stb. 2012, 682	32450	20-12-2012	Stb. 2012, 684	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 50 [Vervallen per 10-10-2014]

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2014		**Vervallen**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Artikel Ya 51 [Vervallen per 10-10-2015]

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2015		**Vervallen**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	
10-10-2010		Nieuw	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	

Afdeling VI. Straf-, slot- en overgangsbepalingen

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Hoofdstuk Z. Straf-, slot- en overgangsbepalingen

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
			Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Vervallen**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
		Nieuw	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

§ 1. Strafbepalingen

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ontstaansbron			Inwerkingtreding		

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht		Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
		Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Vervallen**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel Z 1

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht		Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
		Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Degene die stembiljetten, stempassen, kiezerspassen, volmachtbewijzen of briefstembewijzen namaakt of vervalst met het oogmerk deze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel Z 2

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht		Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
		Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Degene die opzettelijk als echt en onvervalst gebruikt of door anderen doet gebruiken stembiljetten, stempassen, kiezerspassen, volmachtbewijzen of briefstembewijzen, die hij zelf heeft nagemaakt of vervalst of waarvan de valsheid of vervalsing hem, toen hij ze ontving, bekend was, of deze, met het oogmerk om ze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, in voorraad heeft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel Z 3

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht		Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
		Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Degene die stembiljetten, stempassen, kiezerspassen, volmachtbewijzen of briefstembewijzen voorhanden heeft met het oogmerk deze wederrechtelijk te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel Z 4

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht		Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
		Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
29-12-2001		**Wijziging**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	**27673**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Degene die bij een verkiezing door gift of belofte een kiezer omkoopt om volmacht te geven tot het uitbrengen van zijn stem, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.

2 Degene die bij een verkiezing door gift of belofte een kiezer omkoopt dan wel anderszins daartoe dwingt om een verklaring als bedoeld in artikel H 4, eerste lid, af te leggen ter ondersteuning van een lijst, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.

3 Met dezelfde straf wordt gestraft de kiezer die zich door gift of belofte tot het bij volmacht stemmen of het afleggen van een ondersteuningsverklaring laat omkopen.

Artikel Z 5

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
10-10-2010		**Wijziging**	**17-05-2010**	**Stb. 2010, 347**	**31956**	**30-09-2010**	**Stb. 2010, 389**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

1 Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen Z 1 tot en met Z 4 omschreven misdrijven kan ontzetting van de in artikel 28, eerste lid, onder 1°, 2° en 4°, van het Wetboek van Strafrecht dan wel, indien de ontzetting wordt uitgesproken door de strafrechter in Bonaire, Sint Eustatius of Saba, artikel 32, onder 1°, 2° en 4°, van het Wetboek van Strafrecht BES vermelde rechten worden uitgesproken.

2 Bij veroordeling tot een vrijheidsstraf van ten minste een jaar wegens een van de in de artikelen Z 1 tot en met Z 3 omschreven misdrijven, kan ontzetting van het in artikel 28, eerste lid, onder 3°, van het Wetboek van Strafrecht dan wel, indien de ontzetting wordt uitgesproken door de strafrechter in Bonaire, Sint Eustatius of Saba, artikel 32, onder 3°, van het Wetboek van Strafrecht BES vermelde recht worden uitgesproken.

Artikel Z 6

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-04-1993		**Wijziging**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-11-1989		Vervallen	25-10-1989	Stb. 1989, 480	21151	26-10-1989	Stb. 1989, 481	
		Nieuw	25-10-1989	Stb. 1989, 480	21151	26-10-1989	Stb. 1989, 481	
		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Degene die bij een verkiezing als gemachtigde stemt voor een persoon, wetende dat deze overleden is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie.

Artikel Z 7 [Vervallen per 01-01-2010]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Vervallen**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Artikel Z 8

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2010		**Wijziging**	**29-10-2009**	**Stb. 2009, 452**	**30569**	**16-11-2009**	**Stb. 2009, 483**	
03-12-1993		Wijziging	30-09-1993	Stb. 1993, 544	22972	11-11-1993	Stb. 1993, 607	
01-04-1993		Wijziging	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Degene die stelselmatig personen aanspreekt of anderszins persoonlijk benadert ten einde hen te bewegen het formulier op hun stempas, bestemd voor het stemmen bij volmacht, te ondertekenen en deze pas af te geven, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de derde categorie.

Artikel Z 8a

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

29-11-2014		**Wijziging**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	**33951**	**19-11-2014**	**Stb. 2014, 458**	
29-06-2013		Wijziging	19-06-2013	Stb. 2013, 241	33586	19-06-2013	Stb. 2013, 241	
01-03-2004		Wijziging	27-11-2003	Stb. 2003, 514	28991	27-01-2004	Stb. 2004, 59	
04-02-1994		Nieuw	26-01-1994	Stb. 1994, 58	23537	26-01-1994	Stb. 1994, 58	

De onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie die zowel in Nederland als in een andere lidstaat aan een stemming voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement deelneemt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie.

Artikel Z 9

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-04-1993		**Wijziging**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De werkgever die de hem bij artikel J 10 opgelegde verplichting niet nakomt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van de tweede categorie.

Artikel Z 10

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-04-1993		**Wijziging**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

De voorzitter, de leden en de opgeroepen plaatsvervangende leden van het stembureau die gedurende de zitting buiten noodzaak afwezig zijn zonder dat in vervanging is voorzien, worden gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Artikel Z 11

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	
01-04-1993		**Wijziging**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	

De in de artikelen Z 1 tot en met Z 4 bedoelde strafbare feiten worden als misdrijven beschouwd en de in de artikelen Z 6 tot en met Z 10 bedoelde strafbare feiten als overtredingen.

§ 2. Slot- en overgangsbepalingen

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-11-1989		**Nieuwe-regeling**	**28-09-1989**	**Stb. 1989, 423**	**20264**	**26-10-1989**	**Stb. 1989, 481**	

Artikel Z 12

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-12-2008		**Wijziging**	**25-09-2008**	**Stb. 2008, 405**	**31115**	**12-11-2008**	**Stb. 2008, 481**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

1 Wanneer bij of krachtens deze wet voorgeschreven verrichtingen op een zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag zouden vallen, treedt de eerstvolgende dag, geen zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag zijnde, daarvoor in de plaats. Deze bepaling is mede van toepassing op het tegelijk aftreden van de leden van vertegenwoordigende organen.

2 Het eerste lid geldt ook voor verrichtingen waarvoor de wettelijke termijn wordt bepaald door terugrekening vanaf een tijdstip of een gebeurtenis.

3 Voor zover de bepaling van de tijd voor die verrichtingen aan het openbaar gezag is opgedragen, worden daarvoor geen zaterdagen, zondagen of algemeen erkende feestdagen aangewezen.

4 Onder algemeen erkende feestdagen worden verstaan de in artikel 3 van de Algemene termijnenwet (*Stb.* 1964, 314) als zodanig genoemde en de bij of krachtens dat artikel daarmee gelijkgestelde dagen.

Artikel Z 13

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	

De bij deze wet gevoegde tabel maakt deel uit van deze wet.

Artikel Z 14 [Vervallen per 11-05-2005]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-05-2005		**Vervallen**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	**30029**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Z 15 [Vervallen per 11-05-2005]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-05-2005		**Vervallen**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	**30029**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Z 16 [Vervallen per 11-05-2005]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-05-2005		**Vervallen**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	**30029**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Z 17 [Vervallen per 11-05-2005]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-05-2005		**Vervallen**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	**30029**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Z 18 [Vervallen per 11-05-2005]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-05-2005		**Vervallen**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	**30029**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Z 19 [Vervallen per 11-05-2005]

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
11-05-2005		**Vervallen**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	**30029**	**28-04-2005**	**Stb. 2005, 229**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

Artikel Z 20

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking

29-12-2001		**Wijziging**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	**27673**	**20-12-2001**	**Stb. 2001, 705**	
01-04-1993		Nieuw	28-01-1993	Stb. 1993, 75	22541	28-01-1993	Stb. 1993, 75	

1 Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

2 Voor de bekendmaking van deze wet stelt Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de nummering van de artikelen, paragrafen en hoofdstukken van deze wet opnieuw vast en brengt hij de in deze wet voorkomende aanhalingen van de artikelen, paragrafen en hoofdstukken met de nieuwe nummering in overeenstemming.

Artikel Z 21

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-04-1993		**Nieuw**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	**22541**	**28-01-1993**	**Stb. 1993, 75**	

Deze wet kan worden aangehaald als Kieswet.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage , 28 september 1989

Beatrix

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
D. IJ. W. de Graaff-Nauta

Uitgegeven de negentiende oktober 1989
De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

Tabel bedoeld in artikel E 1, eerste lid, van de Kieswet

			Ontstaansbron			Inwerkingtreding		
Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking	Opmerking
01-01-2016		**Wijziging**	**04-06-2015**	**Stb. 2015, 216**	**34075**	**04-06-2015**	**Stb. 2015, 216**	
01-01-2015		Wijziging	14-05-2014	Stb. 2014, 189	33789	14-05-2014	Stb. 2014, 189	
		Wijziging	14-05-2014	Stb. 2014, 188	33787	14-05-2014	Stb. 2014, 188	
01-12-2013		Wijziging	03-07-2013	Stb. 2013, 289	33268	30-09-2013	Stb. 2013, 378	
01-01-2013		Wijziging	05-07-2012	Stb. 2012, 311	33175	05-07-2012	Stb. 2012, 311	
		Wijziging	26-04-2012	Stb. 2012, 248	33138	26-04-2012	Stb. 2012, 248	
01-04-2011		Wijziging	13-12-2010	Stb. 2011, 4	32456	11-02-2011	Stb. 2011, 79	
10-10-2010		Wijziging	17-05-2010	Stb. 2010, 347	31956	30-09-2010	Stb. 2010, 389	
01-01-2009		Wijziging	19-06-2008	Stb. 2008, 281	31328	19-06-2008	Stb. 2008, 281	
01-01-2007		Wijziging	29-05-2006	Stb. 2006, 266	30355	29-05-2006	Stb. 2006, 266	
11-05-2005		Wijziging	28-04-2005	Stb. 2005, 229	30029	28-04-2005	Stb. 2005, 229	
01-07-2002		Wijziging	18-04-2002	Stb. 2002, 282	27887	16-05-2002	Stb. 2002, 283	
29-12-2001		Wijziging	20-12-2001	Stb. 2001, 705	27673	20-12-2001	Stb. 2001, 705	
09-11-2001		Wijziging	18-10-2001	Stb. 2001, 521	27254	18-10-2001	Stb. 2001, 521	
22-08-2001		Wijziging	16-07-2001	Stb. 2001, 373	27589	16-07-2001	Stb. 2001, 373	
13-07-2001		Wijziging	31-05-2001	Stb. 2001, 328	27255	31-05-2001	Stb. 2001, 328	
11-09-1998		Wijziging	09-09-1998	Stb. 1998, 535	25655	09-09-1998	Stb. 1998, 535	
15-07-1998		Wijziging	18-06-1998	Stb. 1998, 415	25656	18-06-1998	Stb. 1998, 415	
01-01-1998		Wijziging	06-11-1997	Stb. 1997, 527	25343	02-12-1997	Stb. 1997, 633	

Datum van inwerking-treding	Terugwerkende kracht	Wijziging	Datum bron	Stb.	Kamerstukken	Datum uitgifte	Stb.	Opmerking
01-12-1997		Wijziging	02-07-1997	Stb. 1997, 299	25227	12-11-1997	Stb. 1997, 590	
28-07-1990		Wijziging	04-07-1990	Stb. 1990, 376	20886	19-07-1990	Stb. 1990, 411	
01-11-1989		Nieuwe-regeling	28-09-1989	Stb. 1989, 423	20264	26-10-1989	Stb. 1989, 481	

Nummer van de kieskring	Gebied waarover de kieskring zich uitstrekt	Gemeente waar het hoofdstembureau is gevestigd
1.	De provincie Groningen	Groningen
2.	De provincie Fryslân	Leeuwarden
3.	De provincie Drenthe	Assen
4.	De provincie Overijssel	Zwolle
5.	De provincie Flevoland	Lelystad
6.	De gemeenten Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Groesbeek, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, West Maas en Waal, Wijchen, Zaltbommel.	Nijmegen
7.	De gemeenten van de provincie Gelderland die niet tot kieskring 6 behoren.	Arnhem
8.	De provincie Utrecht	Utrecht
9.	De gemeente Amsterdam	Amsterdam
10.	De gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Beverwijk, Blaricum, Bloemendaal, Diemen, Gooise Meren, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Hilversum, Huizen, Laren, Ouder-Amstel, Uithoorn, Velsen, Weesp, Wijdemeren, Zandvoort.	Haarlem
11.	De gemeenten van de provincie Noord-Holland die niet tot de kieskringen 9 of 10 behoren.	Den Helder
12.	De gemeente 's-Gravenhage	's-Gravenhage
13.	De gemeente Rotterdam	Rotterdam
14.	De gemeenten Alblasserdam, Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Cromstrijen, Delft, Dordrecht, Giessenlanden, Goeree-Overflakkee, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Maassluis, Midden-Delfland, Molenwaard, Nissewaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Ridderkerk, Rijswijk, Schiedam, Sliedrecht, Strijen, Vlaardingen, Westland, Westvoorne, Zederik, Zwijndrecht.	Dordrecht
15.	De gemeenten van de provincie Zuid-Holland die niet tot de kieskringen 12, 13 of 14 behoren.	Leiden
16.	De provincie Zeeland	Middelburg
17.	De gemeenten Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem, Zundert.	Tilburg
18.	De gemeenten van de provincie Noord-Brabant die niet tot kieskring 17 behoren.	's-Hertogenbosch
19.	De provincie Limburg.	Maastricht
20.	De openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.	Bonaire